

UCHWAŁA Nr XLIV.450.2018
RADY GMINY ZŁOTÓW
z dnia 30 sierpnia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów
na lata 2018-2021”**

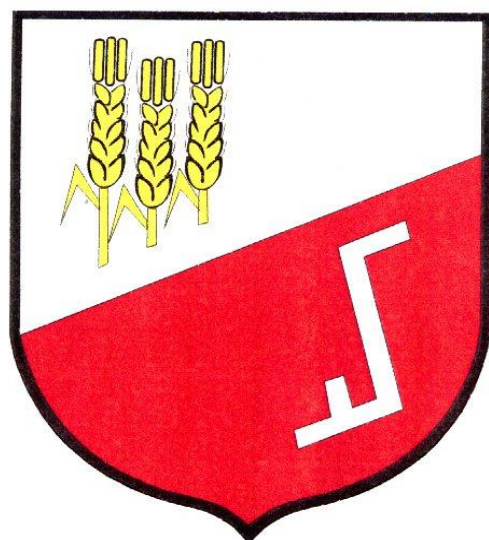
Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994, 1000 i 1349) oraz art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 z 2018 r. poz. 10) **Rada Gminy Złotów uchwala**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „**Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2018-2021**”, zaopiniowany pozytywnie przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, stanowiący załącznik do Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Złotów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

*Załącznik
do Uchwały Nr XLIV.450.2018
Rady Gminy Złotów z dnia 30.08.2018 r.
w sprawie przyjęcia „Gminnego
programu opieki nad zabytkami dla
Gminy Złotów na lata 2018-2021”*

**GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
dla GMINY ZŁOTÓW
na lata 2018 – 2021**

Marzec 2018 r.

Spis treści:

1. Wstęp	4
1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Złotów	4
1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	5
2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego	7
2.1. Krajowa polityka w dziedzinie opieki nad dziedzictwem kulturowym.....	7
2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:.....	9
2.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie powiatu.....	15
3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Złotów	15
3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy Złotów (wpisane do rejestru zabytków – wykaz).....	23
3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych figurujących w gminnej ewidencji zabytków.....	24
3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków – wykaz zespołów zabytków ruchomych).....	35
3.4. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe – wykaz).....	36
3.5. Zabytki archeologiczne.....	36
4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego	70
4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków.....	70
4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	77
4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Złotów.....	81
4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej wyłączonej z nowej zabudowy w gminie Złotów	85
4.5. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii Rozwoju Gminy Złotów na lata 2016 - 2025".....	86
4.6. Uwarunkowania wynikające z Programu Rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych w Gminie Złotów na lata 2017 - 2023"	87
4.7. Uwarunkowania wynikające z „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Złotów	87
4.8. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.....	88
4.9. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych.....	90
5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)	90
6. Sprawozdanie z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2014 – 2017	91
7. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami	95
7.1. Gminna ewidencja zabytków.....	95
7.2. Gminny plan ochrony zabytków nieruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.....	95
7.3. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.....	95
7.4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.....	96
7.5. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.....	96
7.6. Prace przy zabytkowych cmentarzach (wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w gminnej ewidencji zabytków).....	96
7.7. Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych.....	97
7.8. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki	

<i>nad zabytkami zawartych w punkcie 5 .....</i>	<i>97</i>
<i>8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami .....</i>	<i>98</i>
<i>9. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami .....</i>	<i>99</i>
<i>10. Wewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....</i>	<i>99</i>
<i>11. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami .....</i>	<i>99</i>

1. Wstęp

1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta Złotowa

Podstawowym, ogólnie pojętym założeniem niniejszego „Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2018 – 2021” jest ukierunkowanie działań Samorządu służących podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego poprzez samorząd miejski. Jest to uzupełniający dokument w stosunku do innych aktów planowania. Zadaniem programu jest również organizacja działań edukacyjnych i wychowawczych wobec miejscowej społeczności. Dla realizacji powyższego założenia niezbędna jest realizacja szczegółowych celów określonych m.in. w art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, do których należą:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

oraz

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami Gminy Złotów, w tym także rozróżnienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego i figurujących w Gminnej Ewidencji Zabytków
- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

1.2.1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1875)

art. 7 ust. 1 pkt 9

„Zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy(...)

9) kultury w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.”

1.2.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 ze zmianami)

• *art. 4*

„Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowania przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.”

• *art. 5*

„Opieka nad zabytkami sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.”

• *art. 18 i art. 19*

zakładają obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach

zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz zapisów zawartych w gminnym programie opieki nad zabytkami.

- *art. 20*
studium i plany miejscowe wymagają odpowiednio zaopiniowania lub uzgodnienia przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- *art. 22 ust. 4 i 5*
„Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.
W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.”
- *art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust 2*
stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem i zawiadomienie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- *art. 33 ust. 1 i ust 2.*
stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i zawiadomienie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- *art. 71 ust. 1 i ust 2.*
zakłada sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada gmina i jest to zadanie własne samorządu.
- *art. 81*
Organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa powiatu ma prawo udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.
- *art. 87*
Artykuł ten stanowi, że:
  - wójt (burmistrz, prezydent) sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami;

- gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym;
- z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami burmistrz sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

2.1. Krajowa polityka w dziedzinie opieki nad dziedzictwem kulturowym.

2.1.1. Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2013 (2020).

W ramach opracowywania strategicznych dokumentów programowych rozwoju społeczno – gospodarczego państwa przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. dokument pod nazwą: „Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013”, który uzupełniono w 2005 r. i upubliczniono pod nazwą: „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020.” Cytowana Strategia jest rządowym dokumentem tworzącym ramy polityki kulturalnej, funkcjonującej w nowych warunkach gospodarki rynkowej, a także w kontekście wspólnoty Polski z Unią Europejską.

Misją strategii jest zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całość historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów. Określając podstawowe pojęcia, podkreślono fundamentalną rolę kultury w życiu społecznym: *„Kultura warunkuje rozwój społeczny i gospodarczy, kształtuje postawy obywateli i formy instytucjonalne państw. Nie jest więc tylko elementem systemu, ani tym bardziej dziedziną życia społecznego, ale podstawą do wszelkich zmian instytucjonalno – ekonomicznych społeczeństw. Być może właśnie dlatego art. 6.1. Konstytucji stanowi: Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju”* (s. 6).

W rozdziale: Założenia do Narodowej Strategii Rozwoju Kultury stwierdzono, że *„...samorządy terytorialne powinny zyskać większą motywację w kształtowaniu instytucjonalnego zaplecza dla rozwoju kultury, w tym do wypełniania założonych w lokalnych strategiach rozwoju celów w sferze kultury, a rola państwa powinna sprowadzać się do badań naukowych i monitorowania tej sfery oraz do skutecznego zapobiegania sytuacjom kryzysowym. Jednocześnie Minister Kultury powinien posiadać odpowiednie środki na sprawowanie mecenatu nad działalnością instytucji kultury oraz instrumenty o charakterze motywującym, za pomocą których możliwa będzie realizacja polityki kulturalnej państwa w regionach...”* (s. 114).

W ramach prac nad Narodową Strategią Rozwoju Kultury na lata 2004–2013 sformułowano cel strategiczny: *zrównoważenie rozwoju kultury w regionach*, a w jego ramach cele cząstkowe:

1. wzrost efektywności zarządzania sferą kultury;
2. wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury;
3. zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju kultury;

4. wzrost uczestnictwa i wyrównanie szans w dostępie do szkolnictwa artystycznego, dóbr i usług kultury;
5. poprawa warunków działalności artystycznej;
6. efektywna promocja twórczości;
7. zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków;
8. zmniejszenie luki cywilizacyjnej poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury, (s. 116).

2.1.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Najważniejszymi zapisami przedmiotowego dokumentu dotyczącymi działań związanych z dziedzictwem kulturowym są:

1. Należy wdrażać rozwiązania wykorzystujące potencjał kulturowy i turystyczny dla rozwoju regionalnego.
2. Kultura nie stanowi pasywnego zasobu regionów, ale aktywnie warunkuje zarówno rozwój społeczny jak i ekonomiczny.
3. Należy koncentrować się na przekształcaniach struktur gospodarczych w kierunku gospodarki opartej na wiedzy, na podniesieniu poziomu rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego, na poprawie dostępu do dóbr i usług publicznych, które wpływają na rozwój potencjałów (tj.: infrastruktura teleinformatyczna, edukacja, energia czy kultura).
4. Istotna jest obecność nowych technologii w obszarze kultury.

Wg w/ w Strategii dzięki rozwojowi lokalnemu o wymiarze społeczno - gospodarczym, ekologiczno – przestrzennym oraz działaniom wyrównawczym na rzecz zwiększania dostępu do usług publicznych obszary wiejskie staną się lepszym miejscem do życia, lepiej wykorzystującym dziedzictwo kulturowe i walory środowiska przyrodniczego, bardziej atrakcyjnym turystycznie i inwestycyjnie oraz bardziej zintegrowanym ze względu na wzmocnioną tożsamość lokalną.

2.1.3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

„Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. KPZK 2030 przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat oraz określa cele i kierunki polityki przestrzennej wraz z planem działań o charakterze prawnym i instytucjonalnym niezbędnym dla jej realizacji. Wskazuje także na zasady i sposób koordynacji publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.”

W KPZK 2030 został określony cel strategiczny *„Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.”*, którego osiągnięcie musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:

2.2.1. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020 przyjęty został uchwałą nr XXXVIII/901/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 listopada 2017 r. (Dz. Urz. Woj., Wlkp z 2017 r. Nr 8118)

W cytowanym wyżej dokumencie określono podstawowe zadanie Samorządu Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony zabytków dla zapewnienia prawidłowego stanu zachowania nieruchomości, ruchomych i archeologicznych obiektów zabytkowych, znajdujących się w jego władaniu.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 87 precyzuje cel opracowania Programu opieki nad zabytkami oraz wskazuje kierunki działania w dziedzinie ochrony zabytków:

1. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
2. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z tym Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020 wskazuje działania Samorządu Województwa Wielkopolskiego w sferze ochrony zabytków poprzez następujące cele:

Cel 1. Poprawa stanu zabytków poprzez podjęcie działań mających na celu poprawę ich zachowania.

Cel 2. Włączenie problemu ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Cel 3. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych i turystycznych.

Cel 4. Włączanie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego Wielkopolski do działań edukacyjnych.

Cel 5. Prowadzenie planowych działań wspierających dziedzictwo niematerialne.

Cel 6. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Cel 7. Podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych.

Opisano również środki realizacji tych celów.

Ponadto w przedmiotowym Programie dokonano charakterystyki dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego. W kolejnych rozdziałach przeanalizowano zabytki nieruchome, ruchome i archeologiczne wpisane do rejestru zabytków jak również stan zachowania obiektów zabytkowych należących do Samorządu Województwa i jednostek organizacyjnych Województwa lub przez nie użytkowanych.

Opisano również inne formy ochrony zabytków na terenie woj. wielkopolskiego - parki kulturowe i pomniki historii oraz Znak Dziedzictwa Europejskiego. Wymieniono również Instytucje Kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

2.2.2. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r.

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 19 grudnia 2005 r.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia zawarte w w/w dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę krajobrazu kulturowego.

Celem głównym „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” jest:

Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców.

Ma być on realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych. Największe znaczenie dla dziedzictwa kulturowego ma cel strategiczny:

Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku,

który osiągnięty będzie przez realizację celów operacyjnych, w tym celu operacyjnego:

➤ *Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego.*

„Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji. Jest ono czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, gdyż może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych. Szczególnie ważnym elementem tego dziedzictwa jest wielkopolska kultura przedsiębiorczości”.

Cel ten realizowany będzie przede wszystkim poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury
- ochronę dorobku kulturowego
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu
- promocje aktywności kulturalnej mieszkańców.”

➤ *Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu*

„Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno – rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szanse na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach.

2.2.3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XLII/628/2001 w dniu 26 listopada 2001 r. oraz zmieniony Uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r.

Plan ten nie ma rangi prawa miejscowego, jest jednak wiążący, ponieważ:

- jego ustalenia muszą być uwzględnione w uchwalanych przez organy samorządu terytorialnego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, z którymi z kolei musi być spójny każdy opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ,
- w planie zapisane zostają wszystkie zadania rządowe i samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych ze wskazaniem obszarów, na których przewiduje się realizację tych zadań.

Podstawowym celem planu jest harmonijny i zrównoważony rozwój obszaru całego województwa. Pojęcie „zrównoważony rozwój” łączy w sobie: ład społeczny, ład ekonomiczny, ład ekologiczny oraz najbardziej podkreślony ład przestrzenny wyrażający się dążeniem do harmonijności, uporządkowania i proporcjonalności wszystkich elementów środowiska człowieka.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej. Plan podkreśla, że elementy naturalne i kulturowe w krajobrazie mogą pozytywnie stymulować inne dziedziny życia jednakże pod warunkiem m.in. właściwego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez dostosowanie funkcji obiektów dla turystyki, przez dbałość o stan techniczny i estetykę zabytków i otoczenia.

W w/w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego opisano kulturę i dziedzictwo narodowe z wyszczególnieniem

- tożsamości regionalnej
- dziedzictwa archeologicznego
- obiektów zabytkowych
- Pomników Historii
- Listy Dziedzictwa Europejskiego
- Parków kulturowych
- Szlaków kulturowych
- Działalność kulturalnej.

Ponadto przedstawiono problemy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego wyróżniając jako jeden z głównych sferę finansowania.

W kolejnej części Planu przedstawiono sposób ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego poprzez rozwinięcie następującej problematyki:

- Polityka ochrony dóbr kultury
- Kreowanie nowej jakości przestrzeni kulturowej
- Promowanie świadomości regionalnej Wielkopolski

Najważniejszymi działaniami w ramach ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w ramach planowania przestrzennego określonymi w Planie są :

- zwiększenie nakładów na ochronę dziedzictwa kulturowego, zarówno w budżecie państwa, jak i w budżetach samorządowych,

- wpisanie do rejestru zabytków wszystkich zachowanych założeń i układów urbanistycznych,
- ochrona układów urbanistycznych i ruralistycznych
- poszerzenie ewidencji zasobów dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego. Konieczne jest umożliwienie publicznego dostępu do ewidencji w formie elektronicznej,
- dalsze prowadzenie archeologicznych badań osadniczych,
- wzbogacanie dokumentacji dotyczącej obiektów dziedzictwa kulturowego, w szczególności: opisów, szkiców, map i opracowań obiektów oraz digitalizacji danych i ich udostępnianie w formie elektronicznej,
- wytyczanie szlaków kulturowo – historycznych
- tworzenie parków kulturowych oraz powołanie kulturowych parków archeologicznych (z terenu miasta Złotowo nie ujęto żadnej propozycji parku kulturowego)
- promocja szlaków kulturowych, parków kulturowych, pomników historii, a także obiektów wpisanych na listy dziedzictwa europejskiego,
- podnoszenie wizerunku województwa jako produktu turystycznego, poprzez prawidłową informację turystyczną w celu dotarcia do określonych atrakcji turystycznych.

„Analizując zasoby kulturowe województwa wielkopolskiego wyraźnie wyróżniają się rejony, w których elementy środowiska kulturowego mają funkcję kulturotwórczą i promocyjną. Są to obszary, na których istnieje koncentracja elementów kulturowych o dużej wartości, zarówno historycznej, jak i współczesnej. Rejony kulturotwórcze są obszarami, w których istnieją największe szanse na rozwój turystyki o funkcji poznawczej. Na podstawie analiz zasobów kulturowych województwa wielkopolskiego wyznaczono rejony kulturotwórcze.”

Rejony o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym oraz ponadlokalnym. Listę regionów o znaczeniu ponadlokalnym otwiera

rejon Złotowa – z cennymi zasobami dziedzictwa kulturowego Złotowa i Łobżenicy oraz z najstarszym w Polsce sanktuarium maryjnym w Górcie Klasztornej (gmina Łobżenica).

„Promocja elementów środowiska kulturowego w poszczególnych rejonach jest szansą na ich rozwój gospodarczy, a łączenie różnych form zagospodarowania środowiska kulturowego w szersze systemy umożliwi poznanie regionu w ujęciu wieloaspektowym.”

Ponadto plan ten także wyznacza kierunki do kreowania nowej jakości przestrzeni kulturowej w następujący sposób:

„Kreowanie nowej jakości przestrzeni kulturowej odbywa się w trakcie aktualnie prowadzonych procesów planowania, projektowania i realizowania inwestycji. (...) Z punktu widzenia ochrony środowiska kulturowego bardzo ważna jest dbałość o harmonizowanie w przestrzeni formy obiektów współczesnych z formami tradycyjnej zabudowy, unikanie elementów konkurencyjnych, agresywnych. Kształt poszczególnych zabytkowych obiektów, tradycyjny sposób komponowania brył czy rodzaj stosowanych w przeszłości detali architektonicznych mogą stać się punktem wyjścia do poszukiwań twórczych przy tworzeniu obiektów o współczesnym wyrazie architektonicznym. W sąsiedztwie historycznie ukształtowanej tkanki miejskiej często najważniejsze jest kontynuowanie zabudowy w oparciu o tradycyjny podział przestrzeni: przestrzenie publiczne – ulice i place,

przestrzenie prywatne – wnętrza kwartałów. Sięganie do wzorców z przeszłości zapewnia większe zróżnicowanie w rozplanowaniu i kształtowaniu obiektów, a poprzez to ciekawsze rozwiązania. Dotyczy to zarówno zabudowy miejskiej, jak i zabudowy na terenach wiejskich. Sposobem zapobieżenia postępującej unifikacji zabudowy na terenach wiejskich mogłoby być opracowanie zróżnicowanych wzorników architektonicznych, przynajmniej dla terenów objętych ochroną obszarową: parków kulturowych, parków krajobrazowych czy rejonów kulturotwórczych. Promocja tanich i ogólnie dostępnych projektów domów – o współczesnych standardach i formach korespondujących z lokalną tradycyjną zabudową, w wielu krajach przynosi bardzo dobre efekty.”

Plan ten wyłuszcza także problemy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego:

„Ochrona dziedzictwa kulturowego jest obowiązkiem prawnym, wynikającym z Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wielkopolska jest regionem, który posiada na swoim terenie wiele obiektów cennych dla kultury i historii Polski. Największe nagromadzenie elementów kulturowych występuje w środkowej i południowej części regionu. W Planie szczególną uwagę zwrócono na relacje przestrzenne obiektów kultury i uwarunkowania rozwoju obszarów cennych kulturowo, zgodnie z charakterystyczną dla każdego okresu historycznego wartością estetyczną i duchową. Spuścizna materialna na obszarze województwa stanowi w dużej mierze zasób naszego dziedzictwa narodowego, a zachowanie go dla przyszłych pokoleń, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, jest zadaniem najwyższej rangi w planowaniu przestrzennym szczebla regionalnego. Głównym problemem dotyczącym środowiska kulturowego jest wyraźnie dający się zauważyć kryzys finansowo – instytucjonalny. Systematycznie zmniejsza się liczba bibliotek, teatrów, instytucji kultury. Bariera w dostępie do kultury jest wzrost cen dóbr i usług kultury, a co za tym idzie – zmniejszanie liczby korzystających z tej dziedziny gospodarki. W ochronie zabytków brakuje odpowiednich funduszy na nowe badania czy konserwację obiektów, które popadają w coraz większą ruinę.

Brak odpowiednich zapisów w prawie miejscowym przyczynia się do tego, że z polskiego krajobrazu znikają ukształtowane przez wieki wartościowe i charakterystyczne panoramy miast i wsi, w nieodpowiedni sposób zabudowywane są historyczne układy przestrzenne miejscowości, a współczesna architektura często zakłóca harmonię dawnej zabudowy. Dlatego tworzenie stref konserwatorskich o szczegółowych wytycznych dla kształtowania obiektów zabytkowych, analizy wartościowych panoram i osi widokowych oraz odpowiednie zapisy w planach miejscowych mogą przyczynić się do tego, by zurbanizowany krajobraz był harmonijny.

Najpoważniejszym konfliktem przestrzennym, wynikającym z obowiązku ochrony środowiska kulturowego, jest realizacja potrzeb transportowych. Obszary o wyjątkowych walorach kulturowych powinny być uwolnione od tranzytowego ruchu komunikacyjnego. Analiza stanu zagospodarowania sieci osadniczej wykazała, że w wielu miastach drogi ponadlokalne przebiegają przez obszary objęte ochroną. (...) Budowa obwodnic miejskich powinna być każdorazowo łączona z przebudową rynku, przywracającą mu historyczną funkcję lokalnego węzła życia społeczno – gospodarczego.

Problemem ciągle pozostaje brak ugruntowanej świadomości społecznej w dziedzinie ochrony wartości kulturowych. Pozamaterialne działania samorządów, dotyczące kształtowania tej świadomości poprzez edukację, z równoczesną promocją walorów kulturowych województwa to proces długotrwały, którego pozytywne skutki będą obserwowane po wielu latach intensywnych działań edukacyjnych i promocyjnych.”

2.2.4. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym.

Przez gminę przebiegają trasy piesze, rowerowe, wodne i dla zmotoryzowanych, uwzględniające walory przyrodnicze i turystyczne gminy:

Szlaki rowerowe:

- **Greenway - Naszyjnik Północy** - długości 870 km, łączy atrakcje przyrodnicze i kulturowe Pomorza Środkowego, Borów Tucholskich i Ziemi Krajeńskiej (trzech województw: zachodnio-pomorskiego, pomorskiego i wielkopolskiego), a także tematyczne ścieżki edukacyjne, szkolne ostoje przyrody, ogrody i podworskie parki.
- **Trasa „Rowerem przez lasy powiatu złotowskiego”** – długość 180 km, zaprojektowana i oznakowana przez pięć Nadleśnictw: Złotów, Lipka, Okonek, Jastrowie i Płytnica:
  - Trasa zielona: Wersk – Zakrzewo – Złotów – Józefowo – Krzywa Wieś – Kiełpin;
  - Trasa niebieska: Głubczyn – Krajenka – Wąsosz – Złotów – Wielatowo – Górzna most na Gwdzie;
  - Trasa czerwona: Okonek – Grudna – Lipka – Wirtogoszcz – Podróżna – Krępsko – Ptusza.
- **Szlak rowerowy ze Złotowa do Szwajcarii Kiełpińskiej** – długość 55 km. Biegnie przez miejscowości: Złotów – Nowy Dwór – Franciszkowo – Radawnica – Józefowo – Brzuchowa Góra – Krzywa Wieś – Kiełpin – Jagodzice – Zamkowa Góra – Leśniczówka Kiełpin – Kiełpin – Jezioro Gogolin – Stara Wiśniewka – Prochy – Stawnica – Złotów.
- **Szlak rowerowy: Piła – Górka Klasztorna – Złotów** – długość 60 km. Biegnie przez miejscowości: Piła Płotki – Zelgniewo – Stare – Śmiardowo Krajeńskie – Podróżna – Buntowo – Sławianowo – Wiktorówko – Walentynowo – Kleszczyna – Święta – Złotów;
- **Szlak czerwony** (krajobrazowy) z Piły przez Złotów do Okonka. Trasa: Krajenka – Tarnówka – Radawnica – Krzywa Wieś z Brzuchową Górą – zakład rolny Grodno – Lędyczek – ścieżka dydaktyczna „W Dolinie Pięciu Rzek” – Okonek.

Szlaki rowerowe i dla pieszych:

- **Żółty szlak:** Złotów – Stawnica – Prochy – Zakrzewo (17 km) – leśniczówka Wierchołek – Jezioro Borówno – Kujan (16 km) – Złotów. Długość szlaku – 43 km.
- **Niebieski szlak:** Złotów – dookoła miasta (13 km).

Trasy dla zmotoryzowanych:

- Złotów – Kujan – Rudna – Górka Klasztorna – Łobzenica – Górka Klasztorna – Piesna – Skic – Skicka Struga – Kujan – Złotów, długość szlaku - 51 km.
- Złotów – Stare Dzierżąno – Stara Wiśniewka – Kiełpin – Debrzno Wieś – Lipka – Wielki Buczek – Kujan – Kleszczyna – Święta – Złotów, długość szlaku - 68 km;
- **Trasa północna:** Złotów – Jastrowie – Podgaje – Okonek – Lędyczek – Radawnica – Kiełpin – Debrzno – Lipka – Wielki Buczek – Osowiec – Zakrzewo – Głomsk – Stara Wiśniewka – Stawnica – Złotów, długość szlaku - 135 km;

- **Trasa południowa:** Złotów – Kujan – Rudna – Łobżenica – Górka Klasztorna – Sławianowo – Buntowo – Krajenka – Tarnówka – Osówka – Piecewo – Górzna – Złotów, długość szlaku - 85 km.
- **Szlak im. Zdobywców Wału Pomorskiego** - żółty, biegnący z Podgaj (13 km) przez Grudną nad Gwdą do Ptuszy (15 km).

Szlaki wodne

- Szlak wodny na rzece Głomia od Złotowa do Dobrzycy. Długość szlaku – około 40 km, czas spływu: 2-3 dni (Głomia nadaje się do spływów przy wyższych stanach wody);
- Szlak wodny na rzece Łobzonka.

2.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie powiatu.

2.3.1. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Złotowskiego na lata 2015 – 2020

Jest to dokument przyjęty Uchwałą Nr XI/63/2015 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 30 września 2015 r. „Strategia” formułuje potencjał i możliwości powiatu oraz przedstawia wizję, kierunki działania i warianty jego rozwoju. Stanowi instrument planowania, organizowania i realizowania przedsięwzięć oraz jest podstawą do tworzenia programów finansowania z udziałem środków zewnętrznych. „Strategia” nie uwzględniła włączenia zabytków w rozwój Powiatu w planowanym okresie. Jedynie w analizie SWOT w mocnych stronach powiatu zapisano „bogata spuścizna kulturowa”. Dokument ten nie formułuje wniosków dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność powiatu oraz sprzyjających rozwojowi turystyki na jego terenie.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Złotów

Gmina Złotów usytuowana jest w centralnej części powiatu złotowskiego obejmuje obszary wiejskie bezpośrednio okalające miasto Złotów. Gmina ta ma charakter rolniczo - usługowy. Na jej terenie występuje dużo lasów, jezior i rzek. Położona jest na pojezierzu Krajeńskim w dorzeczu Noteci. Wyjątkowym jej bogactwem są dwa rezerваты przyrody: „Czarczi Staw” i „Uroczysko Jary”. Na terenie gminy Złotów znajduje się 10 obiektów architektury wpisanych do rejestru zabytków oraz 6 parków wpisanych do rejestru. Ponadto gmina ta jest bogata w zespoły folwarczne z dworami i parkami występującymi na jej terenie.

Jednym z najcenniejszych zabytków gminy jest **zespół kościoła p.w. św. Małgorzaty w Kamieniu**. Wieś Kamień to jedna z najstarszych wsi Ziemi Złotowskiej wzmiankowana już w 1225 r. W XVII w. jej właścicielami byli Potuliccy, później Grudzińscy. Pierwszy kościół w Kamieniu zbudowany był po 1619 r. przez Grudzińskich. Był ryglowy z wnętrzem ozdobionym cennymi malowidłami m.in. orłami piastowskimi, które uległy zniszczeniu. Gdy w poł. XVII w. ludność katolicka wymarła w czasie epidemii cholery, kościół przejęli protestanci. Obecny kościół zbudowany został w 1803 r. również w konstrukcji szachulcowej. Po 1945 r. kościół przeszedł w ręce katolików. Obok kościoła znajduje się drewniana dzwonnica z dzwonami z

lat 1632 i 1666. Na terenie cmentarza przykościelnego w części północnej znajdują się nagrobki z żeliwnymi krzyżami z datami 1863 – 1869.

Kościół filialny p.w. Chrystusa Króla w Kleszczynie wzniesiono w latach 1876 – ’79 jako ewangelicki w konstrukcji ryglowej, z wyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium oraz z wieżą centralnie usytuowaną w fasadzie, w połowie wtopioną w korpus kościoła. Po II wojnie światowej został przejęty przez katolików i 28 października 1945 r. poświęcony. Od tego czasu pełni funkcję filialnego kościoła katolickiego. Obiekt dnia 25 listopada 1965 r. decyzją Koszalińskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków został wpisany do rejestru zabytków pod numerem A – 17/501. W czasie wpisu kościół istniał w swej pierwotnej formie bryły z otynkowanym wnętrzem i drewnianym stropem, w prezbiterium ze złotymi gwiazdkami oraz z bocznym ołtarzem w stylu ludowym. W latach 80 – tych XX wieku wnętrze kościoła obłożono okładziną boazerijną pozbawiając go zabytkowego wystroju. Pozostała jedynie empora organowa wraz z prospektem w stylu historyzmu i oryginalne z 4 ćw. XIX wieku ławki. Ponadto w roku 1990 prezbiterium obudowano zakrystią i salką katechetyczną. Konstrukcja szkieletowa kościoła z nietynkowanymi fachami jako typowa dla budownictwa mieszkaniowego i gospodarczego na terenach obecnej północno - zachodniej Polski zastosowana w architekturze sakralnej poprzez dobrze opanowany warsztat stanowi wyjątkowy i wartościowy wkład w kształtowanie krajobrazu kulturowego północnej Wielkopolski.

Kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki filialny p.w. św. Małgorzaty w Krzywej Wsi.

Kościół został zbudowany jako ewangelicki w latach 1913 – 1914 w stylu neogotyckim, po 1945 został przejęty przez katolików. Świątynia murowana z cegły na podmurówce z ciosów granitowych, nieotynkowana. Kościół jednonawowy z niewyodrębnionym trójbocznie zamkniętym prezbiterium od południa oraz wieżą wysuniętą z północno – zachodniego narożnika nawy. Nawa nakryta wysokim dachem dwuspadowym przechodzącym w trójpołaciowy nad prezbiterium pokrytym dachówką ceramiczną mnicz mniszką, wieża zaś odrębnym daszkiem dwuspadowym zwieńczonym sygnaturką pokrytym blachą. Salowe wnętrze kościoła nakryte jest pseudokolebowym stropem drewnianym. We wnętrzu zachowały się: empora muzyczna, ambona, chrzcielnica, ławki i tablica kamienna z datą budowy kościoła oraz ołtarz główny prawdopodobnie z poprzedniego kościoła a także odzyskany dzwon z 1594 r.

Kościół parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie.

Pierwsza wzmianka o miejscowości Sławianowo pochodzi z 1442 r. Pierwszy kościół natomiast wzniesiono prawdopodobnie w 1617 r. jako drewniany, katolicki. Parafia została przy nim erygowana w 1621 r., która przez wojewodę kaliskiego Andrzeja Grudzińskiego wyposażona została dwoma włókami ziemi. W 1744 r. wzmiankowany jest kościół w Sławianowie, drewniany, który miał trzy wieże i osobną kaplicę św. Barbary. Obecny kościół został zbudowany w konstrukcji szachulcowej z otynkowanym wypełnieniem ceglany w 1806 r. staraniem ówczesnego proboszcza Wojciecha Sucharskiego i z fundacji Marianny Guzowskiej regentki nakielskiej i w tym samym roku poświęcony. Zabytkowy wystrój kościoła pochodzi z poprzedniego. W latach 70 – tych XX wieku od strony północnej dobudowana została kruchta z imitacją układu szachulcowego wykonaną z desek.

Kościół parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła w Bługowie

Zapisy historyczne wymieniają parafię w Bługowie już w 1339 r. W roku 1445 pojawia się wzmianka o kościele, który przetrwał do 1535 r. W 1535 r. Jan Ługowski prosi arcybiskupa gnieźnieńskiego o pozwolenie na wybudowanie nowego kościoła. 24 czerwca 1536 r. bp Jan Drzewiecki eryguje nowy kościół, później patronat nad nim przejmuje wojewoda kaliski Andrzej Grudziński. W 1578 r. Bługowo przejmuje Jan Białośliwski, następnie Jan Młodkowski. W 1652 r. wymienia się wspólnego proboszcza dla Bługowa i Gromadna – ks. Jerzego Langa. Od 1760 r. w Bługowie rezyduje proboszcz. W 1700 r. patronat przejmują Radolińscy. Przy ich pomocy ks. Jan Krzemieniecki wznosi kościół z „pruskiego muru”, który przetrwał 100 lat. W 1864 r. przystąpiono do budowy obecnego kościoła, budowano go 5 lat. Ówczesny dziedzic, protestant P. Linde, ograniczył pierwotne plany do wymiarów obecnych. Budowniczym kościoła był ks. Wawrzyniec Wysocki – proboszcz w latach 1859 – 1909. W czasie II wojny św. kościół był zamknięty. Pierwszym proboszczem po 1945 r. był. Ks. Klemens Buk – Sieredziński, który sprowadził brakujące dzwony z Fanianowa i Dębna. Dzwony te umieszczono w wieży kościoła, jednak na skutek zarysowań wieży przeniesiono je do wybudowanej ze stali konstrukcyjnej dzwonnicy w 1975 r. Kościół wzniesiony z cegły w stylu eklektycznym z użyciem form neogotyku i neoromanizmu.

Kościół parafialny p.w. św. Barbary w Radawnicy.

Pierwszy kościół wzniesiony został prawdopodobnie w XVIII w. jako drewniany. W 1701 r. utworzono w Radawnicy lokalny wikariat należący do kościoła w Złotowie. Parafia radawnicka utworzona została 13 września 1726 r., kiedy to właścicielem był ówczesny dziedzic von Osten - Sacken i zatwierdzona przez arcybiskupa gnieźnieńskiego Teodora Potockiego dekretem z 19 maja 1730 r. W 1766 r. parafia liczyła 489 katolików. W 1849 r. sprzedana została na rozbiórkę stara plebania i wybudowana nowa, a w roku 1887 za urzędowania ks. Dekowskiego rozebrano stary kościół i wzniesiono nową świątynię w stylu neogotyckim. Kamień węgielny położony został 3 maja 1887 r., a kościół poświęcony 4 listopada 1888 r. W r. 1928 parafia liczyła 994 katolików a proboszczem wówczas był ks. Ernest Czarnecki. Przy kościele istniał szpital dla 2 ubogich ufundowany i wyposażony przez dziedzica Józefa Goetzendorf – Grabowskiego. Nad bramą przed placem kościelnym ustawione są dwie figury św. Floriana i św. Jakuba, które pierwotnie wieńczyły bramę wjazdową do pałacu miejscowych dziedziców. Kościół w pełni zachowany w pierwotnej formie bryły z jednorodnym neogotyckim wystrojem i wyposażeniem wnętrza jest przykładem okazałej świątyni wiejskiej charakterystycznej dla budownictwa sakralnego 2 połowy XIX wieku. Wzniesiony na miejscu poprzedniego kościoła katolickiego jest dominantą architektoniczną i wysokościową a ponadto stanowi cenny element krajobrazu kulturowego i tożsamości ówczesnej dwuwyznaniowej wsi.

Kościół pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki w Radawnicy

W roku 1926 zrodził się wśród ludności ewangelickiej wsi Radawnica pomysł budowy kościoła, który otrzymał wsparcie w ramach tzw. programu wschodniego. Obecnie istniejący kościół zbudowano w latach 1927 – '28 w stylu historyzmu. Mieścił on 270 miejsc siedzących. Świątynia nawiązuje swoją formą do granitowych romańskich kościółków wiejskich zachowanych jeszcze na Pomorzu. Jest wyraźnie osadzona w tradycji kościołów wznoszonych przez Komisję Osadniczą. Jedynie okna ukształtowane zostały w sposób nowoczesny. Uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego odbyła się z wielką pompą 7 września 1927 r. Główną jej intencją było podkreślenie obecności Niemców w tej polskiej wsi. Gmina liczyła ok. 500 dusz wliczając mieszkańców sąsiednich folwarków. Teren pod budowę kościoła wydzielony z parku dworskiego ofiarował ówczesny jego właściciel – Niemiec. Budowę prowadziła firma budowlane Radtke ze Złotowa. Po II wojnie św. świątynia nie była użytkowana. Organy przeniesiono do kościoła katolickiego p.w. św. Barbary, gdzie nie było

instrumentu, zaś ławki pomiędzy kościołami zamieniono. Parafia katolicka przejęła kościół poewangelicki jako pomocniczy i otrzymał on wezwanie św. Stanisława Kostki.

Zespół dworsko – parkowy w Grodnie, w skład którego wchodzi: dwór, kuźnia oraz park powstał w połowie XIX wieku. Wieś z przyległymi lasami należała do obszernych dóbr złotowskich należących do Gruzińskich, Działyńskich, Potulickich. W 1773 r. przeszły w posiadanie rodziny von Osten – Sacken. Potem wraz z Radawnicą Grodno należało do rodziny Grabowskich. Prawdopodobnie wtedy po połowie XIX wieku wybudowano dwór. W 1866 kupił je bankier i przedsiębiorca Dr Strousberg a potem Grodno stawało się własnością kolejnych rodzin niemieckich. Od roku 1945 Grodno znalazło się w obrębie państwa polskiego. Majątek przejęły na początku lat 50 – tych XX w. PGR, a we dworze zamieszkały 4 rodziny. Od roku 2001 dwór wraz z parkiem i zabudowaniami gospodarczymi znajduje się w rękach prywatnych. Kuźnia powstała pod koniec XIX wieku zaś park pochodzi z okresu budowy dworu i posiada licznie zachowany starodrzew. Wszystkie w/w elementy stanowią jednorodny stylistycznie zespół dworsko – parkowy jako przykład XIX – wiecznych rezydencji charakterystycznych dla północno – zachodniej Polski.

Zespół pałacowo – parkowy w Radawnicy.

Pałac w Radawnicy powstał ok. 1775 r. w stylu klasycystycznym. W późniejszym okresie od strony zachodniej dobudowano neogotycką wieżę. Majątek w Radawnicy należał do dóbr złotowskich. Od 1719 r. do Hansa Bedige von der Osten – Secken – pułkownika wojsk polskich. W rękach tej rodziny pozostał do 1812 r. 2 stycznia 1813 r. drogą spadku stał się własnością hrabiego Józefa Grabowskiego. Od 1866 r. dobra zmieniają często właścicieli drogą kupna, by w 1920 r. przejść na skarb państwa niemieckiego. W pałacu powstała wtedy szkoła dla dziewcząt tzw. szkoła pielęgniarek. Po II wojnie światowej powstał w nim Uniwersytet Ludowy działający tu do 1950 r. i przeniesiony do Jesienice k. Bytowa by w roku 1958 powrócić znowu do Radawnicy. W latach 1950 – ’58 znajdował się tu Dom Dziecka. Od połowy lat 90 – tych XX w. mieści się tu Zespół Szkół Policealnych. W latach powojennych pałac był gruntownie przebudowywany, w latach 1975 – ’76 przekształceniu uległa część parku przed fasadą, na podstawie projektu J. Chołozkiewicza. Pierwotne założenie parkowe pochodzące z 1 poł. XVII w. znajdowało się przed frontem pałacu. Po wybudowaniu pałacu park uległ zmianom, a w 2 poł. XIX w. przekształceniu z parku pałacowego na park krajobrazowy

Chałupa podcieniowa w Świętej nr 98 wzniesiona została ok. 1800 r. i zawsze należała do bogatego gospodarza. Zbudowano ją w konstrukcji ryglowej wypełnionej cegłą – otynkowaną i pobieloną, a we wnętrzu konstrukcje wypełnione strychulcem. Chata szerokofrontowa z narożnym podcieniem i czarną kuchnią. W roku 1972 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Koszalinie wykupił chatę z przeznaczeniem jej na muzeum in situ. Po remoncie utworzono tu Krajeńską Chatę Muzealną jako oddział Muzeum Ziemi Złotowskiej w Złotowie. **Obecnie przeniesiona została na teren Zagrody Krajeńskiej do miasta Złotowa.**

Wiatrak typu „holender” w Dzierżążenku zbudowany został w 1905 r. z cegły o bryle w formie ściętego stożka zwieńczonego obrotowym dachem drewnianym pokrytym papą. Obecnie brak jest śmigieł. Wiatrak eksploatowany był zgodnie ze swym przeznaczeniem do 1945 r. Przejęty jako mienie polskie przez wiele lat wykorzystywany był przez Gminną Spółdzielnię ze Złotowa jako magazyn paszy i zboża. W latach 60-tych XX w. pożar zniszczył część stropów i dach. Niszczącą budowlę przejęła gmina Złotów. W latach 1975 – ’77 przeprowadzono remont kapitalny trzonu, stropu i pokrycia dachu na podstawie opracowanego projektu, który przewidywał także odbudowę śmigieł i układu napędowego. W

odremontowany trzonie urządzono magazyny Muzeum Ziemi Złotowskiej. Od roku 1996 budynek znowu jest w rękach prywatnych jako magazyn.

Na obszarze gminy Złotów ponadto występuje 5 parków wpisanych do rejestru zabytków w miejscowościach: Buntowo, Nowy Dwór, Skic, Sławianowo i Stawnica.

Park dworski w Buntowie założony w 2 połowie XIX wieku jako nieduże założenie parkowe o cechach eklektycznych. Z tego okresu pochodzą przypuszczalnie pozostałości rzędowych nasadzeń grabu oraz pojedyncze egzemplarze lipy. Był to park o geometrycznym układzie osiowym posiadający regularny układ alejek parkowych. Na terenie parku znajduje się murowany dwór z tego samego okresu, jako główny punkt założenia. Po koniec XIX w. oraz w latach 20-tych i 30-tych wzbogacono park nowymi gatunkami drzew.

Park dworski w Nowym Dworze powstał prawdopodobnie w 2 połowie XIX wieku w oparciu o niewielki kompleks leśny znajdujący się przy zabudowaniach. Zniszczenia, zatarty układ przestrzenny oraz brak archiwalnych materiałów porównawczych uniemożliwiają określenie ewentualnych przekształceń parku. Na terenie parku znajduje się dwór z początku XX w.

Park dworski w Sławianowie istniał w 2 połowie XIX wieku. Park urządzony w stylu krajobrazowym zajmował teren ograniczony drogami i zabudową dziedzińca, spełniając rolę ochronną dla dworu, zabudowań folwarku i wsi. Pod koniec XIX wieku i na początku XX w. do zadrzewienia wprowadzono gatunki drzew ozdobnych. Po stronie wschodniej parku usytuowany jest murowany dwór z początku XX w.

Park dworski w Skicu powstał najprawdopodobniej w 2 połowie XIX wieku w stylu krajobrazowym w okresie, kiedy majątek był w posiadaniu rodziny Dobberstein. Założenie to mogło powstać w wyniku przekształcenia starszego układu, którego pozostałością być może są dwie okazałe lipy rosnące w jego obrzeżu od strony dziedzińca gospodarczego. Obecnie są to jedynie pozostałości parku z budynkiem mieszkalnym wzniesionym na miejscu dworu i zabudową folwarczną. Park od 2007 r. stanowi własność Gminy Złotów.

Park dworski w Stawnicy powstał prawdopodobnie w 3 ćwierci XIX w. w stylu krajobrazowym. Z niemieckich map archiwalnych wynika, iż po stronie zachodniej nieistniejącego już dworu znajdował się bądź to sad bądź ogród warzywny, zaś za dworem zadrzewienia parkowe. Do czasów obecnych zachował się liczny starodrzew.

Na terenie gminy Złotów występuje liczne historyczne układy ruralistyczne oraz zespoły folwarczne.

Najstarszą jest wieś **Kamień** (niem. Hohenfier) powstała w XIII w. Wieś szlachecka należała do klucza radawnickiego. Otrzymała przywilej od Jana Potulickiego w dniu św. Marcina 1607 r. , którzy zatwierdzili także późniejsi dziedzice Gruzińscy. Obecnie przedstawia plan zbliżony do owalnicy.

Bielawa (niem. Marianenhof, Mariannenhof) – osada rolnicza zwana dawniej Marynowo powstała po 1766 r. jako jeden z trzech folwarków dóbr rycerskich w Radawnicy. Nazwa Maryanowo pochodzi od imienia małżonki Grabowskiego – dziedzica dóbr w Radawnicy. W roku 1922 dobra Maryanowo oraz Franciszkowo znalazły się w rękach Maxa Maronde. Po II wojnie światowej dobra upaństwowiono. Osadę rolną nazwano Bielawa. Przypuszczalnie pod koniec XIX wieku w północnej części osady powstało niewielki założenie parkowe – dworskie.

Wieś **Błękwit** (Blankwit) wymieniają kroniki po raz pierwszy w roku 1491. W XV wieku (być może i wcześniej) założono tam młyn, który dostarczał mąkę dla miasta i dziedziców Złotowa. Młynarze otrzymywali od dziedziców złotowskich liczne przywileje. Najstarszy z nich nadany przez Jana Działyńskiego nosi datę 18.11.1692 r., następny nadany przez Ludwikę Działyńską datowany jest z września 1694 r. Miejscowość należała do klucza złotowskiego. Na przestrzeni wieków zmieniała nazwę (bądź jej pisownię): 1491r. – Blankwith, 1604 – Błękwid, 1653 – Blenkwida, później Blenk Witt, Blankwid, Blankwelt, Blankwitt. W roku 1920 Paul Molenhauer wybudował nowy młyn istniejący do dzisiaj. Poprzedni zbudowany był w konstrukcji szkieletowej.

Buntowo – pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z lat 1441/42. W roku 1633 nazywano ją Bontowem lub Bantowem. W roku 1537 właścicielem wsi był Jan Buntowski. Od 1 poł. XV wieku należała do klucza krajeńskiego, od 1645 r. do dóbr złotowsko – krajeńskich, a od 1743 r. ponownie do klucza krajeńskiego by od roku 1837 znowu do dóbr złotowsko – krajeńskich – w/w daty związane są z rytmika zmian w komasacji dóbr ziemi złotowskiej.

Bługowo (niem. Seehof) – wieś istniała już we wczesnym średniowieczu. W 1339 r. nabył ją niejaki Pitrasz i włączył do swych dóbr. W latach 1491 – 1536 wieś należała do Macieja i Jana Bługowskich. W 1578 r. Bługowo przejął Jan Białośliwski, następnie Jan Młodkowski.

Dzierzążno (niem. Gresonse) – należało do klucza złotowskiego i razem ze Złotowem przeszło w roku 1788 w ręce niemieckie.

Górzna (Górno, niem. Gursen) – wieś obecnie o typie wielodrożnicy wzmiankowana w roku 1498 kiedy to była własnością Małgorzaty Gołamskiej, późniejszej żony Mateusza Brodzińskiego, kasztelana Bydgoskiego. Do roku 1600 było w posiadaniu Piotra Potulickiego, który sprzedał je tego roku Zygmuntowi Grudzińskiemu, dziedzicowi w Złotowie. Przejściowo Górzna należała także do klucza radawnickiego, którego ówczesny właściciel Wigand Osten – Sacken nabył je od Jakuba Działyńskiego w roku 1719. Od roku 1752 należała ponownie do dóbr złotowskich.

Franciszkowo (niem. Franziskowo, do 1937 r. Franzenhof) – osada rolnicza założona została po 1766 r. jako folwark należący do dóbr rycerskich w Radawnicy. Znajdowała się tu lesista okolica. Do roku 1866 dobra pozostawały w posiadaniu Grabowskich, następnie znalazły się w rękach znanego przedsiębiorcy Stronsberga. W roku 1922 właścicielem dóbr rycerskich był Max Maronde, do którego należała również folwark Mariannenhof (obecnie Bielawa). Po II wojnie światowej dobra upaństwowiono. Niewielki założenie dworski z parkiem krajobrazowym wykształciło się we wschodniej części osady przypuszczalnie w 2 połowie XIX wieku.

Kaczochy (Karolewo, niem. Karlsdorf) – zostały przez właściciela wyodrębnione w XIX wieku z dominium sławianowskiego należącego do klucza złotowskiego z przeznaczeniem na akcje parcelacyjną, stad na cześć Karola Hohenzollerna nazwana Karlsdorf. Następnie założono tu niewielki folwark.

Klukowo (niem. Blankenfelde) – wieś powstała z tzw. II kolonizacji. Pierwsze wzmianki w dokumentach archiwalnych pochodzą z 1604 i 1618 r. We wsi był folwark należący do właścicieli majątku w Krajence oraz 5 zagród chłopskich. Pierwotny układ przestrzenny folwarku nie jest znany. Pod rządami Hohenzollernów rozwinął się w połowie XIX wieku. Od 1919 r. folwark stanowił domenę skarbu państwa.

Kleszczyna (niem. Kleschin) istniała już w roku 1260 jako Klacino, a od roku 1546 jako Kleszczyno. W 1578 r. miejscowość ta należała do Czeszewskich, później do Słupskich i Sławianowskich. Ostatni z nich Przemysław Sławianowski był wówczas także właścicielem

Sławianowa. Przez Kleszczynę w średniowieczu prowadził szlak handlowy z Wielkopolski do morza. W związku z tym właściciele Kleszczyny w roku 1700 zbudowali tu duży zajazd z szopami i stajniami na 100 wozów i koni. W XVI w. obok wsi istniał folwark. W roku 1821 majątek rozparcelowano. Część ziemi przeszła w ręce Niemców. W dwudziestoleciu międzywojennym Kleszczyna była silnym ośrodkiem działalności polonijnej. W 1929 r. otwarto tu polską szkołę.

Krzywa Wieś (niem. Krummenenfluss) – wieś szlachecka założona w XVII wieku należała do klucza radawnickiego. Dawniej istniał tu kościół katolicki .

Ludwikowo (niem. Luisenhof) – osada rolnicza założona w 1851 r. W roku 1922 dobra wchodziły w skład domeny należącej do księcia Friedricha Leopolda von Preussen. W roku majątek 1945 przejął Skarb Państwa. W latach 60 – tych XIX wieku w osadzie tej powstało założenie ogrodowo – dworskie.

Międybłocie (niem. Stadtbruch) – wieś powstała w 2 połowie XIX wieku w wyniku osuszania rozległych błot ciągnących się do Śmiardowa. Pod koniec XIX wieku powstała tu cegielnia wytwarzająca cegłę wapienną, którą przedsiębiorca ze Złotowa Iwański rozbudował tworząc warsztat prefabrykatów cementowych i wytwórnię papy. Ponadto kazał zbudować w lesie solidny budynek i przekształcić las sosnowy o powierzchni ok. 8 ha na pielęgnowany park, w którym znajdowały się również okazałe drzewa i krzewy z innych kontynentów. Na początku XX wieku na terenie parku powstała zabudowa folwarku, który po działaniach wojennych uległ dewastacji, a fabryka papy spłonęła przed wojną.

Nowiny (niem. Nowinien) – folwark powstał w 2 ćw. XIX wieku. Najstarszą zachowaną do dziś zabudowę czyli budynki inwentarskie, dom rządcy i kolonia mieszkaniową wzniesiono prawdopodobnie na przełomie XIX i XX wieku.

Nowy Dwór (niem. Neuhof) – osada rolnicza powstała przy drodze ze Złotowa do Radawnicy. W roku 1856 majątek ten należał do cesarza Wilhelma, a po nim do jego brata księcia Fryderyka Karola. W roku 1922 dobra wchodziły w skład domeny należącej do księcia Friedricha Leopolda von Preussen. Po II wojnie światowej dobra upaństwowiono.

Radawnica (niem. Radawnitz) – wieś wzmiankowana w źródłach po raz pierwszy jako osada wiejska w 1432 r. Do roku 1719 należała do klucza złotowskiego. W roku 1719 na mocy aktu kupna właścicielem klucza radawnickiego został Hans Vedige von der Osten Sacken – pułkownik wojsk polskich. Od roku 1813 Radawnica drogą kupna i koligacji stała się własnością Józefa Grabowskiego. Od 1866 r. dobra zmieniają często właścicieli drogą kupna, by w 1920 r. przejść na skarb państwa niemieckiego. W latach międzywojennych Radawnica była silnym ośrodkiem życia polskiego. W roku 1929 otwarto we wsi polską szkołę. Obecny układ wsi dwulicowy.

Skic (niem. Kietz) – folwark wzmiankowany w źródłach w 1430 r. W roku 1537 pojawiła się pierwsza wzmianka jednocześnie o wsi i o folwarku, nazywana wówczas Szkic. Przez kilkaset lat był ośrodkiem kompleksu folwarków znanych pod nazwą klucza skickiego, który był własnością różnych rodów szlacheckich. Znaczniejszy rozwój miejscowości nastąpił w XIX wieku. Istniały tu wówczas gorzelnia, browar i młyn wodny. W okresie międzywojennym wieś była znacznym ośrodkiem życia polonijnego. W roku 1929 otwarto tu szkołę polską.

Sławianowo (niem. Sławianowo) – wieś wzmiankowana w 1442 r.. poprzednie nazwy miejscowości brzmiały: Sławnanowo, w roku 1663 – Sławioanowo. W roku 1578 należało do braci Sławianowskich oraz do Wojciecha Czeszewskiego. W roku 1618 było w posiadaniu rodziny Solińskich, a następnie Potulickich, Grudzińskich, Działyńskich oraz rodziny Hohenzollernów. W roku 1921 dobra złotowskie, w skład których wchodziło Sławianowo upaństwowiono. W roku 1929 otwarto tu polską szkołę.

Stawnica (niem. Stewnitz) wieś o układzie ulicowym znana od 1941 r. jako Stawnicza. Na skraju wsi nad Głomią w XVI wieku wzniesiono młyn o dwóch kołach, któremu Augustyn Działyński 29 stycznia 1754 r. nadał przywilej. W XVIII wieku powstał tu folwark. Wieś należała do klucza złotowskiego. W okresie międzywojennym rozwijał się tu silnie ruch polonijny. W roku 1929 otwarto tu polską szkołę.

Święta (niem. Schwente) wieś znana od roku 1440 należała do dóbr złotowskich. Zamieszkiwali ją wyłącznie Polacy. Wizytacja z 1695 r. określa liczbę tutejszych chłopów na 40. Z rozmieszczenia starych zagród i chałup wynika, że wieś była ulicówką o zwartej symetrycznej zabudowie po obu stronach traktu. Obecnie jest to wielodrożnica. Wieś uległa kilkakrotnie niszczeniu. W wyniku takich zniszczeń ma m.in. miejsce kolonizacja wsi w latach 1732 i 1752. Niemieccy sołtysi otrzymywali tu przywileje pod warunkiem obsadzenia pustych działek. Wieś w owym czasie dzieliła się na dwie części: polską i niemiecką. Każda część miała swojego sołtysa. Obecny układ wsi nosi interesujące ślady przemian spowodowanych etnicznym zróżnicowaniem wsi.

Wąsosz (niem. Wonzow) – nazwa wsi Wąsosz pojawiła się już w 1400 r. jako Wasose, w 1496 znana była pod nazwą Wąsosze, w 1546 – Wąsosze, Wonsow, a nieco później Wonzoff, Wonsohoff i jest pochodzenia polskiego. Pod zaborem pruskim i w okresie do 1945 r. nosiła nazwę niemiecką Wonzow. W 1400 r. należała do Danaborskich. W późniejszych czasach wieś należała do dóbr złotowskich i była oddawana w dzierżawę. W 1646 r. wieś dostaje Ciechocki. W okresie wojny północnej (1700 – 1721 r.) została spustoszona przez wojska szwedzkie. Od XVII wieku był tu młyn wodny na rzece Głomia. Pod koniec XIX wieku na terenie wsi istniały dwa większe zespoły budynków gospodarczych z siedzibami ich właścicieli, przy których powstały małe założenia ogrodowe.

Zalesie (niem. Petzin) wieś istniała już w 1500 r. Nazwa miejscowości w różnych formach spotykana jest od połowy XVI wieku (Pieczyno, Pieczyn, Piecyn, Pedcin). W XIX wieku większość mieszkańców była wyznania ewangelickiego, a zalesie należało do parafii w Tarnówce. Zbór ewangelicki istniał we wsi w 1868 r, na jego miejscu w roku 1884 nowy, ceglany do dziś istniejący kościół. Po II wojnie światowej na skutek zmiany składu ludności kościół przekształcono w świątynię katolicką.

Wszelkie prace prowadzone przy obiektach zabytkowych oraz na terenach założeń parkowych wpisanych do rejestru zabytków wymagają uzyskania stosownego pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy Złotów – wpisane do rejestru zabytków (wykaz).

BŁUGOWO

- kościół katolicki parafialny p.w. św. Jakuba wraz z terenem przykościelnym – 1864 – ’69, nr rej. 177/Wlkp/A decyzja WWKZ z dnia 04.06.2004 r.

BUNTOWO

- park dworski – 2 połowa XIX wieku, nr rej. A – 518 decyzja z dnia 22.04.1985 r.

DZIERŻĄŻENKO

- wiatrak holender – 1905 r., nr rej. 122 decyzja z dnia 04.11.1956 r.

GRODNO

- zespół dworsko – parkowy, w skład którego wchodzi dwór, kuźnia oraz park z ok. poł. XIX w., nr rej. 211/Wlkp/A decyzja WWKZ z dnia 14.12.2004 r.

KAMIENŃ

- zespół kościoła ewangelickiego, ob. rzymskokatolickiego fil. p.w. św. Małgorzaty w Kamieniu, w skład którego wchodzi: kościół, dzwonnica i cmentarz przykościelny, obecnie nr rej. 175/Wlkp/A decyzja WWKZ z dnia 31.05.2004 r. (kościół wpisany został do rejestru zabytków decyzją z dnia 02.04.1959 r.)

KLESZCZYNA

- kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki fil. p.w. Chrystusa Króla, 1873 – ’76 r., nr rej. 501 decyzja z dnia 25.11.1965 r.

KRZYWA WIEŚ

- kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki filialny p.w. św. Małgorzaty wraz z kamiennym ogrodzeniem i otoczeniem (teren przykościelny), 1913 – 1914 r., nr rej. 987/Wlkp/A decyzja WWKZ z dnia 18.04.2016 r.

NOWY DWÓR

- park dworski – 2 połowa XIX wieku, nr rej. A – 418 decyzja z dnia 12.03.1982 r.

RADAWNICA

- kościół parafialny p.w. św. Barbary z terenem cmentarza przykościelnego, 1887 – ’88 r., nr rej. 515/Wlkp/A decyzja WWKZ z dnia 05.06.2007 r.
- kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki z terenem przykościelnym, 1927 – ’28 r., nr rej. 516/Wlkp/A decyzja WWKZ z dnia 05.06.2007 r.
- zespół pałacowo – parkowy, z pałacem powstałym ok. 1775 r. oraz parkiem założonym w 1 poł. XVII w., nr rej. 503 decyzja z dnia 25.11.1965 r. oraz nr rej. A – 419 decyzja z dnia 12.03.1982 r.

SKIC

- park dworski – 2 połowa XIX wieku, nr rej. A – 520 decyzja z dnia 22.04.1985 r.

SŁAWIANOWO

- kościół katolicki, par. p.w. św. Jakuba Apostoła, 1806 r., nr rej. 186 decyzja z dnia 02.04.1959 r.
- park dworski – 2 połowa XIX wieku, nr rej. A – 521 decyzja z dnia 22.04.1985 r.

STAWNICA

- park dworski – 3 ćwierć XIX wieku, nr rej. A – 460 decyzja z dnia 11.10.1983 r.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych figurujących w gminnej ewidencji zabytków (Obiekty podkreślone wpisane do rejestru zabytków wyszczególnione w punkcie 3.1.)

BLUGOWO

1. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW.JAKUBA APOSTOŁA,
  - kościół, mur., 1864 – 1869 r.
  - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
2. SZKOŁA, budynek nr 31, mur., 1 ćw. XX w.
3. DOM Nr 8, mur., ok.1900 r.
4. DOM Nr 10, mur., pocz. XX w.
5. DOM Nr 22, mur., 1931 r.
6. DOM Nr 23, mur., ok.1900 r.
7. DOM Nr 28, mur., 1914 r.
8. DOM Nr 37, mur., 1902 r.
9. DOM Nr 38, mur., l. 30 – te XX w.
10. CMENTARZ KATOLICKI, poł. XIX w.

BLEKWIT

11. KAPLICA, mur., ok. poł. XIX w.
12. ZESPÓŁ SZKOŁY,
  - szkoła, ob. dom mieszkalny Nr 22, mur. 1 ćw. XX w.
  - bud. gosp., mur., pocz. XX w.
13. REMIZA, mur./drewno, l. 20 – te XX w.
14. MŁYN, mur., 1920 r.
15. ZAGRODA Nr 1
  - dom, dawna młynarzówka, mur., 1910 – 1920 r.
  - zabudowania gospodarcze, mur. , l. 20 – te XX w.
16. DOM Nr 2, mur./szach, pocz. XX w.
17. DOM Nr 8, mur./szach, drewno, pocz. XX w.
18. DOM Nr 9, mur., pocz. XX w.
19. DOM Nr 15, mur., l. 20, 30 - te XX w.
20. DOM Nr 18, mur. 1 ćw. XX w.
21. DOM Nr 25, mur., l. 20, 30 - te XX w.
22. DOM Nr 27, mur., pocz. XX w.
23. DOM Nr 31/32, mur., l. 20, 30 - te XX w.
24. DOM Nr 33, mur., l. 20, 30 - te XX w.
25. DOM Nr 38, mur., l. 20, 30 - te XX w.
26. DOM Nr 41, mur. 1 ćw. XX w.
27. DOM Nr 45, mur. ok. 1910 r.
28. ZAGRODA Nr 47
  - dom, mur., pocz. XX w. (przebudowany)*
  - bud. gospodarczy, mur. pocz. XX w.

BIELAWA

29. ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWE:

- dwór, mur., k. XIX w.
- park dworski, k. XIX w.

BUNTOWO

30. ZESPÓŁ DWORSKO – FOLWARCZNO – PARKOWY:

- dwór, mur., XIX/XX w.,
- budynek gospodarczy, mur./drewno, 1 ćw. XX w.,
- spichlerz, szach., 1853 r.,
- stodoła, szach., 1853 r.,
- kurnik, mur., k. XIX w.
- obora, mur., k. XIX w.,
- transformator, mur., l. 20, 30 – te XX w.
- owczarnia z oborą, mur., k. XIX w.,
- domy mieszkalne pracowników folwarcznych
  - dom nr 39, mur., 1935 r.
  - dom nr 40, mur., l. 20 – te XX w.
  - dom nr 41, mur. l. 20 – te XX w.
  - dom nr 42, mur. 1912 r.
  - dom nr 43, jur. 1 ćw. XX w.
- park dworski, 2 poł. XIX w.

31. SZKOŁA, ob. dom nr 1, mur., pocz. XX w.

32. ZESPÓŁ SZKOŁY

- szkoła, ob. świetlica wiejska, mur./szach., l. 20 – te XX w.
- dom nauczyciela, ob. dom nr 3, mur./szach., l. 20 – te XX w.

33. ZAGRODA Nr 4:

- dom, mur., l.30-te XX w.,
- obora, mur., 1935 r.

34. DOM Nr 19, mur., 1903 r.

35. DOM Nr 20, mur./szach., ok. poł. XIX w.

36. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł.XIX.

DZIERŻĄŻENKO

37. WIATRAK, mur., 1888.

DZIERŻĄŻNO

38. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł.XIX.

FRANCISZKOWO

39. DOM Nr 4, mur., 1929 r.

40. DOM Nr 12, mur., 1932 r.

41. DOM Nr 13, mur., 1932 r.

42. DOM Nr 14, mur., 1 ćw. XX w.

43. DOM Nr 15, mur., 1 ćw. XX w.

44. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY

- budynek gospodarczy, mur., k. XIX w.
- park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.

GÓRZNA

45. KOŚCIÓŁ KATOLICKI, fil. p.w. MB Nieustającej Pomocy, mur., 1939 r.
46. KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. sala gimnastyczna, mur., 2 poł. XIX w.
47. SZKOŁA, ob. świetlica wiejska Nr 12, mur., ok.1900 r.
48. POCZTA, ob. budynek mieszkalny nr 84, mur., pocz. XX w..
49. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
  - stajnia ze stodołą, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy Nr 74 – 75, mur., 4 ćw. XIX w.
  - budynek inwentarski ze stodołą, ob. mieszkalno-gospodarczy Nr 72 – 73, mur., 1910 r.
  - stodoła, ob. budynek mieszkalny Nr 36, mur., pocz. XX w.
  - dom mieszkalny Nr 40, mur., 1 ćw. XX w.
50. DOM Nr 9, mur., pocz. XX w.
51. DOM Nr 10, mur., pocz. XX w.
52. DOM Nr 11, mur., pocz. XX w.
53. DOM Nr 82 – 83, mur., pocz. XX w.
54. DOM Nr 87, mur., pocz. XX w.
55. ZAGRODA NR 102
  - dom, mur., pocz. XX w.
  - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
56. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, 1841.
57. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł.XIX.

GRODNO

58. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY:
  - a. dwór, mur., poł.XIX,
  - b. kuźnia, mur., k.XIX,
  - c. park dworski, XIX.

GRUDNA

59. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, 1 poł. XIX w.
60. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

JÓZEFOWO

61. DOM Nr 11, mur., 1 ćw.XX.
62. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł.XIX.

KACZOCHY

63. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:
  - a. dom Nr 8, mur., 1 ćw. XX w.
  - b. chlewnia, mur., 1865 r.

KAMIENŃ

64. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA filialnego p.w. św. Małgorzaty
  - a. kościół, szach., 1803 r.
  - b. dzwonnica, drewno, 2 poł. XIX w.
  - c. cmentarz przykościelny, nieczynny, 1803 r.
65. SZKOŁA, ob. dom Nr 18, mur., pocz. XX w.
66. DOM Nr 2, mur., ok.1900 r.

67. DOM Nr 5, mur., 1900-10 r.
68. DOM Nr 7, mur./drewno, 1 ćw. XX w.
69. DOM Nr 10, mur./szch., 1 ćw. XX w.
70. DOM Nr 17, mur., l.20-te XX w.
71. DOM Nr 26, mur., XIX/XX w.
72. ZAGRODA Nr 30:
  - a. dom, mur., 1 ćw. XX w.
  - b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.
73. DOM Nr 31, mur., ok.1930 r.
74. ZAGRODA Nr 39:
  - a. dom, mur., 1 ćw. XX w.
  - b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.
75. DOM Nr 40, mur./drewno, 1 ćw. XX w.
76. DOM Nr 43, mur., ok.1930 r.
77. ZAGRODA Nr 44:
  - a. dom, mur., 1 ćw. XX w.
  - b. budynek gospodarczy, mur., 1936 r.
78. DOM Nr 48, mur., pocz. XX w.
79. DOM Nr 49, mur., 1 ćw. XX w.
80. DOM Nr 52, mur., l.20-te XX.
81. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, XIX/XX w.

KLESZCZYNA

82. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA FILIALNEGO P.W. CHRYSYUSA KRÓLA:
  - a. kościół, szach., 1873-76 r.
  - b. dzwonnica, drewno, 2 poł. XIX w.
83. KAPLICZKA, mur., 2 poł. XIX w.
84. SZKOŁA, ob. dom nr 51, mur., k. XIX w.
85. REMIZA, mur., 1 ćw. XX w.
86. DOM Nr 1, mur., l. 20, 30 – te XX w.
87. DOM Nr 2, szach., 1 poł. XIX w.
88. DOM Nr 6, mur., l.20, 30 – te XX w.
89. DOM Nr 10, mur., l.20-te XX w.
90. DOM Nr 15, mur., 2 poł. XIX w.
91. DOM Nr 22, mur., 1921 r.
92. DOM Nr 27, szach., 1 poł. XIX w.
93. DOM Nr 31, mur., 2 poł. XIX w.
94. DOM Nr 32, mur./drewno, k. XIX w.
95. DOM Nr 37, mur., l.20-te XX w.
96. DOM Nr 54, mur., k. XIX w.
97. DOM Nr 56, mur., k. XIX w.
98. DOM Nr 59, mur., 1903 r.
99. DOM Nr 65, mur., l.30-te XX w.
100. DOM Nr 68, mur., 1906 r.
101. DOM Nr 69, mur., 1929 r.
102. DOM Nr 83, mur., pocz. XX w.
103. DOM Nr 87, mur., pocz. XX w.
104. DOM Nr 88, mur., 1928 r.
105. DOM Nr 97, mur., l. 20, 30 – te XX w.
106. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł.XIX w.

KLUKOWO

107. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.
- budynek gospodarczy, mur., 1906 r.

108. ZAGRODA Nr 4

- dom , mur., 1 ćw. XX w.
- budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.

109. DOM Nr 5, mur., p. XX w.

110. ZAGRODA Nr 6

- dom , mur., 1 ćw. XX w.
- budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.

KOBYLNIK

111. ZAGRODA Nr3 6

- dom , mur., l. 20 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur., l. 20 – te XX w.

KRZYWA WIEŚ

112. KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. filialny p.w. św. Małgorzaty, mur., 1914 r.

113. SZKOŁA, ob. dom Nr 10, mur., 1 ćw. XX w.

114. STRAŻNICA, mur./drewno, l. 20 – te XX w.

115. DOM Nr 2, mur., pocz. XX w.

116. DOM Nr 4, mur., 1934 r.

117. DOM Nr 9, mur., ok.1920 r.

118. DOM Nr 13, mur., l.20-te XX w.

119. DOM Nr 15, mur., l.20-te XX w.

120. DOM Nr 20, mur., p. XX w.

121. DOM Nr 21, mur., l.20-te XX w.

122. DOM Nr 27, mur., l.20-te XX w.

123. DOM Nr 29, mur., pocz. XX w.

124. BUDYNEK GOSPODARCZY, dz. nr ew. 112, mur. 1 ćw. XX w.

125. CMENTARZ EWANGELICKI, poł. XIX w.

MIĘDZYBŁOCIE

126. PARK wiejski, k. XIX w.

ŁOPIENKO

127. DWÓR, mur., ok.1910.

NOWA ŚWIĘTA

128. ZESPÓŁ SZKOŁY PODSTAWOWEJ:

- szkoła, ob. sala wiejska i dom nr 20, mur., l.20, 30 – te XX w.
- dzwonnica, drewno, l.20, 30 – te XX w.

129. ZERSPÓŁ STACJI KOLEJOWEJ

- dworzec, ob. dom nr 47, mur., 1906 r.
- dom pracowników kolei nr 48, mur., 1906 r.

130. DOM Nr 19, mur. 1910 – 1920 r.

131. DOM Nr 23, mur., l.20-te XX w.

- 132. DOM Nr 27, mur., 1 ćw. XX w.
- 133. DOM Nr 28, mur., k. XIX w.
- 134. DOM Nr 30, mur., l.20, 30 – te XX w.
- 135. DOM Nr 34, mur., 1 ćw. XX w.
- 136. DOM Nr 37, mur., k. XIX w.
- 137. KAPLICZKA CENTARNA, mur., 1916 r.
- 138. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, poł. XIX w.

NOWY DWÓR

- 139. SZKOŁA, mur., l. 20 – te XX w.
- 140. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY
  - dwór, ob. dom mieszkalny, mur. pocz. XX w.
  - park dworski, poł. XIX w.
  - podwórze folwarczne:
    - chlewnia, mur., pocz. XX w.
    - owczarnią wraz z kuźnią, mur., pocz. XX w.
    - transformator z hydrofornią, mur., pocz. XX w.
    - obora, mur., pocz. XX w.
  - kolonia mieszkalna z chlewikami:
    - dom mieszkalny, Nr 5, mur 1934 r.
    - dom mieszkalny, Nr 6, mur 1934 r.
    - dom mieszkalny, Nr 7, mur 1934 r.
    - dom mieszkalny, Nr 8, mur 1934 r.
- 141. CMENTARZ EWANGELICKI, pocz. XX w.

NOWINY

- 142. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:
  - rządówka, ob. dom nr 2, mur., XIX/XX w.
  - obora, mur., XIX/XX w.
  - stajnia, XIX/XX w.
  - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 3, mur., XIX/XX w.
  - dom robotników folwarcznych, czworak, ob. dom nr 8, mur., XIX/XX w.
  - dom robotników folwarcznych, czworak, ob. dom nr 9, mur., XIX/XX w.

PIECZYN

- 143. ZESPÓŁ DWORSKO – FOLWARCZNY:
  - dwór, ob. dom nr 5, mur., poł. XIX w.
  - stodoła, mur., 1896 r.
  - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 1, mur., XIX/XX w.
  - dom robotników folwarcznych z budynkiem gospodarczym, ob. dom nr 2, mur., XIX/XX w.
  - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 3, mur., 1 ćw. XX w.
  - ogród dworski, 2 poł. XIX w.

PIECZYNEK

- 144. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:
  - owczarnia i chlewnia, mur., 4 ćw. XIX w.
  - stodoła, drewno, l. 30 – te XX w.
  - dom robotników folwarcznych, ob. Nr 5, mur., 4 ćw. XIX w.

RADAWNICA

145. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

- kościół par. p.w. św. Barbary, mur., 1887 – '88 r.
- plebania, mur., pocz. XX w.
- cmentarz przykościelny z bramą, poł. XIX w.

146. KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. pom. p.w. św. St. Kostki, mur., 1927 – '28 r.

147. ZESPÓŁ PAŁACOWO – PARKOWO – FOLWARCZNY:

- pałac, mur., poł. XVIII w./ poł. XIX w.
- gorzelnia, mur., pocz. XX w.
- obora, ob. budynek mieszkalno – gospodarczy, mur., 2 poł. XIX w.
- chlewnia, mur., 2 poł. XIX w.
- stodoła, szach., 2 poł. XIX w.
- budynek gospodarczy, mur. 2 poł. XIX w.
- dom, ul. Uniwersytecka 2, mur., 2 poł. XIX w.
- dom, ul. Złotowska 4, mur., l. 30 – te XX w.
- dom, ul. Złotowska 5 – 7, mur., l. 30 – te XX w.
- dom, ul. Złotowska 6, mur., l. 30 – te XX w.
- park pałacowy, XVIII/XIX w.

148. KAPLICZKA, ul. Mostowa / ul. Kościelna mur., 4 ćw. XIX w.

149. CMENTARZ KATOLICKI, ul. Cmentarna, poł. XIX w.

150. CMENTARZ EWANGELICKI, ul. Złotowska, 1930 r.

ul. Człuchowska

151. DOM Nr 3, mur./drewno/rygl., ok.1920 r.

ul. Kościelna

152. DOM Nr 6, mur., l.20-te XX w.

153. DOM Nr 7, mur., l.20-te XX w.

154. DOM Nr 10, mur., ok.1930 r.

155. ZAGRODA Nr 11:

- dom, mur., l.20-te XX w.
- obora, mur., 1927 r.

156. DOM Nr 16, mur., l.30-te XX w.

157. DOM Nr 35, mur., l.20-te XX w.

ul. Młyńska

158. MŁYN, mur., pocz. XX w.

159. DOM Nr 1, mur. l. 30 – te XX w.

160. DOM Nr 3, mur. l. 30 – te XX w.

161. DOM Nr 17, mur. l. 20 – te XX w.

162. DOM Nr 23, mur., l.20-te XX w.

163. DOM Nr 29, mur., pocz. XX w.

164. ZAGRODA NR 33

- dom, mur. l. 30 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur. l. 30 – te XX w.

165. DOM Nr 45, mur., l.20-te XX w.

166. DOM Nr 51, mur., 1 ćw. XX w.

167. DOM Nr 53, mur., 1 ćw. XX w.

168. BUDYNKI GOSPODARCZE Nr 57, mur., l. 30 – te XX w.

ul. Pocztowa

169. ZAGRODA Nr 1

- dom, mur. l. 30 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur. l. 30 – te XX w.

170. ZAGRODA Nr 3

- dom, mur. l. 30 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur. l. 30 – te XX w.

171. ZAGRODA Nr 5

- dom, mur. l. 30 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur. l. 30 – te XX w.

172. DOM Nr 7, mur., l. 30 – te XX w.

ul. Złotowska

173. ZAGRODA Nr 2

- dom, mur. l. 20 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur. l. 20 – te XX w.

RUDNA

174. SZKOŁA, ob. dom, mur., pocz. XX w.

175. DZWONNICA, drewno, l.20, 30 – te XX w.

176. DOM Nr 2, mur., l.20 – te XX w.

177. DOM Nr 4, mur., 4 ćw. XIX w.

178. DOM Nr 11, mur., l.20, 30 – te XX w.

179. DOM Nr 24, mur., 1 ćw. XX w.

180. DOM Nr 25, mur., l.20, 30 – te XX w.

181. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX w.

SŁAWIANOWO

182. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA par. p.w. św. Jakuba Apostoła

- kościół, szach., 1806 r.
- dzwonnica, drewno, 1858 r.
- plebania, mur., pocz. XX w.
- budynek gospodarczy, mur., XIX w.
- kapliczka cmentarna, mur, XIX/XX w.
- cmentarz katolicki, czynny, pocz. XIX w.

183. KAPLICZKA, mur., 1851 r.

184. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY:

- dwór, mur., pocz. XX w.
- gorzelnia, mur., 1902 r.
- budynek gospodarczy, mur., ok.1900 r.
- stolarnia, mur./drewno, 1895 r.
- stodoła, drewno, 1915 r.
- obora, mur., ok.1900 r.
- owczarnia, mur., ok.1900 r.
- park dworski, k. XIX w.

185. SZKOŁA, ob. dom Nr 28, mur. 1 ćw. XX w.

186. DOM Nr 14, mur., 1936 r.

187. DOM Nr 18, mur., ok.1920 r.

- 188. DOM Nr 23, mur., 1 ćw. XX w.
- 189. DOM Nr 24, mur., ok.1900 r.
- 190. DOM Nr 25, mur., XIX/XX w.
- 191. DOM Nr 29, mur. l.30 – te XX w.
- 192. DOM Nr 30, mur. l.30 – te XX w.

SKIC

193. ZESPÓŁ FOLWARCZNY

- gorzelnia, mur., 1900 r.
- magazyn zbożowy, mur. 1 ćw. XX w.
- budynek gospodarczy, mur., 1875 r.
- dom nr 5, mur., l. 20 – te XX w.
- dom nr 67, mur., pocz. XX w.
- dom nr 68, mur. l. 20, 30 – te XX w.
- dom nr 69, mur., pocz. XX w.
- park dworski, 2 poł. XIX w.

194. DOM Nr 6, mur., pocz. XX w.

195. DOM Nr 7, mur., ok.1920 r.

196. DOM Nr 9, szach., 1 poł. XIX w.

197. DOM Nr 16, mur., l. 20, 30 – te XX w.

198. ZAGRODA Nr 17:

- dom, mur., ok.1912 r.
- obora, mur., ok. 1912 r.

199. DOM Nr 26, mur., l. 20, 30 – te XX w.

200. DOM Nr 27, mur., l. 20, 30 – te XX w.

201. DOM Nr 43, mur., ok.1920 r.

202. DOM Nr 47, mur., l. 20 – te XX w.

203. DOM Nr 53, mur., ok.1920 w.

204. DOM Nr 63, szach., 1 poł. XIX w.

205. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX w.

206. CMENTARZ EPIDEMICZNY, 2 poł. XIX w.

STARE DZIERŻĄŻNO

207. ZERSPÓŁ DWORSKI

- dwór, ob. dom nr 3, mur., ok. 1900 r.
- budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.

208. SZKOŁA, ob. dom nr 21, mur., pocz. XX w.

209. STRAŻNICA, mur./drewno, l. 20 – te XX w.

210. DOM Nr 10, mur., pocz. XX w.

211. DOM Nr 12, mur., pocz. XX w.

212. ZAGRODA Nr 15

- dom, mur., pocz. XX w.
- budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.

213. DOM Nr 16, mur., pocz. XX w.

214. DOM Nr 17, mur., pocz. XX w.

215. ZAGRODA Nr 18

- dom, mur., XIX/ XX w.
- budynek gospodarczy, mur., XIX/ XX w.

216. DOM Nr 19, mur., pocz. XX w.

- 217. DOM Nr 20, mur., k. XIX w.
- 218. DOM Nr 23, mur., pocz. XX w.
- 219. DOM Nr 27, mur., k. XIX w.
- 220. DOM Nr 28, mur., k. XIX w.
- 221. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, pocz. XIX w.

STAWNICA

222. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- budynek gospodarczy, mur., XIX/XX w.
- budynek gospodarczy, mur., XIX/XX w.
- stodoła, mur., XIX/XX w.
- obora, mur., XIX/XX w.
- transformator, l. 30 – te XX w.
- park dworski, k. XIX w.

223. SZKOŁA, mur., l.20-te XX w.

224. KAPLICZKA, mur., pocz. XX w.

225. DOM Nr 9, mur., pocz. XX w.

226. DOM Nr 17, mur., pocz. XX w.

227. DOM Nr 18, mur., ok.1930 r.

228. DOM Nr 32, mur., pocz. XX w.

229. DOM Nr 47, mur./rygl./drewno, 2 poł. XIX w.

230. DOM Nr 53, mur., ok.1911 r.

231. MŁYN, mur., k. XIX w.

232. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX w.

ŚWIĘTA

233. SZKOŁA, ob. bud. Nr 86, mur. ok. 1900 r.

234. SZKOŁA nr 16, ob. Plebania Parafii Rzymsko – Katolickiej p.w. św. Jana Chrzciciela w Świętej, drewno, l. 20 – te XX w.

235. KUŹNIA, nr 71, mur. II poł. XIX w.

236. ZESPÓŁ MŁYŃSKI

- młyn – wiatrak holender, mur., 3 ćw. XIX w.
- dom młynarza, ob. dom nr 46 b, mur. 3 ćw. XIX w.
- budynek mieszkalno – gospodarczy, ob. dom nr 46 a, mur., 3 ćw. XIX w.

237. ZESPÓŁ FOLWARCZNY I

- dom właściciela, ob. biura i dom mieszkalny nr 116, mur., 3 ćw. XIX w.
- kuźnia, warsztat, ob. bud. gosp., mur., 3 ćw. XIX w.
- obora, ob. chlewnia, mur., 3 ćw. XIX w.
- dom robotników folwarcznych , ob. dom mieszk. nr 118, mur., 3 ćw. XIX w.

238. ZESPÓŁ FOLWARCZNY II

- dom właściciela, ob. dom mieszkalny nr 60, mur., 3 i 4 ćw. XIX w.
- stajnia, ob. nieużytkowana, mur., 3 i 4 ćw. XIX w.
- stajnia, obora, ob. nieużytkowana, mur., 3 i 4 ćw. XIX w.
- obora z mieszkaniem robotników folwarcznych, mur., 3 i 4 ćw. XIX w.
- kuźnia, ob. warsztat, mur., 3 i 4 ćw. XIX w.

239. DOM Nr 3, mur., k. XIX w.

240. DOM Nr 8, mur., 1910 – '20 r.

241. DOM Nr 9, mur., l. 30 – te XX w.
 242. DOM Nr 10, mur., pocz. XX w.
 243. DOM Nr 11, mur., pocz. XX w.
 244. DOM Nr 12, mur., 1 ćw. XX w.
 245. DOM Nr 21, mur., ok. 1900 r.
 246. DOM Nr 23, szach., ok. 1850 r.
 247. DOM Nr 24, mur., pocz. XX w.
 248. DOM Nr 26, mur. cegła, 2 poł. XIX w. (otynkowany)
 249. DOM Nr 27, mur. cegła, pocz. XX w. (otynkowany)
 250. DOM Nr 28, mur., 1 ćw. XX w. (przebudowany)
 251. DOM Nr 29, szach./mur., 1 poł. XIX w.
 252. DOM Nr 32, ob. Poczta, mur., pocz. XX w./1921 r.
 253. DOM Nr 51, szach./tynk., 1 poł. XIX w. (przebudowany)
 254. DOM Nr 55, mur., k. XIX w. (przebudowany)
 255. DOM Nr 64, mur., pocz. XX w.
 256. DOM Nr 69, mur., szach., ok. poł. XIX w.
 257. DOM Nr 75, mur., pocz. XX w.
 258. DOM Nr 76, mur./glina, k. XIX w.
 259. DOM Nr 77, mur., ok. 1900 r.
 260. DOM Nr 79, mur., pocz. XX w.
 261. DOM Nr 80, mur., ok. 1900 r.
 262. DOM Nr 88, mur., 1 ćw. XX w.
 263. DOM Nr 89, mur., 1 ćw. XX w.
 264. ZAGRODA Nr 96
  - dom, mur. pocz. XX w.
  - budynki gospodarcze, szach./glina, pocz. XX w.
 265. CMENTARZ EWANGELICKI, poł. XIX w. dz. Nr 499
 266. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, pocz. XX w.
 267. CMENTARZ EWANGELICKI, poł. XIX w. dz. Nr 632

WAŚOSZ

268. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO - FOLWARCZNY:
  - dwór, ob. dom nr 1, mur., pocz. XX w.
  - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
  - obora, mur., XIX/XX w.
  - obora, mur., XIX/XX w.
  - stodoła, mur./szach., pocz. XX w.
  - dom mieszkalny nr 2, mur., 4 ćw. XIX w.
  - park, 2 poł. XIX w.
 269. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
  - dwór, ob. dom nr 16, mur., ok. 1880 r.
  - ogród, 2 poł. XIX w.
 270. MŁYN, ob. dom mieszkalny nr 3, mur., XIX/XX w.
 271. SZKOŁA, ob. dom nr 5, mur., l. 20, 30 – te XX w.
 272. KAPLICZKA, mur., XIX/XX.
 273. DOM Nr 6, mur., 1 ćw. XX.
 274. CMENTARZ RODOWY, nieczynny, poł. XVIII.
 275. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX w.

WIELATOWO

276. ZESPÓŁ FOLWARCZNY

- rządówka, ob. dom mieszkalny nr 5, mur. pocz. XX w.
- obora, ob. biura, magazyny, mur. 1934 r.
- budynek gospodarczy (kuźnia?), ob. garaże, mur. pocz. XX w.
- czworak, ob. dom mieszkalny nr 4, mur. pocz. XX w.

ZALESIE

277. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA

- kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. NSPJ, mur., 1884 r.
- dzwonnica, drewno, XIX/XX w.

278. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., pocz. XX w.

279. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, poł. XIX w.

280. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX w.

3.3 Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy Złotów (wpisane do rejestru zabytków – wykaz zespołów zabytków ruchomych).

1. Bługowo – kościół parafialny p.w. św. Jakuba

Wyposażenie w większości z XVIII i XIX w., wpisane do rejestru zabytków pod numerem 221/Wlkp/B decyzjami z dnia 02.08.1983 r. i 13.03.2012 r., obejmuje m.in. ołtarz główny oraz dwa ołtarze boczne wraz z rzeźbami i obrazami, balustradę zamykającą prezbiterium, chrzcielnicę, feretron, zespół płaskorzeźb przedstawiających Drogę Krzyżową, dzwony.

2. Kamień – kościół filialny p.w. św. Małgorzaty

Wyposażenie kościoła, wykonane w stylu baroku ludowego, wpisane jest do rejestru zabytków pod nr 333/Wlkp/B decyzjami z dnia 07.09.1974 r. i 26.10.1983 r. W skład ww. wyposażenia wchodzi m.in. ołtarz główny, ambona, chrzcielnica oraz empora.

3. Radawnica - kościół parafialny p.w. św. Barbary

Z zabytków ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła do rejestru zabytków wpisana jest XVIII – wieczna rzeźba - krucyfiks pod nr 126/B decyzją z dnia 09.09.1974 r.

Ponadto decyzją z dnia 13.05.2016 r. do rejestru zabytków pod numerem 446/Wlkp/B został wpisany neogotycki zespół wystroju i wyposażenia kościoła obejmujący: ołtarz główny i dwa ołtarze boczne wraz z rzeźbami, ambonę, chrzcielnicę, konfesjonał, klęcznik, rzeźby i feretrony, zespół Drogi Krzyżowej, witraże oraz wyroby rzemiosła artystycznego i dzwony.

4. Sławianowo – kościół parafialny p.w. św. Jakuba

Wyposażenie kościoła wpisane do rejestru zabytków pod nr 336/Wlkp/B decyzją z dnia 25.02.1974 r., jest w większości barokowe i obejmuje m.in.: ołtarz główny oraz ołtarze boczne wraz z obrazami i rzeźbami, chrzcielnicę, feretron, obraz „Przemienienie Pańskie”, grupę rzeźbiarską na belce tęczącej – Ukrzyżowanie.

Poza ww. obiektami w kościele znajdują się elementy wyposażenia ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków – m.in. prospekt organowy, zespół obrazów przedstawiających Drogę Krzyżową, konfesjonały.

3.4. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe – wykaz).

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (art. 3, pkt. 14 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). W celu jego ochrony oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej cytowana wyżej ustawa przewiduje ochronę poprzez wpis do rejestru zabytków cennych kulturowo struktur przestrzennych – układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz krajobrazów kulturowych (art. 6 ust. 1, pkt. 1 lit. a i b). Ochrona krajobrazu kulturowego powinna być komplementarna dla form ochronnych krajobrazu przyrodniczego wynikających ze stosownych przepisów o ochronie przyrody.

Obszar gminy Złotów posiada w swoich granicach terytorialnych obszar chronionego krajobrazu:

- **Obszary chronionego krajobrazu:** „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy” oraz „Dolina Łobzonki i Bory Kujańskie” o łącznej powierzchni 4510 ha.

3.5 Zabytki archeologiczne.

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

STANOWISKO	NR REJESTRU	OBSZAR AZP	OBIEKT	STAN ZACH.
Krzywa Wieś, stan. 3	nr rejestru 7/Wlkp/C z dnia 6.12.2002 r,	29-28/13	cmentarzisko kurhanowe	1
Nowy Dwór, stan. 6	nr rejestru: 10/Wlkp/C, z dnia 17.12.2002 r,	31-28/84	cmentarzisko kurhanowe	1
Nowy Dwór, stan. 7	nr rejestru: 11/Wlkp/C z dnia 17.12.2002	31-28/85	cmentarzisko kurhanowe	1
Skic, stan. 1	nr rej. 646 z dnia 20.12.1967, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 243/Wlkp/C	33-30/31	grodzisko	1
Klukowo, stan, 1	nr rej. 645 z dnia 20.12.1967, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 242/Wlkp/C	33-29/1	grodzisko	1
Wąsosz, stan. 9	nr rej. 767 z dnia 12.10.1995, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 250/Wlkp/C	33-29/9	osada	1
Górzna, stan. 1	nr rej. 642 z dnia 20.12.1967, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 241/Wlkp/C	31-28/71	grodzisko	2

Buntowo, stan. 1	nr rej. 640 z dnia 20.12.1967 nr rejestru woj. wielkopolskiego: 239/Wlkp/C	34-29/36	grodzisko	3
Buntowo, stan. 4	nr rej. 641 z dnia 20.12.1967, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 240/Wlkp/C	34-29/39	osada	4
Skic, stan. 2	nr rej. 647 z dnia 20.12.1967, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 244/Wlkp/C	34-29/32	osada	1
Skic, stan. 3	nr rej. 648 z dnia 20.12.1967, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 245/Wlkp/C	34-29/33	osada	4
Skic, stan. 4	nr rej. 649 z dnia 20.12.1967, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 246/Wlkp/C	34-29/38	osada	1
Stawnica, stan. 5,6	nr rej. 651 z dnia 20.12.1967 r, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 249/Wlkp/C	31-29/2,3	osada	1
Stawnica, stan. 2	nr rej. 292 z dnia 22.08.1960, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 247/Wlkp/C	31-29/72	cmentarzysko płaskie	1
Stawnica, stan. 3	nr rej. 650 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 248/Wlkp/C	31-29/1	grodzisko	1
Złotów, stan. 1	nr rej. 656 z dnia 3.12.1968, nr rejestru woj. wielkopolskiego: 251/Wlkp/C	31-29/44	grodzisko	1

Źródło: archiwum WUOZ w Poznaniu Delegatura w Pile

LEGENDA

- 1/ stan zachowania dobry, nie wymagający żadnych zabiegów konserwatorskich
2/ wymaga zabezpieczenia i uzupełnienia ubytków w rzeźbie

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej.

Na terenie gminy zarejestrowano stanowiska o własnej formie krajobrazowej. Są to cmentarzyska kurhanowe i grodziska:

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
Krzywa Wieś, stan. 3	29-28/13	cmentarzysko kurhanowe	1
Nowy Dwór, stan. 6	31-28/84	cmentarzysko kurhanowe	1
Nowy Dwór, stan. 7	31-28/83	cmentarzysko kurhanowe	1
Skic, stan. 1	33-30/31	grodzisko	1
Klukowo, stan. 1	33-29/1	grodzisko	1
Górzna, stan. 1	31-28/71	grodzisko	2
Buntowo, stan. 1	34-29/36	grodzisko	3
Stawnica, stan. 3	31-29/1	grodzisko	1
Złotów, stan. 1	31-29/44	grodzisko	4

3.5.3. Spis stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków z krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne).

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo – konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną terenu oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Według podziału fizyczno – geograficznego J. Kondrackiego obszar gminy Złotów położony jest w obrębie Pojezierza Krajeńskiego. Był to teren niezwykle atrakcyjny dla osadnictwa w pradziejach i we wczesnym średniowieczu.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Złotów wiążą się z środkowym okresem epoki kamienia - mezolitem (około 8300-4300 p.n.e). Była to ludność zbieracko-łowiecka prowadząca traperski typ gospodarowania.

Wyraźniejsze pozostałości po osadnictwie pochodzą z młodszej epoki kamienia, to jest neolitu (4300-1700 p.n.e.). Z różnych stanowisk z tego okresu pochodzą krzemienne i kamienne narzędzia pracy.

Intensywne osadnictwo na tych terenach związane jest z ludnością kultury łużyckiej, której rozwój przypada na okres 1200-500 p.n.e. Wielkopolskę pokrywała w tym czasie gęsta już sieć osadnicza tej kultury. Na przełomie epoki brązu i żelaza (650-500 p.n.e.) pojawiła się tutaj ludność kultury pomorskiej przemieszczającej się z Pomorza do Wielkopolski.

Mniej danych posiadamy na temat osadnictwa z młodszego okresu przedrzymskiego (II-I w. p.n.e.). Podstawowe informacje na temat osadnictwa w tym okresie dostarczyły nam badania realizowane w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Wyraźny wzrost osadnictwa notuje się na tych terenach na początku wczesnego okresu rzymskiego. Związane jest to z pojawiającym się tutaj osadnictwem ludności kultury wielbarskiej napływającej z Pomorza Wschodniego do Wielkopolski Północnej. Schyłek osadnictwa kultury wielbarskiej przypada na przełom II i III w. n.e., co wiąże się z odpływem ludności tej kultury w stronę Morza Czarnego. W późniejszym okresie rzymskim i wędrówek ludów (III-VI w. n.e.) na omawianym terenie pojawia się ludność kultury przeworskiej.

W VIII w. nastąpił rozwój osadnictwa wczesnośredniowiecznego. W okresie wczesnego średniowiecza zajmowane są nie tylko rejony dolin rzecznych ale i tereny wysoczyzny. W tym czasie kształtuje się obecny układ miejscowości, stanowiska średniowieczne i nowożytnie występujące w pobliżu obecnych miejscowości wyznaczają tym samym ich metrykę.

Osadnictwo w czasach nowożytnych na tych terenach śledzić możemy głównie poprzez źródła archeologiczne pochodzące z penetracji powierzchniowych wykonywanych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski.

Na omawianym obszarze szczególnie dużo stanowisk archeologicznych pochodzi z epoki kamienia-obozowisk mezolitycznych lub łączonych z kulturami z przełomu mezolitu i neolitu.

Rejonem skoncentrowanego osadnictwa są stoki i krawędzie w obrębie doliny zalewowej rzeki Głomii i jej dopływów. Osadnictwo koncentruje się wzdłuż terasy nadzalewowej rzeki Głomii od Złotowa do Dzierżązna oraz w obrębie terasy dennej od Śmiardowa Złotowskiego do Drożysk Średnich. Stanowiska archeologiczne zlokalizowane są wzdłuż brzegów jeziora Zalewskiego oraz wokół wsi Zalesie i Błękwit. Osadnictwo skupia się na krawędzi wysoczyzny w okolicach wsi Górzna oraz w okolicy Dzierżąženka, gdzie meandrujący ciek wodny tworzy liczne cyple i zakola o wykształconych terasach. Nasilenie stanowisk występuje w obrębie rozlewisk Górzeńwskiej Strugi. Skupiska osadnicze obserwuje się na cyplach wcinających się w rozlewiskach rzeki Kocuni. Zespoły osadnicze tworzą osady powiązane z grodziskami wczesnośredniowiecznymi w Klukowie, Stawnicy, Górznej oraz w Skicu. Miejscem intensywnego osadnictwa w pradziejach i we wczesnym średniowieczu były terasy Jeziora Sławianowskiego. Osadnictwo skupia się tutaj na terasach nadzalewowych i wyższych w obrębie obniżenia doliny w rejonie wsi Radawnicy oraz na południowych stokach niewielkiego cieku na terenie pól należących do wsi Bielawy. Z wczesnego średniowiecza pochodzą rozległe osady w okolicach Górznej, Skica, Buntowa i Klukowa związane niewątpliwie z istniejącymi tam we wczesnym średniowieczu grodami obronnymi.

Niezwykle ciekawy rejon stanowią okolice Buntowa, jeziora Buntowskiego oraz wschodnie terasy rzeki Kocuni. Zlokalizowany tu zespół osadniczy złożony z grodziska i osad wskazuje na osadnictwo w tym rejonie od IX do poł. XIII w. Rozwój osadnictwa grodowego wpłynął na przemiany osadnictwa otwartego. Było to podstawą do kształtowania się wczesnoplemiennych, a później wczesnopiastowskich struktur osadniczych.

Osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytnie dokumentuje materiał ceramiczny z XVI – XIX w. wokół miejscowości takich jak Klukowo, Stawnica, Górzna, Skic, Dzierżąženko, Buntowo czy Kleszczyna, będący śladem ich nieprzerwanego osadnictwa trwającego do dziś.

Spis stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji

Zespół stanowisk archeologicznych 1

KRZYWA WIEŚ stan.5, ob. AZP 29-28/12
KRZYWA WIEŚ stan.3, ob. AZP 29-28/13
KRZYWA WIEŚ stan.4, ob. AZP 29-28/14
KRZYWA WIEŚ stan.7, ob. AZP 29-28/15
KRZYWA WIEŚ stan.6, ob. AZP 29-28/16
KRZYWA WIEŚ stan.8, ob. AZP 29-28/17
KRZYWA WIEŚ stan.9, ob. AZP 29-28/18
KRZYWA WIEŚ stan.10, ob. AZP 29-28/19
KRZYWA WIEŚ stan.11, ob. AZP 29-28/20
KRZYWA WIEŚ stan.12, ob. AZP 29-28/21
KRZYWA WIEŚ stan.13, ob. AZP 29-28/22
KRZYWA WIEŚ stan.14, ob. AZP 29-28/23
KRZYWA WIEŚ stan.15, ob. AZP 29-28/24
KRZYWA WIEŚ stan.16, ob. AZP 29-28/26

Zespół stanowisk archeologicznych 2

KRZYWA WIEŚ stan.22, ob. AZP 29-28/32
KRZYWA WIEŚ stan.23, ob. AZP 29-28/33

Zespół stanowisk archeologicznych 3

KRZYWA WIEŚ stan.29, ob. AZP 29-28/39
KRZYWA WIEŚ stan.30, ob. AZP 29-28/40
KRZYWA WIEŚ stan.31, ob. AZP 29-28/41

Zespół stanowisk archeologicznych 4

KRZYWA WIEŚ stan.41, ob. AZP 29-28/42
KRZYWA WIEŚ stan.42, ob. AZP 29-28/43
KRZYWA WIEŚ stan.18, ob. AZP 29-28/28
KRZYWA WIEŚ stan.20, ob. AZP 29-28/30
KRZYWA WIEŚ stan.21, ob. AZP 29-28/31
KRZYWA WIEŚ stan.24, ob. AZP 29-28/34
KRZYWA WIEŚ stan.25, ob. AZP 29-28/35
KRZYWA WIEŚ stan.26, ob. AZP 29-28/36
KRZYWA WIEŚ stan.27, ob. AZP 29-28/37
KRZYWA WIEŚ stan.28, ob. AZP 29-28/38
KRZYWA WIEŚ stan.32, ob. AZP 30-28/1
KRZYWA WIEŚ stan.33, ob. AZP 30-28/2
KRZYWA WIEŚ stan.34, ob. AZP 30-28/3
KRZYWA WIEŚ stan.35, ob. AZP 30-28/4

Zespół stanowisk archeologicznych 5

KRZYWA WIEŚ stan.6, ob. AZP 30-29/6
KRZYWA WIEŚ stan.7, ob. AZP 30-29/7

KRZYWA WIEŚ stan.8, ob. AZP 30-29/8
KRZYWA WIEŚ stan.9, ob. AZP 30-29/9
KRZYWA WIEŚ stan.10, ob. AZP 30-29/10
KRZYWA WIEŚ stan.11, ob. AZP 30-29/11

Zespół stanowisk archeologicznych 6

KRZYWA WIEŚ stan.1, ob. AZP 30-29/1
KRZYWA WIEŚ stan.2, ob. AZP 30-29/2
KRZYWA WIEŚ stan.3, ob. AZP 30-29/3
KRZYWA WIEŚ stan.4, ob. AZP 30-29/4
KRZYWA WIEŚ stan.5, ob. AZP 30-29/5
RADAWNICA stan.7, ob. AZP 30-29/164
KRZYWA WIEŚ stan.36, ob. AZP 30-28/5
KRZYWA WIEŚ stan.37, ob. AZP 30-28/6

Zespół stanowisk archeologicznych 7

KRZYWA WIEŚ stan.38, ob. AZP 30-28/7
BIELAWA stan.2, ob. AZP 30-28/8
BIELAWA stan.3, ob. AZP 30-28/9
BIELAWA stan.13, ob. AZP 30-28/74
KRZYWA WIEŚ stan.40, ob. AZP 30-28/75

Zespół stanowisk archeologicznych 8

BIELAWA stan.5, ob. AZP 30-28/11
BIELAWA stan.11, ob. AZP 30-28/72
BIELAWA stan.12, ob. AZP 30-28/73

Zespół stanowisk archeologicznych 9

BIELAWA stan.6, ob. AZP 30-28/12
BIELAWA stan.7, ob. AZP 30-28/13
BIELAWA stan.8, ob. AZP 30-28/14
BIELAWA stan.10, ob. AZP 30-28/71

Zespół stanowisk archeologicznych 10

RADAWNICA stan.3, ob. AZP 30-28/17
RADAWNICA stan.4, ob. AZP 30-28/18
RADAWNICA stan.5, ob. AZP 30-28/19

Zespół stanowisk archeologicznych 11

BIELAWA stan.9, ob. AZP 30-28/15
BIELAWA stan.1, ob. AZP 30-28/16

Zespół stanowisk archeologicznych 12

RADAWNICA stan.31, ob. AZP 30-28/47
RADAWNICA stan.32, ob. AZP 30-28/48

Zespół stanowisk archeologicznych 13

RADAWNICA stan.19, ob. AZP 30-28/33
RADAWNICA stan.20, ob. AZP 30-28/34
RADAWNICA stan.21, ob. AZP 30-28/35
RADAWNICA stan.22, ob. AZP 30-28/36
RADAWNICA stan.23, ob. AZP 30-28/37
RADAWNICA stan.24, ob. AZP 30-28/38
RADAWNICA stan.26, ob. AZP 30-28/40
RADAWNICA stan.27, ob. AZP 30-28/41
RADAWNICA stan.28, ob. AZP 30-28/42
RADAWNICA stan.29, ob. AZP 30-28/43
RADAWNICA stan.30, ob. AZP 30-28/44
RADAWNICA stan.33, ob. AZP 30-28/49
RADAWNICA stan.36, ob. AZP 30-28/52
RADAWNICA stan.37, ob. AZP 30-28/53
RADAWNICA stan.38, ob. AZP 30-28/54
RADAWNICA stan.39, ob. AZP 30-28/55
RADAWNICA stan.40, ob. AZP 30-28/56
RADAWNICA stan.41, ob. AZP 30-28/57
RADAWNICA stan.42, ob. AZP 30-28/58
RADAWNICA stan.43, ob. AZP 30-28/59
RADAWNICA stan.44, ob. AZP 30-28/60
RADAWNICA stan.45, ob. AZP 30-28/61
RADAWNICA stan.46, ob. AZP 30-28/62
RADAWNICA stan.47, ob. AZP 30-28/63
RADAWNICA stan.48, ob. AZP 30-28/64
RADAWNICA stan.49, ob. AZP 30-28/65
RADAWNICA stan.50, ob. AZP 30-28/66
RADAWNICA stan.52, ob. AZP 30-28/68
RADAWNICA stan.55, ob. AZP 30-28/76
RADAWNICA stan.56, ob. AZP 30-28/77
RADAWNICA stan.8, ob. AZP 30-28/22
RADAWNICA stan.9, ob. AZP 30-28/23
RADAWNICA stan.10, ob. AZP 30-28/24
RADAWNICA stan.11, ob. AZP 30-28/25
RADAWNICA stan.12, ob. AZP 30-28/26
RADAWNICA stan.13, ob. AZP 30-28/27
RADAWNICA stan.14, ob. AZP 30-28/28
RADAWNICA stan.53, ob. AZP 30-28/69
RADAWNICA stan.54, ob. AZP 30-28/7

Zespół stanowisk archeologicznych 14

KAMIENÍ stan.2, ob. AZP 31-28/6
KAMIENÍ stan.15, ob. AZP 31-28/7
KAMIENÍ stan.14, ob. AZP 31-28/8

KAMIENÍ stan.25, ob. AZP 31-28/83

Zespół stanowisk archeologicznych 15

KAMIENÍ stan.6, ob. AZP 31-27/18
KAMIENÍ stan.7, ob. AZP 31-27/19
KAMIENÍ stan.8, ob. AZP 31-27/20
KAMIENÍ stan.9, ob. AZP 31-27/21
KAMIENÍ stan.10, ob. AZP 31-27/22
KAMIENÍ stan.11, ob. AZP 31-27/23
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.22, ob. AZP 31-27/24
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.17, ob. AZP 31-27/25
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.23, ob. AZP 31-27/26
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.24, ob. AZP 31-27/27
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.25, ob. AZP 31-27/28
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.28, ob. AZP 31-27/31
KAMIENÍ stan.21, ob. AZP 31-27/53
KAMIENÍ stan.1, ob. AZP 31-28/1
KAMIENÍ stan.12, ob. AZP 31-28/2
KAMIENÍ stan.18, ob. AZP 31-28/5
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.18, ob. AZP 31-28/13
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.19, ob. AZP 31-28/14

Zespół stanowisk archeologicznych 16

GÓRZNA – WYBUDOW. stan.26, ob. AZP 31-27/29
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.27, ob. AZP 31-27/30

Zespół stanowisk archeologicznych 17

GÓRZNA stan.29, ob. AZP 31-27/32
GÓRZNA stan.30, ob. AZP 31-27/33
GÓRZNA stan.31, ob. AZP 31-27/34
GÓRZNA stan.32, ob. AZP 31-27/35
GÓRZNA stan.33, ob. AZP 31-27/36
GÓRZNA stan.34, ob. AZP 31-27/37
GÓRZNA stan.35, ob. AZP 31-27/38
GÓRZNA stan.36, ob. AZP 31-27/39
GÓRZNA stan.37, ob. AZP 31-27/40
GÓRZNA stan.38, ob. AZP 31-27/41
GÓRZNA stan.39, ob. AZP 31-27/42
GÓRZNA stan.40, ob. AZP 31-27/43
GÓRZNA stan.13, ob. AZP 31-27/45
GÓRZNA stan.43, ob. AZP 31-27/47
GÓRZNA stan.45, ob. AZP 31-27/49
GÓRZNA stan.4, ob. AZP 31-27/50
GÓRZNA stan.46, ob. AZP 31-27/51
GÓRZNA stan.47, ob. AZP 31-27/52
GÓRZNA stan.68, ob. AZP 31-28/67

GÓRZNA stan.69, ob. AZP 31-28/69
GÓRZNA stan.1, ob. AZP 31-28/71
GÓRZNA stan.3, ob. AZP 31-28/72
GÓRZNA stan.6, ob. AZP 31-28/73
GÓRZNA stan.7, ob. AZP 31-28/74
GÓRZNA stan.8, ob. AZP 31-28/75
GÓRZNA stan.9, ob. AZP 31-28/77
GÓRZNA stan.5, ob. AZP 31-28/78

Zespół stanowisk archeologicznych 18

GÓRZNA stan.53, ob. AZP 31-28/51
GÓRZNA stan.54, ob. AZP 31-28/52
GÓRZNA stan.55, ob. AZP 31-28/53
GÓRZNA stan.56, ob. AZP 31-28/54
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.57, ob. AZP 31-28/55
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.58, ob. AZP 31-28/56
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.59, ob. AZP 31-28/57
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.60, ob. AZP 31-28/58
GÓRZNA stan.16, ob. AZP 31-28/59
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.61, ob. AZP 31-28/60
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.62, ob. AZP 31-28/61
GÓRZNA stan.63, ob. AZP 31-28/62
GÓRZNA stan.64, ob. AZP 31-28/63
GÓRZNA stan.65, ob. AZP 31-28/64
GÓRZNA stan.66, ob. AZP 31-28/65
GÓRZNA stan.2, ob. AZP 31-28/68

Zespół stanowisk archeologicznych 19

KAMIENÍ stan.17, ob. AZP 31-28/10
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.46, ob. AZP 31-28/15
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.47, ob. AZP 31-28/16

Zespół stanowisk archeologicznych 20

GÓRZNA stan.50, ob. AZP 31-28/46
GÓRZNA stan.51, ob. AZP 31-28/47
GÓRZNA stan.14, ob. AZP 31-28/48
GÓRZNA stan.15, ob. AZP 31-28/49
GÓRZNA stan.52, ob. AZP 31-28/50

Zespół stanowisk archeologicznych 21

GÓRZNA – WYBUDOW. stan.20, ob. AZP 31-28/17
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.48, ob. AZP 31-28/18
GÓRZNA stan.21, ob. AZP 31-28/19

Zespół stanowisk archeologicznych 22

KAMIENÍ stan.16, ob. AZP 31-28/11
KAMIENÍ stan.19, ob. AZP 31-28/12

Zespół stanowisk archeologicznych 23

FRANCISZKOWO stan.4, ob. AZP 31-28/27
FRANCISZKOWO stan.5, ob. AZP 31-28/28
NOWY DWÓR stan.6, ob. AZP 31-28/84
NOWY DWÓR stan.7, ob. AZP 31-28/85
NOWY DWÓR stan.8, ob. AZP 31-28/86

Zespół stanowisk archeologicznych 24

PROCHY stan.38, ob. AZP 31-29/93
PROCHY stan.39, ob. AZP 31-29/94
PROCHY stan.40, ob. AZP 31-29/95
PROCHY stan.41, ob. AZP 31-29/96

Zespół stanowisk archeologicznych 25

STARE D DZIERŻĄŻNO stan.5, ob. AZP 31-29/107
STARE DZIERŻĄŻNO stan.6, ob. AZP 31-29/108

Zespół stanowisk archeologicznych 26

STAWNICA stan.2, ob. AZP 31-29/72
PROCHY stan.26, ob. AZP 31-29/81
PROCHY stan.27, ob. AZP 31-29/82
PROCHY stan.28, ob. AZP 31-29/83
PROCHY stan.29, ob. AZP 31-29/84
PROCHY stan.30, ob. AZP 31-29/85
PROCHY stan.31, ob. AZP 31-29/86
PROCHY stan.32, ob. AZP 31-29/87
PROCHY stan.33, ob. AZP 31-29/88
PROCHY stan.34, ob. AZP 31-29/89
PROCHY stan.35, ob. AZP 31-29/90
PROCHY stan.36, ob. AZP 31-29/91
PROCHY stan.37, ob. AZP 31-29/92

Zespół stanowisk archeologicznych 27

STARE DZIERŻĄŻNO stan.7, ob. AZP 31-29/109
STARE DZIERŻĄŻNO stan.8, ob. AZP 31-29/110
STARE DZIERŻĄŻNO stan.9, ob. AZP 31-29/111
STARE DZIERŻĄŻNO stan.10, ob. AZP 31-29/112
STARE DZIERŻĄŻNO stan.11, ob. AZP 31-29/113
STARE DZIERŻĄŻNO stan.12, ob. AZP 31-29/114
STARE DZIERŻĄŻNO stan.13, ob. AZP 31-29/115
STARE DZIERŻĄŻNO stan.14, ob. AZP 31-29/116
STARE DZIERŻĄŻNO stan.15, ob. AZP 31-29/117

STARE DZIERŻĄŻNO stan.16, ob. AZP 31-29/118

Zespół stanowisk archeologicznych 28

STAWNICA stan.3, ob. AZP 31-29/1
STAWNICA stan.5, ob. AZP 31-29/2
STAWNICA stan.6, ob. AZP 31-29/3
STAWNICA stan.10, ob. AZP 31-29/4
STAWNICA stan.11, ob. AZP 31-29/40

Zespół stanowisk archeologicznych 29

STAWNICA stan.7, ob. AZP 31-29/8
STAWNICA stan.8, ob. AZP 31-29/9
STAWNICA stan.29, ob. AZP 31-29/44
STAWNICA stan.28, ob. AZP 31-29/45
STAWNICA stan.27, ob. AZP 31-29/46
STAWNICA stan.30, ob. AZP 31-29/47
STAWNICA stan.25, ob. AZP 31-29/48
STAWNICA stan.26, ob. AZP 31-29/49
STAWNICA stan.24, ob. AZP 31-29/50
STAWNICA stan.23, ob. AZP 31-29/51
STAWNICA stan.21, ob. AZP 31-29/52
STAWNICA stan.18, ob. AZP 31-29/53
STAWNICA stan.22, ob. AZP 31-29/54
STAWNICA stan.20, ob. AZP 31-29/55
STAWNICA stan.19, ob. AZP 31-29/56
STAWNICA stan.17, ob. AZP 31-29/57
STAWNICA stan.16, ob. AZP 31-29/58
STAWNICA stan.15, ob. AZP 31-29/59
STAWNICA stan.31, ob. AZP 31-29/63
STAWNICA stan.32, ob. AZP 31-29/64
STAWNICA stan.33, ob. AZP 31-29/71
STARE DZIERŻĄŻNO stan.21, ob. AZP 31-29/123
STAWNICA stan.45, ob. AZP 31-29/125

Zespół stanowisk archeologicznych 30

STAWNICA stan.37, ob. AZP 31-29/65
STAWNICA stan.38, ob. AZP 31-29/66
STAWNICA stan.39, ob. AZP 31-29/67
STAWNICA stan.34, ob. AZP 31-29/68
STAWNICA stan.35, ob. AZP 31-29/69

Zespół stanowisk archeologicznych 31

NOWY DWÓR stan.5, ob. AZP 31-28/33
DZIERŻĄŻENKO stan.3, ob. AZP 31-28/35
DZIERŻĄŻENKO stan.4, ob. AZP 31-28/36
DZIERŻĄŻENKO stan.5, ob. AZP 31-28/37

DZIERŻĄŻENKO stan.6, ob. AZP 31-28/38
DZIERŻĄŻENKO stan.7, ob. AZP 31-28/39
DZIERŻĄŻENKO stan.9, ob. AZP 31-28/40
DZIERŻĄŻENKO stan.10, ob. AZP 31-28/41
DZIERŻĄŻENKO stan.11, ob. AZP 31-28/42
DZIERŻĄŻENKO stan.1, ob. AZP 31-28/43
DZIERŻĄŻENKO stan.12, ob. AZP 31-28/44
DZIERŻĄŻENKO stan.8, ob. AZP 31-28/45
DZIERŻĄŻENKO stan.13, ob. AZP 31-28/87
STARE DZIERŻĄŻNO stan.22, ob. AZP 31-29/124
WIELATOWO stan.6, ob. AZP 32-28/31
WIELATOWO stan.7, ob. AZP 32-28/32
DZIERŻĄŻENKO stan.2, ob. AZP 32-28/34

Zespół stanowisk archeologicznych 32

NOWINY stan.11, ob. AZP 32-28/22
NOWINY stan.12, ob. AZP 32-28/23
NOWINY stan.13, ob. AZP 32-28/24
NOWINY stan.14, ob. AZP 32-28/25
WIELATOWO stan.1, ob. AZP 32-28/26
WIELATOWO stan.2, ob. AZP 32-28/27
WIELATOWO stan.3, ob. AZP 32-28/28
WIELATOWO stan.4, ob. AZP 32-28/29
WIELATOWO stan.5, ob. AZP 32-28/30

Zespół stanowisk archeologicznych 33

GÓRZNA stan.10, ob. AZP 32-28/8
NOWINY stan.1, ob. AZP 32-28/11

Zespół stanowisk archeologicznych 34

LUDWIKOWO stan.1, ob. AZP 32-28/1
LUDWIKOWO stan.2, ob. AZP 32-28/2
LUDWIKOWO stan.3, ob. AZP 32-28/3
LUDWIKOWO stan.5, ob. AZP 32-28/7
GÓRZNA stan.12, ob. AZP 32-28/9
GÓRZNA stan.11, ob. AZP 32-28/10
NOWINY stan.2, ob. AZP 32-28/12
NOWINY stan.3, ob. AZP 32-28/13
NOWINY stan.4, ob. AZP 32-28/14
NOWINY stan.5, ob. AZP 32-28/15
NOWINY stan.6, ob. AZP 32-28/16
NOWINY stan., ob. AZP 32-28/18
ZALESIE stan.4, ob. AZP 32-28/111
LUDWIKOWO stan.6, ob. AZP 32-28/113
LUDWIKOWO stan.7, ob. AZP 32-28/114
LUDWIKOWO stan.8, ob. AZP 32-28/115

Zespół stanowisk archeologicznych 35

NOWINY stan.7, ob. AZP 32-28/17
ZALESIE stan.17, ob. AZP 32-28/85
ZALESIE stan.18, ob. AZP 32-28/86
ZALESIE stan.19, ob. AZP 32-28/87
ZALESIE stan.20, ob. AZP 32-28/88
ZALESIE stan.21, ob. AZP 32-28/90
ZALESIE stan.22, ob. AZP 32-28/91
ZALESIE stan.23, ob. AZP 32-28/92
ZALESIE stan.24, ob. AZP 32-28/93
ZALESIE stan.25, ob. AZP 32-28/94
ZALESIE stan.26, ob. AZP 32-28/95
ZALESIE stan.27, ob. AZP 32-28/96
ZALESIE stan.28, ob. AZP 32-28/97
ZALESIE stan.29, ob. AZP 32-28/98
ZALESIE stan.30, ob. AZP 32-28/99
ZALESIE stan.31, ob. AZP 32-28/100
ZALESIE stan.32, ob. AZP 32-28/101
ZALESIE stan.34, ob. AZP 32-28/103
ZALESIE stan.1, ob. AZP 32-28/104
ZALESIE stan.35, ob. AZP 32-28/105
ZALESIE stan.36, ob. AZP 32-28/106
ZALESIE stan.37, ob. AZP 32-28/107
ZALESIE stan.38, ob. AZP 32-28/108
ZALESIE stan.3, ob. AZP 32-28/109
ZALESIE stan.37, ob. AZP 32-28/110
ZALESIE stan.39, ob. AZP 32-28/112
ZALESIE stan.38, ob. AZP 32-28/116

Zespół stanowisk archeologicznych 36

NOWINY stan.8, ob. AZP 32-28/19
NOWINY stan.9, ob. AZP 32-28/20
NOWINY stan.10, ob. AZP 32-28/21

Zespół stanowisk archeologicznych 37

ZALESIE stan.5, ob. AZP 32-28/51
ZALESIE stan.4, ob. AZP 32-28/52
ZALESIE stan.6, ob. AZP 32-28/53
ZALESIE stan.7, ob. AZP 32-28/54
ZALESIE stan.13, ob. AZP 32-28/80
ZALESIE stan.14, ob. AZP 32-28/81
ZALESIE stan.2, ob. AZP 32-28/82
ZALESIE stan.15, ob. AZP 32-28/83
ZALESIE stan.16, ob. AZP 32-28/84

Zespół stanowisk archeologicznych 38

ZŁOTÓW stan.32, ob. AZP 32-28/47
NOWINY stan.15, ob. AZP 32-28/48
NOWINY stan.16, ob. AZP 32-28/49
NOWINY stan.17, ob. AZP 32-28/50

Zespół stanowisk archeologicznych 39

WIELATOWO stan.9, ob. AZP 32-28/36
WIELATOWO stan.10, ob. AZP 32-28/37
ZŁOTÓW stan.25, ob. AZP 32-28/38

Zespół stanowisk archeologicznych 40

ZŁOTÓW stan.15, ob. AZP 32-29/9
ZŁOTÓW stan.17, ob. AZP 32-29/11
ZŁOTÓW stan.18, ob. AZP 32-29/12
ZŁOTÓW stan.19, ob. AZP 32-29/13
ZŁOTÓW stan.20, ob. AZP 32-29/14
ZŁOTÓW stan.21, ob. AZP 32-29/15
ZŁOTÓW stan.22, ob. AZP 32-29/16
STARE DZIERŻĄŻNO stan.23, ob. AZP 32-29/17
STARE DZIERŻĄŻNO stan.24, ob. AZP 32-29/18
STARE DZIERŻĄŻNO stan.25, ob. AZP 32-29/19

Zespół stanowisk archeologicznych 41

ZŁOTÓW stan.7, ob. AZP 32-29/5
ZŁOTÓW stan.8, ob. AZP 32-29/6

Zespół stanowisk archeologicznych 42

STAWNICA stan.40, ob. AZP 32-29/20
STAWNICA stan.43, ob. AZP 32-29/69
STAWNICA stan.44, ob. AZP 32-29/70
STAWNICA stan.45, ob. AZP 32-29/71

Zespół stanowisk archeologicznych 43

PŁOSKÓW stan.1, ob. AZP 32-29/27
PŁOSKÓW stan.2, ob. AZP 32-29/28
PŁOSKÓW stan.3, ob. AZP 32-29/29
PŁOSKÓW stan.4, ob. AZP 32-29/30
PŁOSKÓW stan.5, ob. AZP 32-29/31

Zespół stanowisk archeologicznych 44

STAWNICA stan.42, ob. AZP 32-29/22
STAWNICA stan.47, ob. AZP 32-29/73

Zespół stanowisk archeologicznych 45

MIĘDZYBŁOCIE stan.7, ob. AZP 32-29/53
MIĘDZYBŁOCIE stan.8, ob. AZP 32-29/54

Zespół stanowisk archeologicznych 46

ŚWIĘTA stan.3, ob. AZP 32-29/43
ŚWIĘTA stan.4, ob. AZP 32-29/44
ŚWIĘTA stan.5, ob. AZP 32-29/45
ŚWIĘTA stan.6, ob. AZP 32-29/46
MIĘDZYBŁOCIE stan.7, ob. AZP 32-29/47
MIĘDZYBŁOCIE stan.2, ob. AZP 32-29/48
MIĘDZYBŁOCIE stan.3, ob. AZP 32-29/49
MIĘDZYBŁOCIE stan.4, ob. AZP 32-29/50
MIĘDZYBŁOCIE stan.12, ob. AZP 32-29/76

Zespół stanowisk archeologicznych 47

NOWA ŚWIĘTA stan.2, ob. AZP 32-29/40
NOWA ŚWIĘTA stan.3, ob. AZP 32-29/41

Zespół stanowisk archeologicznych 48

ZALESIE stan.9, ob. AZP 32-28/56
ZALESIE stan.10, ob. AZP 32-28/57

Zespół stanowisk archeologicznych 49

BŁĘKWIT stan.11, ob. AZP 32-28/58
BŁĘKWIT stan.12, ob. AZP 32-28/59
BŁĘKWIT stan.6, ob. AZP 32-28/60
BŁĘKWIT stan.30, ob. AZP 32-28/61
BŁĘKWIT stan.31, ob. AZP 32-28/62
BŁĘKWIT stan.13, ob. AZP 32-28/63
BŁĘKWIT stan.15, ob. AZP 32-28/66
BŁĘKWIT stan.16, ob. AZP 32-28/67
BŁĘKWIT stan.17, ob. AZP 32-28/68
BŁĘKWIT stan.18, ob. AZP 32-28/69
BŁĘKWIT stan.29, ob. AZP 32-28/70
BŁĘKWIT stan.19, ob. AZP 32-28/71
BŁĘKWIT stan.20, ob. AZP 32-28/72
BŁĘKWIT stan.21, ob. AZP 32-28/73
BŁĘKWIT stan.22, ob. AZP 32-28/74
BŁĘKWIT stan.23, ob. AZP 32-28/75
BŁĘKWIT stan.24, ob. AZP 32-28/76
BŁĘKWIT stan.25, ob. AZP 32-28/77

Zespół stanowisk archeologicznych 50

BŁĘKWIT stan.7, ob. AZP 32-28/64
BŁĘKWIT stan.14, ob. AZP 32-28/65
BŁĘKWIT stan.8, ob. AZP 33-28/12

Zespół stanowisk archeologicznych 51

KLUKOWO stan.4, ob. AZP 33-28/13
KLUKOWO stan.5, ob. AZP 33-28/14
KLUKOWO stan.6, ob. AZP 33-28/15
KLUKOWO stan.8, ob. AZP 33-28/17
KLUKOWO stan.9, ob. AZP 33-28/18
KLUKOWO stan.10, ob. AZP 33-28/19
KLUKOWO stan.11, ob. AZP 33-28/20
KLUKOWO stan.12, ob. AZP 33-28/21
KLUKOWO stan.13, ob. AZP 33-28/22
KLUKOWO stan.14, ob. AZP 33-28/23
KLUKOWO stan.15, ob. AZP 33-28/24
KLUKOWO stan.16, ob. AZP 33-28/25
KLUKOWO stan.17, ob. AZP 33-28/26
KLUKOWO stan.18, ob. AZP 33-28/27
KLUKOWO stan.19, ob. AZP 33-28/28
KLUKOWO stan.20, ob. AZP 33-28/29
KLUKOWO stan.21, ob. AZP 33-28/30
KLUKOWO stan.22, ob. AZP 33-28/31
KLUKOWO stan.23, ob. AZP 33-28/32
KLUKOWO stan.24, ob. AZP 33-28/33
KLUKOWO stan.25, ob. AZP 33-28/34
KLUKOWO stan.26, ob. AZP 33-28/35
KLUKOWO stan.2, ob. AZP 33-28/36
KLUKOWO stan.27, ob. AZP 33-28/37
KLUKOWO stan.28, ob. AZP 33-28/38
KLUKOWO stan.29, ob. AZP 33-28/39
KLUKOWO stan.30, ob. AZP 33-28/40
KLUKOWO stan.31, ob. AZP 33-28/139

Zespół stanowisk archeologicznych 52

KLUKOWO stan.1, ob. AZP 33-29/1
BŁĘKWIT stan.5, ob. AZP 33-29/2
BŁĘKWIT stan.2, ob. AZP 33-29/3
BŁĘKWIT stan.1, ob. AZP 33-29/4
BŁĘKWIT stan.27, ob. AZP 33-29/7
BŁĘKWIT stan.28, ob. AZP 33-29/8
WĄSOSZ stan.9, ob. AZP 33-29/9
BŁĘKWIT stan.10, ob. AZP 33-29/10
ŚWIĘTA stan.16, ob. AZP 33-29/12
WĄSOSZ stan.5, ob. AZP 33-29/13
WĄSOSZ stan.6, ob. AZP 33-29/14
WĄSOSZ stan.7, ob. AZP 33-29/15
WĄSOSZ stan.8, ob. AZP 33-29/16
WĄSOSZ stan.11, ob. AZP 33-29/122
WĄSOSZ stan.4, ob. AZP 33-29/123

WAŚSOSZ stan.3, ob. AZP 33-29/126
WAŚSOSZ stan.12, ob. AZP 33-29/127
WAŚSOSZ stan.13, ob. AZP 33-29/128
WAŚSOSZ stan.14, ob. AZP 33-29/129
WAŚSOSZ stan.15, ob. AZP 33-29/130
WAŚSOSZ stan.16, ob. AZP 33-29/131
BŁĘKWIT stan.3, ob. AZP 33-29/132
BŁĘKWIT stan.9, ob. AZP 33-29/135

Zespół stanowisk archeologicznych 53

BŁĘKWIT stan.4, ob. AZP 33-29/5
BŁĘKWIT stan.26, ob. AZP 33-29/6
BŁĘKWIT stan.30, ob. AZP 33-29/136
BŁĘKWIT stan.29, ob. AZP 33-29/137

Zespół stanowisk archeologicznych 54

ŚWIĘTA stan.7, ob. AZP 32-29/56
ŚWIĘTA stan.8, ob. AZP 32-29/57
ŚWIĘTA stan.9, ob. AZP 32-29/58
ŚWIĘTA stan.10, ob. AZP 32-29/59
ŚWIĘTA stan.11, ob. AZP 32-29/60
ŚWIĘTA stan.12, ob. AZP 32-29/61
ŚWIĘTA stan.78, ob. AZP 32-29/78
ŚWIĘTA stan.79, ob. AZP 32-29/79
ŚWIĘTA stan.81, ob. AZP 32-29/83

Zespół stanowisk archeologicznych 55

ŚWIĘTA stan.17, ob. AZP 33-29/17
ŚWIĘTA stan.18, ob. AZP 33-29/18
ŚWIĘTA stan.19, ob. AZP 33-29/19
ŚWIĘTA stan.20, ob. AZP 33-29/20
ŚWIĘTA stan.21, ob. AZP 33-29/21
ŚWIĘTA stan.45, ob. AZP 33-29/45
ŚWIĘTA stan.46, ob. AZP 33-29/46
ŚWIĘTA stan.47, ob. AZP 33-29/47
ŚWIĘTA stan.48, ob. AZP 33-29/48
ŚWIĘTA stan.56, ob. AZP 33-29/142

Zespół stanowisk archeologicznych 56

ŚWIĘTA stan.23, ob. AZP 33-29/23
ŚWIĘTA stan.24, ob. AZP 33-29/24
ŚWIĘTA stan.26, ob. AZP 33-29/26
ŚWIĘTA stan.27, ob. AZP 33-29/27
ŚWIĘTA stan.28, ob. AZP 33-29/28
ŚWIĘTA stan.29, ob. AZP 33-29/29
ŚWIĘTA stan.30, ob. AZP 33-29/30
ŚWIĘTA stan.32, ob. AZP 33-29/32
ŚWIĘTA stan.33, ob. AZP 33-29/33
ŚWIĘTA stan.34, ob. AZP 33-29/34
ŚWIĘTA stan.35, ob. AZP 33-29/35

ŚWIĘTA stan.36, ob. AZP 33-29/36
ŚWIĘTA stan.37, ob. AZP 33-29/37
ŚWIĘTA stan.38, ob. AZP 33-29/38
ŚWIĘTA stan.39, ob. AZP 33-29/39
ŚWIĘTA stan.40, ob. AZP 33-29/40
ŚWIĘTA stan.41, ob. AZP 33-29/41
ŚWIĘTA stan.42, ob. AZP 33-29/42
ŚWIĘTA stan.43, ob. AZP 33-29/43
ŚWIĘTA stan.58, ob. AZP 33-29/143
NOWA ŚWIĘTA stan.15, ob. AZP 33-29/144
ŚWIĘTA stan.59, ob. AZP 33-29/145
ŚWIĘTA stan.60, ob. AZP 33-29/146
ŚWIĘTA stan.61, ob. AZP 33-29/147

Zespół stanowisk archeologicznych 57

ŚWIĘTA stan.49, ob. AZP 33-29/49
ŚWIĘTA stan.50, ob. AZP 33-29/50
ŚWIĘTA stan.51, ob. AZP 33-29/51
ŚWIĘTA stan.52, ob. AZP 33-29/52
ŚWIĘTA stan.70, ob. AZP 33-29/113
ŚWIĘTA stan.71, ob. AZP 33-29/114
ŚWIĘTA stan.72, ob. AZP 33-29/115
ŚWIĘTA stan.73, ob. AZP 33-29/116
ŚWIĘTA stan.74, ob. AZP 33-29/117
ŚWIĘTA stan.75, ob. AZP 33-29/118
ŚWIĘTA stan.76, ob. AZP 33-29/119
WĄSOSZ stan.18, ob. AZP 33-29/120
WĄSOSZ stan.10, ob. AZP 33-29/121

Zespół stanowisk archeologicznych 58

WĄSOSZ stan.1, ob. AZP 33-29/124
WĄSOSZ stan.2, ob. AZP 33-29/125

Zespół stanowisk archeologicznych 59

ROSOCHA stan.1, ob. AZP 33-28/78
ROSOCHA stan.5, ob. AZP 34-29/1

Zespół stanowisk archeologicznych 60

KLESZCZYNA stan.3, ob. AZP 33-29/55
KLESZCZYNA stan.4, ob. AZP 33-29/56
KLESZCZYNA stan.5, ob. AZP 33-29/57
KLESZCZYNA stan.6, ob. AZP 33-29/58
KLESZCZYNA stan.7, ob. AZP 33-29/59
KLESZCZYNA stan.8, ob. AZP 33-29/60
KLESZCZYNA stan.9, ob. AZP 33-29/61
KLESZCZYNA stan.11, ob. AZP 33-29/63
KLESZCZYNA stan.12, ob. AZP 33-29/64
KLESZCZYNA stan.13, ob. AZP 33-29/65
KLESZCZYNA stan.1, ob. AZP 33-29/66
KLESZCZYNA stan.14, ob. AZP 33-29/67

KLESZCZYNA stan.15, ob. AZP 33-29/68
KLESZCZYNA stan.16, ob. AZP 33-29/69
KLESZCZYNA stan.2, ob. AZP 33-29/70
ŚREDNIA KLESZCZYNA stan.27, ob. AZP 33-29/71
ŚREDNIA KLESZCZYNA stan.28, ob. AZP 33-29/72
KLESZCZYNA stan.17, ob. AZP 33-29/73
KLESZCZYNA stan.18, ob. AZP 33-29/74
KLESZCZYNA stan.19, ob. AZP 33-29/75
KLESZCZYNA stan.20, ob. AZP 33-29/76
KLESZCZYNA stan.21, ob. AZP 33-29/77
KLESZCZYNA stan.22, ob. AZP 33-29/78
DOLNA KLESZCZYNA stan.29, ob. AZP 33-29/79
DOLNA KLESZCZYNA stan.30, ob. AZP 33-29/80
DOLNA KLESZCZYNA stan.31, ob. AZP 33-29/81
KLESZCZYNA stan.32, ob. AZP 33-29/82
DOLNA KLESZCZYNA stan.33, ob. AZP 33-29/83
DOLNA KLESZCZYNA stan.34, ob. AZP 33-29/84
DOLNA KLESZCZYNA stan.35, ob. AZP 33-29/85
DOLNA KLESZCZYNA stan.36, ob. AZP 33-29/86
DOLNA KLESZCZYNA stan.37, ob. AZP 33-29/87
DOLNA KLESZCZYNA stan.38, ob. AZP 33-29/88
DOLNA KLESZCZYNA stan.39, ob. AZP 33-29/89
DOLNA KLESZCZYNA stan.40, ob. AZP 33-29/90
DOLNA KLESZCZYNA stan.41, ob. AZP 33-29/91
DOLNA KLESZCZYNA stan.42, ob. AZP 33-29/92
DOLNA KLESZCZYNA stan.43, ob. AZP 33-29/93
KLESZCZYNA stan.23, ob. AZP 33-29/94
KLESZCZYNA stan.24, ob. AZP 33-29/95
KLESZCZYNA stan.25, ob. AZP 33-29/96
KLESZCZYNA stan.26, ob. AZP 33-29/97
ŚWIĘTA stan.55, ob. AZP 33-29/98
ŚWIĘTA stan.56, ob. AZP 33-29/99
ŚWIĘTA stan.57, ob. AZP 33-29/100
ŚWIĘTA stan.58, ob. AZP 33-29/101
ŚWIĘTA stan.59, ob. AZP 33-29/102
ŚWIĘTA stan.60, ob. AZP 33-29/103
ŚWIĘTA stan.61, ob. AZP 33-29/104
ŚWIĘTA stan.62, ob. AZP 33-29/105
ŚWIĘTA stan.63, ob. AZP 33-29/106
ŚWIĘTA stan.64, ob. AZP 33-29/107
ŚWIĘTA stan.65, ob. AZP 33-29/108
ŚWIĘTA stan.66, ob. AZP 33-29/109
ŚWIĘTA stan.67, ob. AZP 33-29/110
ŚWIĘTA stan.68, ob. AZP 33-29/111
ŚWIĘTA stan.69, ob. AZP 33-29/112
KLESZCZYNA stan.71, ob. AZP 33-29/139
KLESZCZYNA stan.72, ob. AZP 33-29/140
KLESZCZYNA stan.73, ob. AZP 33-29/141
KLESZCZYNA stan.74, ob. AZP 33-29/148
KLESZCZYNA stan.75, ob. AZP 33-29/149

KLESZCZYNA stan.76, ob. AZP 33-29/150
KLESZCZYNA DOLNA stan.58, ob. AZP 34-29/9
KLESZCZYNA DOLNA stan.57, ob. AZP 34-29/10
KLESZCZYNA DOLNA stan.60, ob. AZP 34-29/11
KLESZCZYNA DOLNA stan.59, ob. AZP 34-29/12
KLESZCZYNA ŚREDNIA stan.60, ob. AZP 34-29/16
KLESZCZYNA ŚREDNIA stan.66, ob. AZP 34-29/17
KLESZCZYNA stan.69, ob. AZP 34-29/114
KLESZCZYNA stan.69, ob. AZP 34-29/119
KLESZCZYNA stan.49, ob. AZP 33-30/120
KLESZCZYNA stan.51, ob. AZP 33-30/122
KLESZCZYNA stan.52, ob. AZP 33-30/123
KLESZCZYNA stan.53, ob. AZP 33-30/124
KLESZCZYNA stan.54, ob. AZP 33-30/125
KLESZCZYNA stan.55, ob. AZP 33-30/126
KLESZCZYNA stan.56, ob. AZP 33-30/127
KLESZCZYNA stan.57, ob. AZP 33-30/128
NOWA ŚWIĘTA stan.11, ob. AZP 33-30/2

Zespół stanowisk archeologicznych 61

NOWA ŚWIĘTA stan.11, ob. AZP 33-30/2
SKIC stan.15, ob. AZP 33-30/3
SKIC stan.16, ob. AZP 33-30/4
SKIC stan.17, ob. AZP 33-30/5
SKIC stan.18, ob. AZP 33-30/6
SKIC stan.23, ob. AZP 33-30/11
SKIC stan.31, ob. AZP 33-30/19
SKIC stan.85, ob. AZP 33-30/113
SKIC stan.86, ob. AZP 33-30/114
SKIC stan.5, ob. AZP 33-30/117
SKIC stan.87, ob. AZP 33-30/118
SKIC stan.88, ob. AZP 33-30/119
SKIC stan.10, ob. AZP 33-30/129
SKIC stan.91, ob. AZP 33-30/133

Zespół stanowisk archeologicznych 62

SKIC stan.19, ob. AZP 33-30/7
SKIC stan.20, ob. AZP 33-30/8
SKIC stan.21, ob. AZP 33-30/9
SKIC stan.22, ob. AZP 33-30/10
SKIC stan.24, ob. AZP 33-30/12
SKIC stan.25, ob. AZP 33-30/13
SKIC stan.26, ob. AZP 33-30/14
SKIC stan.27, ob. AZP 33-30/15
SKIC stan.28, ob. AZP 33-30/16
SKIC stan.29, ob. AZP 33-30/17
SKIC stan.30, ob. AZP 33-30/18
SKIC stan.32, ob. AZP 33-30/20
SKIC stan.33, ob. AZP 33-30/21
SKIC stan.34, ob. AZP 33-30/22

SKIC stan.35, ob. AZP 33-30/23
SKIC stan.36, ob. AZP 33-30/24
SKIC stan.37, ob. AZP 33-30/25
SKIC stan.38, ob. AZP 33-30/26
SKIC stan.39, ob. AZP 33-30/27
SKIC stan.40, ob. AZP 33-30/28
SKIC stan.41, ob. AZP 33-30/29
SKIC stan.42, ob. AZP 33-30/30
SKIC stan.1, ob. AZP 33-30/31
SKIC stan.2, ob. AZP 33-30/32
SKIC stan.3, ob. AZP 33-30/33
SKIC stan.43, ob. AZP 33-30/34
SKIC stan.44, ob. AZP 33-30/35
SKIC stan.45, ob. AZP 33-30/36
SKIC stan.46, ob. AZP 33-30/37
SKIC stan.4, ob. AZP 33-30/38
SKIC stan.47, ob. AZP 33-30/39
SKIC stan.48, ob. AZP 33-30/40
SKIC stan.49, ob. AZP 33-30/41
SKIC stan.50, ob. AZP 33-30/42
SKIC stan.51, ob. AZP 33-30/43
SKIC stan.52, ob. AZP 33-30/44
SKIC stan.53, ob. AZP 33-30/45
SKIC stan.54, ob. AZP 33-30/46
SKIC stan.55, ob. AZP 33-30/47
SKIC stan.56, ob. AZP 33-30/48
SKIC stan.57, ob. AZP 33-30/49
SKIC stan.58, ob. AZP 33-30/50
SKIC stan.59, ob. AZP 33-30/51
SKIC stan.13, ob. AZP 33-30/52
SKIC stan.60, ob. AZP 33-30/53
RUDNA stan.1, ob. AZP 33-30/55
SKIC stan.12, ob. AZP 33-30/86
SKIC stan.62, ob. AZP 33-30/87
SKIC stan.63, ob. AZP 33-30/88
SKIC stan.64, ob. AZP 33-30/89
SKIC stan.65, ob. AZP 33-30/90
SKIC stan.66, ob. AZP 33-30/91
SKIC stan.9, ob. AZP 33-30/92
SKIC stan.67, ob. AZP 33-30/93
SKIC stan.68, ob. AZP 33-30/94
SKIC stan.69, ob. AZP 33-30/95
SKIC stan.70, ob. AZP 33-30/96
SKIC stan.8, ob. AZP 33-30/97
SKIC stan.71, ob. AZP 33-30/98
SKIC stan.72, ob. AZP 33-30/99
SKIC stan.73, ob. AZP 33-30/100
SKIC stan.74, ob. AZP 33-30/101
SKIC stan.75, ob. AZP 33-30/102
SKIC stan.76, ob. AZP 33-30/103

SKIC stan.77, ob. AZP 33-30/104
SKIC stan.78, ob. AZP 33-30/105
SKIC stan.79, ob. AZP 33-30/106
SKIC stan.7, ob. AZP 33-30/107
SKIC stan.80, ob. AZP 33-30/108
SKIC stan.81, ob. AZP 33-30/109
SKIC stan.82, ob. AZP 33-30/110
SKIC stan.83, ob. AZP 33-30/111
SKIC stan.14, ob. AZP 33-30/115
SKIC stan.11, ob. AZP 33-30/130
SKIC stan.89, ob. AZP 33-30/131
SKIC stan.90, ob. AZP 33-30/132
SKIC stan.92, ob. AZP 33-30/134
SKIC stan.93, ob. AZP 33-30/135
SKIC stan.94, ob. AZP 33-30/136

Zespół stanowisk archeologicznych 63

RUDNA stan.14, ob. AZP 33-31/1
RUDNA stan.15, ob. AZP 33-31/2
RUDNA stan.16, ob. AZP 33-31/3
RUDNA stan.17, ob. AZP 33-31/4
RUDNA stan.18, ob. AZP 33-31/5
RUDNA stan.20, ob. AZP 33-31/7
RUDNA stan.21, ob. AZP 33-31/8
RUDNA stan.22, ob. AZP 33-31/9
RUDNA stan.23, ob. AZP 33-31/10
RUDNA stan.24, ob. AZP 33-31/11
RUDNA stan.25, ob. AZP 33-31/12
RUDNA stan.26, ob. AZP 33-31/13
RUDNA stan.29, ob. AZP 33-31/16
RUDNA stan.30, ob. AZP 33-31/17
RUDNA stan.31, ob. AZP 33-31/18
RUDNA stan.32, ob. AZP 33-31/19
RUDNA stan.33, ob. AZP 33-31/20
RUDNA stan.34, ob. AZP 33-31/21
RUDNA stan.35, ob. AZP 33-31/22
RUDNA stan.36, ob. AZP 33-31/23
RUDNA stan.37, ob. AZP 33-31/24
RUDNA stan.38, ob. AZP 33-31/25
RUDNA stan.39, ob. AZP 33-31/26
RUDNA stan.40, ob. AZP 33-31/27
RUDNA stan.41, ob. AZP 33-31/28
RUDNA stan.42, ob. AZP 33-31/29
RUDNA stan.6, ob. AZP 33-30/60
RUDNA stan.7, ob. AZP 33-30/61
RUDNA stan.8, ob. AZP 33-30/62
RUDNA stan.9, ob. AZP 33-30/63
RUDNA stan.10, ob. AZP 33-30/64
RUDNA stan.12, ob. AZP 33-30/66

Zespół stanowisk archeologicznych 64

SŁAWIANOWO stan.14, ob. AZP 34-30/1
SŁAWIANOWO stan.15, ob. AZP 34-30/2
SŁAWIANOWO stan.16, ob. AZP 34-30/3
SŁAWIANOWO stan.17, ob. AZP 34-30/4
SŁAWIANOWO stan.18, ob. AZP 34-30/5
SŁAWIANOWO stan.19, ob. AZP 34-30/6
SŁAWIANOWO stan.20, ob. AZP 34-30/7
SŁAWIANOWO stan.21, ob. AZP 34-30/8
SŁAWIANOWO stan.22, ob. AZP 34-30/9
SŁAWIANOWO stan.23, ob. AZP 34-30/10
SŁAWIANOWO stan.25, ob. AZP 34-30/12
SŁAWIANOWO stan.26, ob. AZP 34-30/13
SŁAWIANOWO stan.27, ob. AZP 34-30/14
KLESZCZYNA stan.48, ob. AZP 34-30/15
SŁAWIANOWO stan.29, ob. AZP 34-30/16
SŁAWIANOWO stan.30, ob. AZP 34-30/17
SŁAWIANOWO stan.31, ob. AZP 34-30/18
SŁAWIANOWO stan.32, ob. AZP 34-30/19
SŁAWIANOWO stan.57, ob. AZP 34-30/46
SŁAWIANOWO stan.58, ob. AZP 34-30/47
SKIC stan.90, ob. AZP 34-30/48
SKIC stan.91, ob. AZP 34-30/49
SKIC stan.92, ob. AZP 34-30/50
SKIC stan.93, ob. AZP 34-30/51
SKIC stan.94, ob. AZP 34-30/52
SKIC stan.95, ob. AZP 34-30/53
SKIC stan.96, ob. AZP 34-30/54
SKIC stan.97, ob. AZP 34-30/55
SŁAWIANOWO stan.68, ob. AZP 34-30/174
SŁAWIANOWO stan.69, ob. AZP 34-30/175
SŁAWIANOWO stan.70, ob. AZP 34-30/176
SKIC stan.111, ob. AZP 34-30/177
SKIC stan.112, ob. AZP 34-30/178
SŁAWIANOWO stan.76, ob. AZP 34-30/229
SŁAWIANOWO stan.1, ob. AZP 34-29/19
SŁAWIANOWO stan.22, ob. AZP 34-29/20
SŁAWIANOWO stan.63, ob. AZP 34-29/125

Zespół stanowisk archeologicznych 65

SŁAWIANOWO stan.24, ob. AZP 34-30/11
SŁAWIANOWO stan.33, ob. AZP 34-30/20
SŁAWIANOWO stan.34, ob. AZP 34-30/21
SŁAWIANOWO stan.35, ob. AZP 34-30/22
SŁAWIANOWO stan.36, ob. AZP 34-30/23
SŁAWIANOWO stan.37, ob. AZP 34-30/24
SŁAWIANOWO stan.39, ob. AZP 34-30/26
SŁAWIANOWO stan.45, ob. AZP 34-30/32
SŁAWIANOWO stan.47, ob. AZP 34-30/34
SŁAWIANOWO stan.50, ob. AZP 34-30/37

SŁAWIANOWO stan.51, ob. AZP 34-30/40
SŁAWIANOWO stan.52, ob. AZP 34-30/41
SŁAWIANOWO stan.53, ob. AZP 34-30/42
SŁAWIANOWO stan.54, ob. AZP 34-30/43
SŁAWIANOWO stan.55, ob. AZP 34-30/44
SŁAWIANOWO stan.56, ob. AZP 34-30/45
SKIC stan.98, ob. AZP 34-30/56
SKIC stan.99, ob. AZP 34-30/57
SKIC stan.100, ob. AZP 34-30/58
SKIC stan.101, ob. AZP 34-30/59
SKIC stan.102, ob. AZP 34-30/60
SKIC stan.103, ob. AZP 34-30/61
SKIC stan.104, ob. AZP 34-30/62
SŁAWIANOWO stan.59, ob. AZP 34-30/159
SŁAWIANOWO stan.60, ob. AZP 34-30/160
SŁAWIANOWO stan.61, ob. AZP 34-30/161
SŁAWIANOWO stan.71, ob. AZP 34-30/179
SŁAWIANOWO stan.72, ob. AZP 34-30/180
SŁAWIANOWO stan.73, ob. AZP 34-30/181
SKIC stan.113, ob. AZP 34-30/182
SŁAWIANOWO stan.74, ob. AZP 34-30/183
SŁAWIANOWO stan.75, ob. AZP 34-30/184

Zespół stanowisk archeologicznych 66

BUNTOWO stan.52, ob. AZP 34-29/13
BUNTOWO stan.53, ob. AZP 34-29/14
KLESZCZYNA DOLNA stan.54, ob. AZP 34-29/15
KLESZCZYNA ŚREDNIA stan.67, ob. AZP 34-29/18
SŁAWIANOWO stan.3, ob. AZP 34-29/21
SŁAWIANOWO stan.4, ob. AZP 34-29/22
SŁAWIANOWO stan.5, ob. AZP 34-29/23
BUNTOWO stan.55, ob. AZP 34-29/24
BUNTOWO stan.56, ob. AZP 34-29/25
BUNTOWO stan.57, ob. AZP 34-29/26
KLESZCZYNA stan.70, ob. AZP 34-29/115
BUNTOWO stan.61, ob. AZP 34-29/122
BUNTOWO stan.62, ob. AZP 34-29/123
SŁAWIANOWO stan.62, ob. AZP 34-29/124
SŁAWIANOWO stan.64, ob. AZP 34-29/126
SŁAWIANOWO stan.65, ob. AZP 34-29/127

Zespół stanowisk archeologicznych 67

SŁAWIANOWO stan.38, ob. AZP 34-30/25
SŁAWIANOWO stan.40, ob. AZP 34-30/27
SŁAWIANOWO stan.41, ob. AZP 34-30/28
SŁAWIANOWO stan.42, ob. AZP 34-30/29
SŁAWIANOWO stan.43, ob. AZP 34-30/30
SŁAWIANOWO stan.44, ob. AZP 34-30/31
SŁAWIANOWO stan.46, ob. AZP 34-30/33
SŁAWIANOWO stan.48, ob. AZP 34-30/35

SŁAWIANOWO stan.49, ob. AZP 34-30/36
SŁAWIANOWO stan.6, ob. AZP 34-29/27
SŁAWIANOWO stan.7, ob. AZP 34-29/28
SŁAWIANOWO stan.8, ob. AZP 34-29/29
SŁAWIANOWO stan.9, ob. AZP 34-29/30
SŁAWIANOWO stan.13, ob. AZP 34-29/31
SŁAWIANOWO stan.11, ob. AZP 34-29/32
SŁAWIANOWO stan.66, ob. AZP 34-29/128
SŁAWIANOWO stan.67, ob. AZP 34-29/129
BUNTOWO stan.66, ob. AZP 34-29/134

Zespół stanowisk archeologicznych 68

BUNTOWO stan.19, ob. AZP 34-29/49
BUNTOWO stan.20, ob. AZP 34-29/50
BUNTOWO stan.21, ob. AZP 34-29/51
BUNTOWO stan.22, ob. AZP 34-29/52
BUNTOWO stan.23, ob. AZP 34-29/53
BUNTOWO stan.24, ob. AZP 34-29/54
BUNTOWO stan.25, ob. AZP 34-29/55
BUNTOWO stan.26, ob. AZP 34-29/56
BUNTOWO stan.27, ob. AZP 34-29/57
BUNTOWO stan.63, ob. AZP 34-29/130
BUNTOWO stan.64, ob. AZP 34-29/131
BUNTOWO stan.65, ob. AZP 34-29/132

Zespół stanowisk archeologicznych 69

BUNTOWO stan.28, ob. AZP 34-29/58
BUNTOWO stan.29, ob. AZP 34-29/59
BUNTOWO stan.65, ob. AZP 34-29/133

Zespół stanowisk archeologicznych 70

BUNTOWO stan.8, ob. AZP 34-29/33
BUNTOWO stan.9, ob. AZP 34-29/34
BUNTOWO stan.2, ob. AZP 34-29/35
BUNTOWO stan.1, ob. AZP 34-29/36
BUNTOWO stan.3, ob. AZP 34-29/37
BUNTOWO stan.5, ob. AZP 34-29/38
BUNTOWO stan.4, ob. AZP 34-29/39
BUNTOWO stan.13, ob. AZP 34-29/40
BUNTOWO stan.14, ob. AZP 34-29/41
BUNTOWO stan.15, ob. AZP 34-29/42
BUNTOWO stan.10, ob. AZP 34-29/43
BUNTOWO stan.16, ob. AZP 34-29/44
BUNTOWO stan.17, ob. AZP 34-29/45
BUNTOWO stan.18, ob. AZP 34-29/46
BUNTOWO stan.30, ob. AZP 34-29/60
BUNTOWO stan.31, ob. AZP 34-29/61
BUNTOWO stan.32, ob. AZP 34-29/62
BUNTOWO stan.33, ob. AZP 34-29/63
BUNTOWO stan.34, ob. AZP 34-29/64

BUNTOWO stan.35, ob. AZP 34-29/65
BUNTOWO stan.36, ob. AZP 34-29/66
BUNTOWO stan.37, ob. AZP 34-29/67
BUNTOWO stan.38, ob. AZP 34-29/68
BUNTOWO stan.39, ob. AZP 34-29/69
BUNTOWO stan.40, ob. AZP 34-29/70
BUNTOWO stan.41, ob. AZP 34-29/71
BUNTOWO stan.42, ob. AZP 34-29/72
BUNTOWO stan.43, ob. AZP 34-29/73
BUNTOWO stan.11, ob. AZP 34-29/74
BUNTOWO stan.44, ob. AZP 34-29/75
BUNTOWO stan.45, ob. AZP 34-29/76
BUNTOWO stan.46, ob. AZP 34-29/77
BUNTOWO stan.47, ob. AZP 34-29/78
BUNTOWO stan.12, ob. AZP 34-29/79
BUNTOWO stan.48, ob. AZP 34-29/80
BUNTOWO stan.49, ob. AZP 34-29/81
BUNTOWO stan.50, ob. AZP 34-29/82
BUNTOWO stan.51, ob. AZP 34-29/83
BUNTOWO stan.49, ob. AZP 34-29/117
BUNTOWO stan.50, ob. AZP 34-29/118
BUNTOWO stan.67, ob. AZP 34-29/135
BUNTOWO stan.68, ob. AZP 34-29/136
BUNTOWO stan.69, ob. AZP 34-29/137

Zespół stanowisk archeologicznych 71

BŁUGOWO stan.24, ob. AZP 34-30/148
BŁUGOWO stan.25, ob. AZP 34-30/149
BŁUGOWO stan.26, ob. AZP 34-30/150
BŁUGOWO stan.27, ob. AZP 34-30/151
BŁUGOWO stan.28, ob. AZP 34-30/152
BŁUGOWO stan.29, ob. AZP 34-30/153
BŁUGOWO stan.30, ob. AZP 34-30/154
BŁUGOWO stan.31, ob. AZP 34-30/155
BŁUGOWO stan.55, ob. AZP 34-30/226
BŁUGOWO stan.5, ob. AZP 34-29/84
BŁUGOWO stan.6, ob. AZP 34-29/85
BŁUGOWO stan.7, ob. AZP 34-29/86
BŁUGOWO stan.8, ob. AZP 34-29/87
BŁUGOWO stan.9, ob. AZP 34-29/88
BŁUGOWO stan.10, ob. AZP 34-29/89
BŁUGOWO stan.11, ob. AZP 34-29/90
BŁUGOWO stan.12, ob. AZP 34-29/91
BŁUGOWO stan.13, ob. AZP 34-29/92
BŁUGOWO stan.14, ob. AZP 34-29/93
BŁUGOWO stan.15, ob. AZP 34-29/94
BŁUGOWO stan.16, ob. AZP 34-29/95
BŁUGOWO stan.17, ob. AZP 34-29/96
BŁUGOWO stan.18, ob. AZP 34-29/97
BŁUGOWO stan.1, ob. AZP 34-29/99

BŁUGOWO stan.3, ob. AZP 34-29/100
BŁUGOWO stan.19, ob. AZP 34-29/101
BŁUGOWO stan.20, ob. AZP 34-29/102
BŁUGOWO stan.21, ob. AZP 34-29/103
BŁUGOWO stan.4, ob. AZP 34-29/104
BŁUGOWO stan.22, ob. AZP 34-29/105
BŁUGOWO stan.23, ob. AZP 34-29/106
BŁUGOWO stan.48, ob. AZP 34-29/116
BŁUGOWO stan.49, ob. AZP 34-29/140
BŁUGOWO stan.50, ob. AZP 34-29/141
BŁUGOWO stan.51, ob. AZP 34-29/142
BŁUGOWO stan.52, ob. AZP 34-29/143

Zespół stanowisk archeologicznych 72

BŁUGOWO stan.45, ob. AZP 35-30/1
BŁUGOWO stan.46, ob. AZP 35-30/2
BŁUGOWO stan.47, ob. AZP 35-30/3
BŁUGOWIEC stan.37, ob. AZP 35-29/35
BŁUGOWIEC stan.38, ob. AZP 35-29/36
BŁUGOWIEC stan.39, ob. AZP 35-29/37
BŁUGOWIEC stan.40, ob. AZP 35-29/38
BŁUGOWIEC stan.41, ob. AZP 35-29/39
BŁUGOWIEC stan.42, ob. AZP 35-29/40
BŁUGOWIEC stan.43, ob. AZP 35-29/41
BŁUGOWIEC stan.44, ob. AZP 35-29/42

Zespół stanowisk archeologicznych 73

BŁUGOWIEC stan.32, ob. AZP 35-29/30
BŁUGOWIEC stan.33, ob. AZP 35-29/31
BŁUGOWIEC stan.34, ob. AZP 35-29/32
BŁUGOWIEC stan.35, ob. AZP 35-29/33
BŁUGOWIEC stan.36, ob. AZP 35-29/34
BŁUGOWO stan.49, ob. AZP 35-29/153
BŁUGOWO stan.50, ob. AZP 35-29/154
BŁUGOWO stan.51, ob. AZP 35-29/155
BŁUGOWO stan.52, ob. AZP 35-29/156
BŁUGOWO stan.53, ob. AZP 35-29/157
BŁUGOWO stan.54, ob. AZP 35-29/158
BŁUGOWO stan.55, ob. AZP 35-29/159

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem I

KRZYWA WIEŚ stan.17, ob. AZP 29-28/27

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem II

KRZYWA WIEŚ stan.19, ob. AZP 29-28/29

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem III

RADAWNICA stan.6, ob. AZP 30-29/163

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem IV

RADAWNICA stan.6, ob. AZP 30-28/20

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem V

BIELAWA stan.4, ob. AZP 30-28/10

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem VI

RADAWNICA stan.35, ob. AZP 30-28/51

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem VII

RADAWNICA stan.7, ob. AZP 30-28/21

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem VIII

RADAWNICA stan.34, ob. AZP 30-28/50

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem IX

RADAWNICA stan.51, ob. AZP 30-28/67

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem X

GRUDNA stan.2, ob. AZP 30-28/78

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XI

RADAWNICA stan.17, ob. AZP 30-28/31

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XII

RADAWNICA stan.25, ob. AZP 30-28/39

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XIII

RADAWNICA stan.5, ob. AZP 30-29/162

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XIV

RADAWNICA stan.18, ob. AZP 30-28/32

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XV

KAMIENÍ stan.26, ob. AZP 30-28/79

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XVI

KAMIENÍ stan.13, ob. AZP 31-28/9

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XVII

KAMIENÍ stan.5, ob. AZP 31-27/17

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XVIII

KAMIENÍ stan.22, ob. AZP 31-28/80

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XIX

GÓRZNA stan.67, ob. AZP 31-28/66

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XX

GÓRZNA stan.49, ob. AZP 31-28/20

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXI

RADAWNICA stan.1, ob. AZP 31-28/21

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXII

FRANCISZKOWO stan.6, ob. AZP 31-28/29

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIII

RADAWNICA stan.2, ob. AZP 31-28/22

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIV

FRANCISZKOWO stan.3, ob. AZP 31-28/26

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIV

FRANCISZKOWO stan.2, ob. AZP 31-28/25

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXVI

FRANCISZKOWO stan.1, ob. AZP 31-28/24

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXVII

RADAWNICA stan.3, ob. AZP 31-28/23

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXVIII

MAŁE DZIERŻĄŻNO stan.1, ob. AZP 31-29/102

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIX

STARE DZIERŻĄŻNO stan.4, ob. AZP 31-29/106

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXX

STARE DZIERŻĄŻNO stan.3, ob. AZP 31-29/105

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXI

STARE DZIERŻĄŻNO stan.2, ob. AZP 31-29/104

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXII

STAWNICA stan.14, ob. AZP 31-29/60

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXIII

STAWNICA stan.13, ob. AZP 31-29/61

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXIV

STAWNICA stan.12, ob. AZP 31-29/62

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXV

STAWNICA stan.36, ob. AZP 31-29/70

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXVI

STARE DZIERŻĄŻNO stan.20, ob. AZP 31-29/122

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXVII

STARE DZIERŻĄŻNO stan.17, ob. AZP 31-29/119

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXVIII

STARE DZIERŻĄŻNO stan.18, ob. AZP 31-29/120

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXIX

STARE DZIERŻĄŻNO stan.19, ob. AZP 31-29/121

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XL

NOWY DWÓR stan.2, ob. AZP 31-28/30

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLI

NOWY DWÓR stan.3, ob. AZP 31-28/31

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLII

NOWY DWÓR stan.4, ob. AZP 31-28/32

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLIII

LUDWIKOWO stan.4, ob. AZP 32-28/4

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLIV

ZALESIE stan.12, ob. AZP 32-28/79

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLV

ZALESIE stan.11, ob. AZP 32-28/78

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLVI

ZALESIE stan.8, ob. AZP 32-28/55

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLVII

ZŁOTÓW stan.31, ob. AZP 32-28/46

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLVIII

ZŁOTÓW stan.30, ob. AZP 32-28/45

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLIX

WIELATOWO stan.8, ob. AZP 32-28/35

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem L

MIĘDZYBŁOCIE stan.10, ob. AZP 32-29/74

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LI

MIĘDZYBŁOCIE stan.11, ob. AZP 32-29/75

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LII

STAWNICA stan.41, ob. AZP 32-29/21

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LIII

STAWNICA stan.46, ob. AZP 32-29/72

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LIV

DROŻYSKA ŚREDNIE stan.4, ob. AZP 32-29/26

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LV

MIĘDZYBŁOCIE stan.6, ob. AZP 32-29/52

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LVI

MIĘDZYBŁOCIE stan.5, ob. AZP 32-29/51

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LVII

ŚWIĘTA stan.2, ob. AZP 32-29/42

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LVIII

ŚWIĘTA stan.80, ob. AZP 32-29/80

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LIX

ZALESIE stan.38, ob. AZP 33-28/8

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LX

KLUKOWO stan.3, ob. AZP 33-28/11

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXI

ŚWIĘTA stan.77, ob. AZP 32-29/77

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXII

ŚWIĘTA stan.14, ob. AZP 32-29/63

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXIII

ŚWIĘTA stan.13, ob. AZP 32-29/62

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXIV

ŚWIĘTA stan.15, ob. AZP 33-29/11

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXV

ŚWIĘTA stan.44, ob. AZP 33-29/44

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXVI

NOWA ŚWIĘTA stan.10, ob. AZP 33-30/1

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVII

RUDNA stan.27, ob. AZP 33-31/14

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVIII

RUDNA stan.28, ob. AZP 33-31/15

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXIX

RUDNA stan.5, ob. AZP 33-30/59

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXX

RUDNA stan.19, ob. AZP 33-31/6

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXI

RUDNA stan.4, ob. AZP 33-30/58

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXII

RUDNA stan.3, ob. AZP 33-30/57

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXIII

RUDNA stan.2, ob. AZP 33-30/56

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXIV

RUDNA stan.11, ob. AZP 33-30/65

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXV

RUDNA stan.13, ob. AZP 33-30/67

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVI

WĄSOSZ stan.17, ob. AZP 34-29/8

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVII

BUNTOWO stan.70, ob. AZP 34-29/138

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVIII

BŁUGOWO stan.56, ob. AZP 35-29/160

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXIX

BŁUGOWO stan.57, ob. AZP 35-29/161

Układ ruralistyczny

Krzywa Wieś

Kamień

Święta

układ ruralistyczny wsi Kamień

KAMIEŃ stan.23, ob. AZP 31-28/81

KAMIEŃ stan.24, ob. AZP 31-28/82

układ ruralistyczny wsi Święta

ŚWIĘTA stan.55, ob. AZP 33-29/138

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
BUNTOWO	Park dworski	2
BŁUGOWO	Kościół p.w. św. Jakuba Ap.	3
DZIERŻĄŻENKO	Wiatrak holender	3
GRODNO	Zespół dworsko - parkowy	4
KAMIENŃ	Zespół kościoł p.w. św. Małgorzaty	3/4
KLESZCZYNA	Kościół p.w. Chrystusa Króla	2/3
KRZYWA WIES	Kościół p.w. św. Małgorzaty	4
NOWY DWÓR	Park dworski	3
RADAWNICA	Pałac	3
	Park	3
	Kościół p.w. św. Barbary	4
	Kościół p.w. św. Stanisława Kostki	2
SKIC	Park dworski	3
SŁAWIANOWO	Kościół p.w. św. Jakuba Ap.	4
	Park dworski	2
STAWNICA	Park dworski	2

LEGENDA:

1. *Bardzo zły*
2. *Zły*
3. *Dostateczny*
4. *Dobry*
5. *Bardzo dobry*

- **Park dworski w Buntowie** założony został w 2 połowie XIX wieku. Po II wojnie światowej park uległ czynnej dewastacji, wycięto część drzew a jego powierzchnia uległa zmniejszeniu poprzez założenie w części południowej sadu a części północno – zachodniej ogrodu. Brak zabiegów sanitarno – pielęgnacyjnych przyczynił się do rozrostu podrostu a tym samym do zatarcia układu przestrzennego i kompozycyjnego.
- **Kościół katolicki parafialny p.w. św. Jakuba w Bługowie** wzniesiony jako ceglany w latach 1865 – '69. Fundamenty po wzmocnieniu ław betonem zabezpieczającym. Ściany zewnętrzne w zakrystii, kruchcie i nawie spękane, zaprawa wapienna częściowo wypłukana, miejscami zastąpiona cementową. Lico cegieł szczególnie w elewacji zachodniej łuszczące się. Polichromia blend w elewacji zachodniej słabo zachowana – brak figur świętych. Ściany wewnętrzne w stanie dobrym po przeprowadzonych pracach malarskich w roku 2000.
- **Wiatrak holender w Dzierżążenku** wzniesiony w 1905 r. jako ceglany. Już w latach 40 – tych XX wieku zlikwidowano śmigła, układ przeniesienia napędu i wyposażenie. W latach 60-tych XX w. pożar zniszczył część stropów i dach. Niszczącą budowlę przejęła gmina Złotów. W latach 1975 – '77 przeprowadzono remont kapitalny trzonu, stropu i pokrycia dachu na podstawie opracowanego projektu, który przewidywał także odbudowę śmigłów i układu napędowego, co nie zostało do dziś zrealizowane. Obiekt obecnie stanowi własność prywatną, nieużytkowany.

- **Zespół dworsko – parkowy w Grodnie**, w skład którego wchodzi dwór, kuźnia oraz park z ok. poł. XIX w. Do roku 2001 budynki dworu i kuźni były nieużytkowane i znajdowały się w złym stanie technicznym, a park zaniedbany. Od roku 2002 obecni właściciele prowadzą prace remontowo – adaptacyjne. Kuźnia po przeprowadzonym remoncie znajduje się w dobrym stanie technicznym. W budynku dawnego dworu trwają prace remontowe. Obiekt znajduje się w stanie dobrym. W parku także na bieżąco prowadzone są prace pielęgnacyjne z nowymi nasadzeniami zgodnie z pozwoleniem WWKZ.
- **Zespół kościoła ewangelickiego, ob. rzymskokatolickiego fil. p.w. św. Małgorzaty w Kamieniu**, w skład którego wchodzi: kościół, dzwonnica i cmentarz przykościelny. Po wyłączeniu kościoła z użytkowania decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Złotowie w latach 2003 – 2005 przeprowadzono generalny remont kościoła i dzwonnicy. Prace remontowo – konserwatorskie obejmowały: remont ścian obwodowych z wymianą i uzupełnieniem zniszczonych elementów, przemurowanie wypełnień międzyryglowych, wzmocnienie więźby dachowej, wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarek okiennych i drzwiowych, posadzek, tynkowanie i malowanie wnętrza a także konserwację empory. Przeprowadzono także remont dzwonnicy polegający na wymianie i wzmocnieniu drewnianych elementów konstrukcyjnych. Wszystkie prace wykonane zostały zgodnie z udzielonym przez WWKZ pozwoleniem.
- **Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki fil. p.w. Chrystusa Króla w Kleszczynie** wzniesiony w latach 1873 – ’76 w konstrukcji szachulcowej z ceglanym, nieotynkowanym od zewnątrz wypełnieniem. W latach 80 – te XX w. wymiano instalację elektryczną, wykonano nową drewnianą podłogę w prezbiterium, wzmocniono ściany wewnętrzne poprzez obicie supremą, odeskowanie i oszalowanie ich pionową okładziną boazeryjną, odkrycie belek stropowych i założenie nowej podsufitki. W roku 1990 – dobudowano pomieszczenia za prezbiterium. W 1993 r. rozebrano pokrycie z dachówki karpiówki, przeprowadzono naprawę więźby dachowej i położono nowe pokrycie dachu z blachy Lindab. W latach 2014 – 2015 przeprowadzono prace remontowo – zabezpieczające przy wieży kościelnej. W roku 2018 zaplanowany jest remont ścian i dachu kościoła współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Ochrona oraz zwiększenie wartości dziedzictwa kulturowego obszaru Diecezji Bydgoskiej – renowacja i konserwacja drewnianych zabytków”.
- **Kościół filialny p.w. św. Małgorzaty w Krzywej Wsi** to obiekt znajdujący się w dobrym stanie technicznym. Wnętrze świątyni przemalowane, pozbawione pierwotnej kolorystyki. Podjęcia prac zabezpieczających wymaga przede wszystkim kamienne ogrodzenie kościoła.
- **Park dworski w Nowym Dworze** założony około 2 połowy XIX wieku w oparciu o niewielki kompleks leśny. Z dawnego układu przestrzennego parku zachowała się jedynie część starodrzewia, staw, resztki nasadzenia przy drodze oraz teren, na którym były polany. Na miejscu gdzie kiedyś istniał sad obecnie znajduje się ogród warzywny. Wszystkie inne elementy dawnego układu przestrzennego uległy zatarciu, bądź zniszczeniu. Szacunkowo park uległ zniszczeniu w 40 – 60 %. Z dawnej zabudowy zachował się dwór i chlewnia.
- **Kościół parafialny p.w. św. Barbary w Radawnicy** wzniesiony jako ceglany w latach 1887 – ’88 r. znajduje się w dobrym stanie technicznym. W październiku 2013 r. zakończono prace konserwatorskie przy wieży kościelnej, a w roku 2014 wykonano remont

wnętrz świątyni polegający na oczyszczeniu ceglanych detali z przemaalowań oraz malowaniu ścian, ławek empery muzycznej i prospektu organowego w kolorystyce zgodnej z opracowanym programem prac konserwatorskich nawiązującej do pierwotnych (odkrytych) barw.

- **Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki w Radawnicy** wzniesiony w latach 1927 – '28 r. znajduje się w niezadawalającym stanie technicznym. Fundamenty i ściany zawilgocone zwłaszcza w części zachodniej. Sklepienie prezbiterium zarysowane pionowo od łuku tęczowego. Strop w kruchcie zawilgocony z odpadającą podsufitką. Posadzki silnie zawilgocone. W roku 2016 opracowana została opinia stanu technicznego kościoła, inwentaryzacja budowlana oraz projekt remontu kościoła. Dokumentacja ta została współfinansowana ze środków Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Parafia na podstawie tych dokumentacji uzyskała pozwolenie WWKZ oraz pozwolenie na budowę na przeprowadzenie prac remontowych świątyni.
- **Zespół pałacowo – parkowy w Radawnicy** z pałacem powstałym ok. 1775 r. oraz parkiem założonym w 1 poł. XVII w.
  - **Pałac** w latach 20 – tych XX wieku adaptowano na potrzeby szkoły. Obiekt zachował dawna bryłę i wystrój elewacji, przekształceniu uległo wnętrze. W latach 1973 – '74 przeprowadzono jego generalny remont. W roku 2002 częściowo wymieniono stolarkę okienną w budynku z zachowaniem pierwotnych wykrojów, wymiarów i podziałów oraz pomalowano fasadę. Stan techniczny budynku dostateczny. Od roku 2016 trwają prace remontowo – konserwatorskie przy elewacjach budynku. Prace te są wykonywane etapowo w ramach posiadanych środków finansowych. Na prace te Uniwersytet Ludowy w Radawnicy – właściciel obiektu – uzyskał pozwolenie WWKZ.
  - **Park** – jego obecne granice zostały ustalone na początku XX wieku. Zachował się mur ogrodzeniowy otaczający park od strony północnej i zachodniej. W wyniku zaniedbań i zaniechania systematycznych prac pielęgnacyjnych zatarł się w parku dawny układ alejek. Zachowała się częściowo aleja bukowa oraz drogi prowadzące od ul. Uniwersyteckiej. W części zachodniej z dawnego układu zachowały się dwie polany trawiaste, które w wyniku nieprzemyślanych nasadzeń jak również cięć w drzewostanie straciły swój pierwotny charakter. Zmianie uległ skład gatunkowy drzewostanu. Przy drodze dojazdowej w części południowej oraz obok pałacu w części zachodniej wydzielono z parku teren uprawowy. Park obecnie jest użytkowany i na bieżąco pielęgnowany.
- **Park dworski w Skicu** założony około 2 połowy XIX wieku. Park pozostaje w granicach założenia z końca XIX wieku poza odcinkiem części południowej. Nie istnieje główny punkt założenia dworsko – parkowego, dwór na którego miejscu wybudowano budynek mieszkalno – administracyjny. Zatarciu uległ układ przestrzenny i kompozycyjny. Zmniejszeniu uległ skład gatunkowy i ilościowy drzewostanu. Park przez długie lata nie pielęgnowany zmienił swój wygląd i stracił charakter parkowy. Park w 2007 r. stał się własnością Gminy Złotów. Gmina zrealizowała projekt w 2013 r. po otrzymaniu dotacji od Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś”. Wykonane zostały prace polegające na rewitalizacji zabytkowego parku w Skicu. Wykonawcą prac była firma „Manufaktura Artykułów Promocyjno-Reklamowych” Marek Nowicz wyłoniona w drodze zapytania ofertowego. Wykonawca wykonał bramę wejściową z dachem dwuspadowym, tablicę informacyjną, zegar słoneczny o śr. ok. 1,0 m, 3 szt. tabliczek gatunkowych, stół z szachownicą i planszą do gry w chińczyka, punkt parku

linowego, ławkę wokół drzewa, 2 szt. ławek, ławostół z daszkiem, ławkę z półbala z rzeźbami, 10 szt. miniaterek kształtu ptaków, zakupił i brał udział w nasadzeniu 25 szt. starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz dostarczył kruszywo do utwardzenia parkingu gruntowego. Całkowity koszt zadania wyniósł 34 845,90 zł brutto. Oprócz tego projektu w roku 2015 dokonane zostały nowe nasadzenia drzew i krzewów w parku. Wszelkie prace w zabytkowym parku prowadzone są po uprzednim otrzymaniu stosowanego pozwolenia WWKZ.

- **Kościół katolicki, parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie** wzniesiony w 1806 r. w konstrukcji szkieletowej z wypełnieniem ceglany z otynkowanymi fachami. W roku 2008 przeprowadzone zostały kompleksowe prace remontowo – konserwatorskie na podstawie projektu wykonanego na zlecenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Parce te zostały współfinansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- **Park dworski w Sławianowie** założony około 2 połowy XIX wieku. Park znajduje się w granicach wyznaczonych po II wojnie światowej. Jego powierzchnia w porównaniu do niemieckiej mapy z roku 1925 jest mniejsza. Zatracił on swój wygląd przez zmianę układu przestrzennego i kompozycji, jak również zmianę funkcji i przeznaczenia. Nieczytelny jest układ ciągów komunikacyjnych. Część drzew wypadła wskutek braku zabiegów pielęgnacyjnych – konserwatorskich jak również wycinki. Z dawnych elementów założenia parkowego zachowała się nieliczny starodrzew i powierzchnie trawiaste. Ponadto poza obecnymi granicami parku oddzielonymi poprzez ogrodzenie znajduje się dwór wraz z otaczającą go zielenią.
- **Park dworski w Stawnicy** założony około 3 ćwierci XIX wieku. Park pozostaje w granicach z początku lat 70 – tych XX w., wyznaczonych obecnie przez ogrodzenie. Dwór – główny węzeł założenia nie istnieje, na jego miejscu wybudowano budynek mieszkalno – administracyjny. Nie istnieją także budynki znajdujące w przeszłości na obszarze parku. Wybudowano zaś dwa nowe: większy za budynkiem mieszkalno – administracyjnym – budynek hydroforni i mały przy ogrodzeniu. Park zatracił swój wygląd przez zmianę układu przestrzennego i kompozycyjnego. Wytyczono nowe ciągi komunikacyjne, założono nowy klomb oraz dosadzono roślinność ozdobną – obcą dla założenia. Część starodrzewia wypadła w wyniku braku zabiegów pielęgnacyjnych i działalności wiatrów. Z dawnych elementów założenia parkowego pozostał tylko staw, powierzchnie trawiaste i nieliczny starodrzew.

Wszystkie prace przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Poznaniu – Delegatura w Pile.

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych.

a) wpisanych do rejestru zabytków

Blugowo – kościół parafialny p.w. św. Jakuba

Stan zachowania wpisanego do rejestru zabytków ruchomych zespołu wyposażenia jest dość dobry. Ołtarz główny oraz chrzcielnica zostały poddane konserwacji kolejno w latach 2002 i 2010. Ołtarze boczne, feretron i balustrada zamykająca prezbiterium są

przemalowane, obrazy ołtarzowe pociemniałe - wskazane jest przeprowadzenie prac konserwatorskich.

Kamień – kościół filialny p.w. św. Małgorzaty

Stan zachowania wyposażenia jest ogólnie dostateczny. Ołtarz, ambona i chrzcielnica są przemalowane. Na obrazie „Ukrzyżowanie” znajdują się ubytki warstwy malarskiej i uszkodzenia podobrazia (deski).

Radawnica - kościół parafialny p.w. św. Barbary

Stan zachowania krucyfiks jest dostateczny (obiekt kilkakrotnie przemalowany, miejscami widoczne ślady po drewnojadach).

W latach 2017 – 2018 przeprowadzono prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym, dwóch ołtarzach bocznych, ambonie i chrzcielnicy odsłaniające pierwotną kolorystykę i przywracające ich pierwotny wystrój. Prace te współfinansowane były ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Ochrona oraz zwiększenie wartości dziedzictwa kulturowego obszaru Diecezji Bydgoskiej – renowacja i konserwacja drewnianych zabytków”.

Sławianowo – kościół parafialny p.w. św. Jakuba

Stan zachowania wyposażenia jest dostateczny. W najgorszym stanie znajduje się ołtarz główny. Od roku 2017 trwają prace konserwatorskie przy zabytkowym wyposażeniu kościoła współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Ochrona oraz zwiększenie wartości dziedzictwa kulturowego obszaru Diecezji Bydgoskiej – renowacja i konserwacja drewnianych zabytków”.

b) ujętych w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Górzna – kościół filialny p.w. MB Nieustającej Pomocy

Pojedyncze elementy wyposażenia z 1 poł. XX w. – krucyfiks, obraz „Matka Boska Nieustającej Pomocy”, komplet ławek. Stan zachowania dość dobry.

Krzywa Wieś – kościół filialny p.w. św. Małgorzaty

Pojedyncze elementy wyposażenia z XIX i 1 ćw. XX w., m.in. ambonka – pulpit, tablica epitafijna upamiętniająca poległych żołnierzy, krzyż procesyjny, rzeźba – św. Antoni Padewski, dzwon. Stan zachowania dostateczny, żeliwna tablica epitafijna pomalowana farbą.

Kleszczyna – kościół filialny p.w. Chrystusa Króla

W skład wyposażenia kościoła wchodzi obiekty z XIX i pocz. XX w., m.in. prospekt organowy, konfesjonał, komplet ławek, krucyfiks, obraz „Matka Boska z Dzieciątkiem”. Stan zachowania przedmiotowych obiektów jest dostateczny. Drewniane elementy wyposażenia są przemalowane. Obraz „Matka Boska z Dzieciątkiem” ma spękaną, miejscami uszkodzoną powierzchnię.

Radawnica – kościół pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki

Elementy wyposażenia – m.in. komplet ławek z ok. 1888 r. (przeniesione z kościoła parafialnego p.w. św. Barbary) oraz chrzcielnica, rzeźba Chrystusa i zespół witraży z ok. 1928 r. Stan zachowania dostateczny; ławki, chrzcielnica i rzeźba przemalowane,

w oszkleniu, w którym wkomponowane są witrażyki z monogramami i symbolami ewangelistów znajdują się ubytki i spękania.

Zalesie – kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Elementy wyposażenia, XIX i XX-wieczne: m.in. krzyż procesyjny, obraz „Matka Boska z Dzieciątkiem”, rzeźba Chrystusa Błogosławiącego. Stan zachowania dość dobry; w dolnej części obrazu ubytki warstwy malarskiej i drobne uszkodzenie płótna.

4.1.3. Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych.

Stanowiska archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków, ujawnione głównie podczas badań AZP, stanowią podstawową i najliczniejszą grupę, która składa się na archeologiczne dziedzictwo kulturowe. Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych.

W myśl art. 6 pkt. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 2187 ze zmianami) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Aktualnie zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są inwestycje budowlane i przemysłowe, nielegalna eksploatacja piaskowni i żwirowni. Istotne zagrożenie dla zachowania substancji zabytkowej stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Niektóre zagrożenia pojawiły się w ciągu ostatnich lat, jak na przykład działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali, których rozmiarów nie potrafimy ocenić. Wiele zagrożeń wynika z przyspieszonego rozwoju gospodarczego – jak już wspomniano użycie ciężkiego sprzętu w rolnictwie, rozwój budownictwa na obrzeżach miast, budowa dróg. A zatem podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.

Aby zapobiec zniszczeniu stanowisk archeologicznych, prace ziemne prowadzone w strefie ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi zawartymi w decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o lokalizacji celu publicznego czy planach zagospodarowania przestrzennego. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji jak budowa obwodnic, dróg, zbiorników retencyjnych, kopalń kruszywa, gdyż inwestycje te z uwagi na szerokopłaszczyznowy charakter prac ziemnych, w bezpowrotny sposób niszczą substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

Przebudowa układów historycznych, założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają skorygować, uszczegółowić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

Zagrożeniem dla dziedzictwa archeologicznego jest też rozwój turystyki zwłaszcza nad rzekami, jeziorami i w obszarach leśnych. Tereny te atrakcyjne pod względem rekreacyjnym obecnie, często były również okupowane przez ludzi w pradziejach i wczesnym średniowieczu. Dostęp do wody, który stanowił podstawę egzystencji osadniczej umożliwiał tworzenie niezwykle licznych osad o metryce sięgającej od epoki kamienia po czasy nowożytne.

Rozwój przemysłu, turystyki, budownictwa mieszkaniowego, może stanowić istotne zagrożenie dla zabytków archeologicznych, dlatego ważne jest wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie.

a) nieruchomości

Na terenie gminy Złotów występuje 30 zewidencjonowanych zabytkowych cmentarzy w tym 1 przykościelny w Kamieniu wpisany do rejestru zabytków. W gminie występuje 8 dawnych katolickich cmentarzy, 1 epidemiologiczny, 1 rodowy a pozostałe 20 to dawne cmentarze ewangelickie. Jest to najbardziej zagrożony pod względem konserwatorskim obszar. Cmentarze te w przeważającej większości są nieczynne i nie zagospodarowane, więc ulegają postępującej degradacji. Wiele z nich jest nieogrodzonych stąd pozostałości starych nagrobków i metalowych krat z uwagi na łatwy dostęp oraz na zarośnięcie samosiejkami i licznymi krzewami są zagrożone kradzieżą

Gmina Złotów oprócz pojedynczych, cząstkowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie posiada ogólnego planu będącego prawem miejscowym. Fakt ten z punktu widzenia ochrony konserwatorskiej jest istotnym zagrożeniem dla zabytków nieruchomości figurujących w ewidencji WWKZ. Bowiem ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy jest jedną z czterech form ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Pozostałe - wpis do rejestru zabytków, dotyczy nielicznej grupy obiektów w gminie Złotów zaś uznanie za pomnik historii i utworzenie parku kulturowego, obecnie gminy nie dotyczy. Brak szczegółowych zapisów dotyczących ochrony historycznych założeń ruralistycznych, zespołów folwarcznych, wspomnianych wyżej cmentarzy i parków nie wpisanych do rejestru zabytków oraz pojedynczych obiektów architektury spowodować może nieodwracalne, daleko idące przekształcenia przestrzenne, kubaturowe, materiałowe oraz architektoniczne krajobrazu kulturowego gminy. Znacznym zagrożeniem dotyczącym układów ruralistycznych, folwarcznych oraz pojedynczych obiektów architektury znajdujących się w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków jest degradacja zabytkowej substancji spowodowana wymogami współczesnej cywilizacji. Wymiana historycznej tkanki budynków w postaci oryginalnych drewnianych stolarek okiennych i drzwiowych, ceramicznego pokrycia dachowego, a także pozbawianie budynków ich pierwotnych dekoracji architektonicznych negatywnie wpływa nie tylko na same obiekty, ale także na zabytkowe wnętrza miejscowości. Zagrożenia te związane są nie tylko z wymianą stolarek okiennych i drzwiowych, ale także powiązane niejednokrotnie z powiększeniami otworów okiennych bądź ich замуrowaniami, a także niekontrolowanymi rozbudowami zniekształcając w ten sposób zabytkowy wizerunek zabudowy poszczególnych miejscowości.

b) archeologicznych

- budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Błękwit, Dzierżążenko, Kleszczyna, Nowa Święta, Nowy Dwór, Międzybłocie
- budowa sieci sanitarnej w miejscowościach: Nowa Święta, Grodno - Krzywa Wieś, Wąsosz, Międzybłocie, Buntowo, Bługowo
- budowa sieci sanitarnej i deszczowej: Dzierżążenko
- budowa sieci wodociągowej i sanitarnej: Kamień, Nowy Dwór, Franciszkowo
- budowa i przebudowa dróg: Zalesie, Klukowo, Radawnica (ul. Kościelna)

4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (wynikająca ze studium ochrony zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Złotów zostało uchwalone uchwałą Nr VIII/66/11 Rady Gminy Złotów z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Złotów.

Znacząca część Studium została poświęcona środowisku kulturowego gminy.

W rozdziale 4. Dziedzictwo kulturowe szczegółowo opisano krajobraz kulturowy gminy, rys historyczny, osadnictwo w pradziejach i we wczesnym średniowieczu.

Rozdział 4.2 zawiera charakterystykę zagrożeń krajobrazu kulturowego:

„Ochrona zabytków położonych we wsiach i założeń ruralistycznych zwartych i rozproszonych oraz towarzyszącej im zieleni zabytkowej – parków, cmentarzy i obsadzeń dróg, stała się obecnie jedną z najtrudniejszych dziedzin konserwatorskich. Czynniki, które decydują o możliwościach przetrwania większości zabudowy wiejskiej mają zdecydowanie negatywny charakter:

- *Podstawowym zagrożeniem jest niedostosowanie istniejącego zasobu do dzisiejszych wzorców kulturowych i cywilizacyjno-technicznych*
- *Brak jest ekonomicznego i funkcjonalnego uzasadnienia do eksploatacji wielu obiektów gospodarczych i produkcyjnych. Brak też środków u właścicieli na remonty generalne, a nawet bieżące, co przy niedostatku lokalnych warsztatów rzemieślniczych, znających tradycyjne technologie budowlane utrudnia możliwe tanie utrzymanie budynków.*
- *Zagrożeniem jest ekspansywna reklama nowoczesnych materiałów i detalu budowlanego, którego użycie dewaloryzuje skromne i jednorodne kompozycje zabudowy oraz może prowadzić do pogorszenia stanu technicznego obiektów.*
- *Brak wiedzy i wrażliwości wśród elit wiejskich, radnych gminnych, nauczycieli, i mieszkańców z cenzusem wiedzy fachowej powoduje działania zbędne lub wręcz szkodliwe.*

Do czynników bezpośrednio zagrażających estetyce zabudowy należą współczesne metody modernizacji i adaptacji polegające na:

- *powiększaniu i wymianie okien oraz powiększaniu wrót i wymiana ich stolarki z naruszeniem zasad pierwotnych podziałów i kompozycji na elewacji;*
- *ocieplaniu budynków i związanych z tym likwidacją wystroju ceglanego i tynkowego, a w przypadku konstrukcji szkieletowej przyspieszanie jej destrukcji biologicznej;*
- *wymianie pokryć dachowych i upraszczaniu geometrii dachów;*
- *adaptacjach zabudowy gospodarczej, bez profesjonalnych opracowań projektowych;*
- *fragmentarycznym tynkowaniu i malowaniu elewacji;*
- *montażu anten satelitarnych na eksponowanych elewacjach;*
- *likwidacji tradycyjnych (drewnianych, murowanych i kamiennych) ogrodzeń i płotów na rzecz betonowych prefabrykatów czy systemowych rozwiązań metalowych;*
- *likwidacji brukowanych nawierzchni podwórz i pokrywaniu ich betonem lub „polbrukiem”;*
- *dostawianie różnych dobudówek, garaży i wiat.*

Zagrożone są zespoły zabytkowej zieleni. Dla licznych jeszcze obsadzeń dróg nadal zagrożeniem mogą być metody ich modernizacji, choć jako podstawowe zagrożenie należy wskazać brak regularnej pielęgnacji i planowego uzupełniania ubytków. Parki są zaniedbane i pozostawione własnemu losowi, dziczeją zatracając pierwotny charakter mający tworzyć w naturalnym krajobrazie tło kolorystyczne i oparcie przestrzenne dla terenów osadniczych. Podobnie cmentarze zabytkowe, na terenie całej gminy są w bardzo złym stanie, tylko nieliczne z nich posiadają fragmentarycznie zachowane ogrodzenia, a obsadzenia wzdłuż ich granic, z powodu braku jakiejkolwiek pielęgnacji rozrosły się i rzadko pozostają czytelne. Nieliczne obiekty architektoniczne oraz krzyże, nagrobki i mogiły są zdewastowane, rozgrabione, a czytelność układu kompozycyjnego całości praktycznie nie jest już nigdzie czytelna. Miejsca te nie są również w żaden sposób opisane, drogi do nich prowadzące są zarosnięte, nieczytelne w terenie lub zgoła niedostępne publicznie. Zagrożeniem dla walorów komponowanej zieleni mogą być również nieprofesjonalnie prowadzone nasadzenia, z naruszeniem warunku utrzymywania składu gatunkowego przy uzupełnianiu ubytków oraz stosowania nasadzeń np. z egzotycznych drzew ozdobnych lub szpilkowych w miejscach, na terenach, i w rejonie obiektów architektonicznych, gdzie może dojść do unieczynienia pierwotnej, zamierzonej kompozycji projektowej.”

Kolejnym punktem jest podrozdział **4.3 Ochrona zabytków**, w którym to szczegółowo przedstawiono podstawy prawne i formy ochrony zabytków, wymieniono obiekty zabytkowe nieruchome wpisane do rejestru zabytków z podziałem na kościoły, zespoły dworsko – parkowe, parki oraz pozostałe zabytki. Ponadto wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

„Wyznacza się następujące strefy ochrony historycznych założeń ruralistycznych:

- 1) Bielawa - strefa obejmuje zespół parkowo – folwarczny oraz zabudowę mieszkaniową przy folwarku;
- 2) Błękwit – strefa obejmuje centralną część współczesnej wsi;
- 3) Bługowo – strefa obejmuje centralną część wsi;
- 4) Buntowo – strefa obejmuje układ osadniczy wsi
- 5) Buntowo Gaj – strefa obejmuje zespół folwarczny wraz z zabudową mieszkaniową w północnozachodniej części
- 6) Górzna – strefa obejmuje centralną i wschodnią część miejscowości
- 7) Grodno – strefa obejmuje zespół dworsko – parkowo – folwarczny oraz zabudowę mieszkaniową przy folwarku;
- 8) Kamień - strefa obejmuje układ osadniczy wsi w granicach strefy ochrony konserwatorskiej jest także nieczynny cmentarz;
- 9) Kleszczyna - strefa obejmuje układ osadniczy wsi
- 10) Krzywa Wieś - strefa obejmuje układ osadniczy wsi;
- 11) Nowa Święta - strefa obejmuje centralną część współczesnej wsi
- 12) Pieczynek - strefa obejmuje zespół dworsko - parkowo – folwarczny, w tym: murowana gorzelnia z XIX wieku oraz zabudowę mieszkaniową przy folwarku;
- 13) Radawnica - strefa obejmuje wieś Radawnica i zespół pałacowo – parkowo – folwarczny;
- 14) Rudna - strefa obejmuje układ osadniczy wsi - dobrze zachowana owalnica;
- 15) Skic – strefa obejmuje wieś Skic i jej najbliższe otoczenie, w tym strefę ekspozycji widokowej sylwety zabudowy wsi, rejon lokalizacji stawu młyńskiego, pagórek ze stanowiskami archeologicznymi wpisanymi do rejestru zabytków

16) Sławianowo – strefa obejmuje centralną część wsi z trzema charakterystycznymi zespołami zabudowy: zabytkowy zespół budowlany w rejonie kościoła parafialnego p.w. Św. Jakuba Apostoła, zespół dworsko – parkowo – folwarczny, zespół zagród usytuowanych po obu stronach głównej ulicy we wsi;

17) Stare Dzierżążno – strefa obejmuje wieś, zespół dworsko – parkowo – folwarczny oraz cmentarz, łącznie z przedpolami ekspozycji sylwet wsi Stare Dzierżążno

18) Stawnica - strefa obejmuje wieś i zespół dworsko – parkowo – folwarczny

19) Święta - strefa obejmuje układ osadniczy wsi wraz z zabudową oraz zabytkowe zespoły zabudowy, w tym: zespół młyński, zespół folwarczny (1), zespół folwarczny (2) oraz zabytkowe cmentarze:

20) Zalesie – strefa obejmuje zabytkowy układ wsi. W granicach strefy ochrony konserwatorskiej jest także nieczynny cmentarz na północnym - zachodzie.

Dla stref ochrony układu ruralistycznego zaznaczonych na mapach ustala się jako ogólne zasady:

- zakaz zabudowy historycznych: dróg, ulic, placów;
- zakaz lokalizacji nowych ulic, dróg, placów w miejscach dawnej zabudowy;
- utrzymanie historycznych linii zabudowy, gabarytów zabudowy;
- dostosowanie nowej zabudowy do cech architektury lokalnej w zakresie usytuowania na działce, wysokości budynków, szerokości frontu zabudowy, rodzaju dachu, układu dachu, wykończenia elewacji poprzez nawiązanie do tradycyjnych technik budowlanych
- zachowanie lub rekonstrukcję dominant kompozycyjnych, w tym zieleni wysokiej;
- zachowanie typu wsi (ulicówka, wielodrożnica, owalnica itp.)

W strefie ochrony historycznych założeń ruralistycznych wsi ochronie podlegają pradziejowe i średniowieczne nawarstwienia kulturowe. W przypadku inwestycji związanych z zagospodarowaniem i zabudowaniem terenu w obrębie wykopów budowlanych, obowiązuje prowadzenie badań archeologicznych, których zakres każdorazowo określa WWKZ w drodze decyzji.”

Podrozdział 4.3.4. Ochrona dziedzictwa archeologicznego przedstawia jego definicję prawną oraz sposób ich kategoryzacji. Ponadto wymieniono w nim wszystkie stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków jak i strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych.

„Studium zawiera strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczone na rysunku Studium odpowiednim symbolem graficznym.

W granicach strefy ochrony konserwatorskiej działalność związana ze zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami, szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku, wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.”

Rozdział 4.3.5. Ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

„Ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powinny zawierać wskazania dotyczące postępowania względem obiektów zabytkowych, tj.:

- *w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Złotów wprowadzić należy zakaz zmiany ich kubatury, formy dachu i wystroju elewacji, zakaz stosowania zewnętrznego ocieplenia w postaci płyt styropianowych, wełny mineralnej itp.; podczas remontów nakaz stosowania stolarki otworowej zgodnej z historycznymi wymiarami, podziałami i materiałami, oraz historycznych pokryć dachowych. Wszelkie działania przy obiektach*

wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) wymagają uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

- w przypadku obiektów znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków ochronie podlega bryła i wygląd zewnętrzny budynków. Prace prowadzone przy tych obiektach tj.: przebudowy, rozbudowy, remonty elewacji, remonty dachu i wymiana pokrycia, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej – winny być konsultowane z Urzędem Ochrony Zabytków i poprzedzone opinią konserwatorską. W przypadku budynków z ceglanymi elewacjami lub z dekoracją architektoniczną wprowadzić zakaz stosowania zewnętrznego ocieplenia.
- w przypadku założeń parkowych i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków wszelkie prace związane z wycinką, nowymi nasadzeniami, pracami pielęgnacyjno – porządkowymi, pracami mogącymi mieć wpływ na system korzeniowy zabytkowej zieleni, podziały geodezyjne, lokalizacje nowych obiektów, ogrodzenia powinny być konsultowane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków – Delegatura w Pile i poprzedzone pozwoleniem WWKZ
- w przypadku założeń parkowych i cmentarzy znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków prace związane z wycinką, nowymi nasadzeniami, pracami pielęgnacyjno – porządkowymi, pracami mogącymi mieć wpływ na system korzeniowy zabytkowej zieleni, lokalizacje nowych obiektów, ogrodzenia powinny być konsultowane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków – Delegatura w Pile i poprzedzone jego opinią
- w przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków: Na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych, a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie oraz zamiana sposobu dotychczasowego użytkowania gruntu wymagają uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- w przypadku stanowisk archeologicznych znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, operuje się pojęciem stref ochrony stanowisk archeologicznych. Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, w granicach strefy ochrony stanowisk archeologicznych istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych podczas inwestycji związanych z zagospodarowaniem i zabudowaniem terenu w obrębie wykopów budowlanych, na które należy uzyskać pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków, które określi zakres niezbędnych prac.
- w przypadku zadań inwestycyjnych związanych z szeorkopłasczynowymi pracami ziemnymi (m.in. drogi, kopalnie, odkrywki, eksploatacja złóż, inwestycje kubaturowe) dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się obowiązek przeprowadzenie rozpoznawczych badań powierzchniowo – sondażowych, na które inwestor zobowiązany jest uzyskać pozwolenie WWKZ, w którym zostanie określony zakres niezbędnych prac archeologicznych.”

4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Złotów.

Gmina Złotów nie posiada gminnego planu zagospodarowania przestrzennego. Obowiązują 42 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów

miejsowości w gminie. Inwestycje w gminie Złotów, dla obszarów pozbawionych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i inwestycji celu publicznego.

Spośród wymienionych wyżej planów zagospodarowania przestrzennego 19 zawiera zapisy pozwalające na ochronę zabytków a głównie zabytków archeologicznych. Należą do nich:

1. **Uchwała nr VI/56/07** Rady Gminy Złotów z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów dla terenów w obrębie Dzierżążenko - działka nr 73/1;

- w § 5 wprowadzono zapis: „Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego ustanawia się:

1/obowiązek uzgadniania z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu celem ustalenia zakresu badań archeologicznych;

2/ Obowiązek powiadamiania Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na 1 miesiąc przed przystąpieniem do prac budowlanych o zamiarze ich rozpoczęcia celem ewentualnego przeprowadzenia interwencyjnych prac archeologicznych”.

2. **Uchwała nr XI/127/99** Rady Gminy Złotów z dnia 26 sierpnia 1999 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie wsi Radawnica;

- w § 3 wprowadzono zapis:

„Na obszarze objętym miejscowym planem obowiązuje zgłoszenie rozpoczęcia nasadzeń wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków”.

3. **Uchwała nr XXXIV/353/2001** Rady Gminy Złotów z dnia 26 września 2001 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Nowa Świąta;

- w § 3 p. 4 wprowadzono zapis zobowiązujący inwestorów do zgłaszania przedmiotów posiadających cechy zabytków zarządowi gminy, zarządowi powiatu i wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

4. **Uchwała nr XXXIV/293/09** Rady Gminy Złotów z dnia 27 sierpnia 2009 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w rejonie wsi Pieczynek, Klukowo i Błękit;

- w § 6.1. punkt 8 określono *Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesne*. Wyznaczono:

a/ *strefę ochrony archeologiczno konserwatorskiej stanowisk archeologicznych;*

b/ *strefę ochrony archeologiczno konserwatorskiej skupisk stanowisk archeologicznych.*

- w § 8. 1. punkt 3 wprowadzono zapis: „Ustala się strefy ochrony archeologiczno – konserwatorskiej”:

1) *stanowisk archeologicznych oznaczonych na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym;*

2) *skupisk stanowisk archeologicznych oznaczonych na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym;*

- w granicach ochrony archeologiczno – konserwatorskiej działalność związana z robotami ziemnymi lub zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami, szczegółowy zakres i rodzaj badań archeologicznych przy zabytku właściwy wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

1) § 16 określa zasady obowiązujące na terenach rolnych, na których planuje się lokalizację elektrowni wiatrowych. W punkcie 4 „Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” zapisano:

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę wszelkich prac ziemnych związanych z budową farmy wiatrowej wraz z infrastrukturą techniczną, w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych. Wszystkie prace archeologiczne muszą być uzgodnione pozwoleniem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed pozwoleniem na budowę.

5. **Uchwała nr XLI/423/2002** Rady Gminy Złotów z dnia 26 czerwca 2002 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Zalesie;

- w § 3. punkt 4, 1/b wprowadzono zapis:

W zakresie warunków konserwatorskich – konieczność uzgadniania przyszłych prac ziemnych celem objęcia ich nadzorem archeologicznym, ponieważ na terenie objętym planem stwierdzono ślady osadnictwa pradziejowego.

6. **Uchwała nr XXXIV/345/97** Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Radawnica;

- w § 5 wprowadzono zapis: Wprowadza się obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkim Konserwatorowi w Pile.

7. **Uchwała nr XXXIV/344/97** Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Święta;

- w § 5 wprowadzono zapis: Wprowadza się obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkim Konserwatorowi w Pile.

8. **Uchwała nr XLI/424/2002** Rady Gminy Złotów z dnia 26 czerwca 20002 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Święta;

- w § 3, punkt 3, 1b wprowadzono zapis:

W zakresie warunków konserwatorskich – konieczność uzgadniania przyszłych prac ziemnych celem objęcia ich nadzorem archeologicznym, ponieważ na terenie objętym planem stwierdzono ślady osadnictwa pradziejowego.

9. **Uchwała nr XI/131/99** Rady Gminy Złotów z dnia 26 sierpnia 1999 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wieś Wąsosz;

- w § 3 wprowadzono zapis: Na obszarze objętym zmianą planu obowiązuje zgłoszenie rozpoczęcia nasadzeń wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

10. **Uchwała nr XXXIV/340/97** Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wieś Wąsosz;

w § 4 wprowadzono zapis: *Wprowadza się obowiązek zgłoszenia rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi zabytków w Pile.*

11. **Uchwała nr XXXIV/369/07** Rady Gminy Złotów z dnia 25 września 997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wieś Zalesie;

- w § 5 wprowadzono zapis: Wprowadza się obowiązek zgłoszenia rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi zabytków w Pile.

12. **Uchwała nr XXXIV/339/97** Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wieś Międzybłocie;

- w § 6 wprowadzono zapis: Wprowadza się obowiązek zgłoszenia rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi zabytków w Pile.

13. **Uchwała nr XXXIV/338/97** Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wieś Międzybłocie;

- w § 3 wprowadzono zapis: Wprowadza się obowiązek zgłoszenia rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi zabytków w Pile.

14. **Uchwała nr XI/129/99** Rady Gminy Złotów z dnia 26 sierpnia 1999 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie wsi Święta;

- w § 3 wprowadzono zapis: *Na obszarze objętym zmianą planu obowiązuje zgłoszenie rozpoczęcia nasadzeń wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.*

15. **Uchwała Nr XIII/145/11** Rady Gminy Złotów z dnia 25 października 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów elektrowni wiatrowych w rejonie wsi Górzna, Kamień i Radawnica:

- w § 8. wprowadzono zapisy:

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

1. Na obszarze objętym planem nie występują zabytki wpisane do rejestru zabytków lub ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

2. Ustala się strefy ochrony archeologiczno konserwatorskiej stanowisk archeologicznych,

oznaczone na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym (ujętych w ewidencji służb konserwatorskich). W wyznaczonych strefach działalność związana ze zmianą zagospodarowania terenu winna być poprzedzona badaniami. Szczegółowy zakres i rodzaj badań archeologicznych ustala właściwy Wojewódzki Konserwator Zabytków w drodze decyzji.

3. Na terenie objętym planem nie występują dobra kultury współczesnej.

16. **Uchwała Nr XVI/174/12** Rady Gminy Złotów z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Zalesie:

- w § 4. Wprowadzono zapis: *Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się obowiązek prowadzenia badań archeologicznych podczas inwestycji związanych z zabudowywaniem i zagospodarowaniem terenu oraz uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie badań archeologicznych przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.*

17. **Uchwała Nr VI.53.2015** Rady Gminy Złotów z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie ewidencyjnym Dzierżążenka - "wiatrak":

- w § 6. wprowadzono zapisy:

1. Obszar objęty niniejszym planem zlokalizowany jest w całości w zasięgu strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych.

2. W zakresie ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego podczas prowadzenia prac ziemnych ustala się postępowanie zgodnie z przepisami o ochronie zabytków.

18. **Uchwała Nr XI.115.2015** Rady Gminy Złotów z dnia 24 września 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie ewidencyjnym Dzierżążenka – „nad jeziorem Zaleskim”

- w § 8. wprowadzono zapisy:

1. Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, istnieje obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

- W przypadku odkrycia obiektów archeologicznych należy wstrzymać prace ziemne i przeprowadzić ratownicze badania archeologiczne.
2. Na terenie planu znajdują się zewidencjonowane stanowiska archeologiczne, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków: Zalesie stan.6 ob. AZP 32-28/53 /osada z okresu wczesnego średniowiecza/ i Zalesie stan. 4, ob. AZP 32-28/53 / cmentarzysko kultury pomorskiej/ objęte (wg. legendy na załączniku graficznym) archeologiczną strefą ochrony konserwatorskiej.
  19. Uchwała Nr XXVIII.314.2017 Rady Gminy Złotów z dnia 20 kwietnia 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie miejscowości Błękwit, Klukowo i Pieczynek:
    - w § 5. wprowadzono zapisy:
      1. W granicach planu znajdują się strefy ochrony archeologiczno-konserwatorskiej:
        - 1) stanowisk archeologicznych, oznaczone na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym;
        - 2) skupisk stanowisk archeologicznych, oznaczone na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym - ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, na terenie których obowiązują nakazy i zakazy, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków oraz ustaleniami niniejszego planu.
      2. Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego podczas prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem przedmiotowego terenu należy przeprowadzić badania archeologiczne. Wobec powyższego zastosowanie mają właściwe przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
      3. Na terenie stref obowiązuje współdziałanie w zakresie zamierzeń inwestycyjnych i innych działań związanych z pracami ziemnymi z odpowiednim organem do spraw ochrony zabytków, w tym powiadamianie o zamiarze podjęcia prac ziemnych oraz przeprowadzenie archeologicznych badań ratunkowych, wyprzedzających rozpoczęcie tych prac, na zasadach określonych przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

4.4 Uwarunkowania wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej wyłączonej z nowej zabudowy w gminie Złotów.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej wyłączonej z nowej zabudowy w gminie Złotów został przyjęty uchwałą Nr XVII/138/08 rady Gminy Złotów z dnia 28 lutego 2008 r.

Paragraf § 7. „Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” określa obszar ochrony oraz zasady tej ochrony na terenie objętym planem.

1. Ochronie podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego:

1) stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego oznaczone na rysunku planu:

- a) A1 - Buntowo, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A-362/640 z 20.12.1967r.,

- b) A2 - Buntowo, osada wczesnośredniowieczna – stanowisko 4, nr rejestru A-363/641 z 20.12.1967r.,
- c) A3 - Górzna, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A-364/642 z 20.12.1967r.,
- d) A4 - Klukowo, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A-365/645 z 20.12.1967r.,
- e) A5 - Skic, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A-366/646 z 20.12.1967r.,
- f) A6 - Skic, osada wczesnośredniowieczna – stanowisko 2, nr rejestru A-367/647 z 20.12.1967r.,
- g) A7 - Skic, osada otwarta – stanowisko 3, nr rejestru A-368/648 z 20.12.1967r.,
- h) A8 - Skic, osada otwarta – stanowisko 4, nr rejestru A-369/649 z 20.12.1967r.,
- i) A9 - Stawnica, cmentarzysko ciałopalne – stanowisko 2, nr rejestru A-370/292 z 22.08.1960r.,
- j) A10 - Stawnica, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 3, nr rejestru A-371/650 z 20.12.1967r.,
- k) A11 - Stawnica, osada wczesnośredniowieczna – stanowiska 5 i 6, nr rejestru A-372/651 z 20.12.1967r.,
- l) A12 - Wąsosz, osada otwarta, nr rejestru A-767 z 12.10.1995r.,

- na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków wyklucza się zalesienia;

2) zabytkowy cmentarz ewangelicko- augsburski z poł. XIX w we wsi Stare Dzierżąno oznaczony na rysunku planu symbolem „ZC”. Ustala się następujące zasady ochrony:

- a) zachowanie i pielęgnacja zieleni założenia cmentarnego,
- b) zachowanie i pielęgnacja układu alei oraz kwater grobowych,
- c) utrzymanie historycznych ogrodzeń terenu cmentarza,
- d) utrzymanie historycznych form zabudowy na terenie cmentarza, takich jak np. kaplice cmentarne,

3) zgodnie z przepisami odrębnymi wszelkie prace przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków wymagają pozwolenia konserwatora zabytków.

2. Na obszarze objętym planem nie występują obiekty będące w ewidencji zabytków WKZ.

3. Ustala się strefę ochrony konserwatorskiej:

a) stanowisk archeologicznych, oznaczoną na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym,

b) skupisk stanowisk archeologicznych, oznaczoną na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym, - w granicach strefy ochrony konserwatorskiej działalność związana ze zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami, szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku, wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.

4.5. Uwarunkowania wynikające ze „Strategii Rozwoju Gminy Złotów na lata 2016 - 2025”

„Strategia Rozwoju Gminy Złotów na lata 2016 - 2025” przyjęta została Uchwałą Nr XVIII.194.2016 Rady Gminy Złotów z dnia 24.05.2016 r.

Strategia określa cele strategiczne gminy w tym okresie oraz wizerunek gminy, do którego należy dążyć w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Strategia ujmuje główne kierunki działania samorządu wskazując jednocześnie priorytety tej działalności w najbliższych latach.

W dokumencie tym określono główne cele strategiczne:

- Gmina Złotów zarządzana innowacyjnie
- Gmina Złotów dobrym miejscem do zamieszkania
- Gmina Złotów z aktywnym społeczeństwem obywatelskim.

Dla każdego z tych celów wyznaczono cele operacyjne niezbędne dla dalszego rozwoju danego obszaru życia społeczno-gospodarczego oraz określono szczegółowe działania dla ich realizacji.

Strategia odnosi się do obiektów zabytkowych występujących na terenie gminy, a co za tym idzie formułuje wnioski dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność gminy, sprzyjających rozwojowi turystyki na jej terenie.

4.6. Uwarunkowania wynikające z Programu Rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych w Gminie Złotów na lata 2017-2023

Program Rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych w gminie Złotów na lata 2017 - 2023 został przyjęty Uchwałą Nr XXXVI.375.2017 Rady Gminy Złotów z dnia 30 listopada 2017 r.

Program Rewitalizacji Gminy Złotów jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej i gospodarczej. Jego celem jest wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenie warunków do jego rozwoju. Ponadto Program stanowi narzędzie planowania i koordynowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

W dokumencie tym pokrótce wymieniono najważniejsze obiekty zabytkowe z terenu Gminy Złotów i wskazano je jako element podnoszący walory turystyczne gminy.

4.7. Uwarunkowania wynikające z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Złotów.

„Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Złotów na lata (2012) 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” został wprowadzony Uchwałą Nr XXIX/299/13 Rady Gminy Złotów z dnia 28 lutego 2013 r. Jest to kompleksowy dokument określający ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody poprzez ochronę przyrody i krajobrazu, lasów, gleb i zasobów kopalin. Szczegółowo opisuje jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne. Ponadto stawia Gminie cele i zadania o charakterze

systemowym oraz wymienia przedsięwzięcia przedstawione przez Gminę do realizacji i ich aspekty finansowe. W programie tym nie uwzględniono obiektów zabytkowych występujących na terenie gminy.

„Program ochrony środowiska dla Gminy Złotów jest dokumentem wymaganym przez prawo ochrony środowiska. Na jego podstawie Gmina realizuje zadania wyznaczone w ustawie oraz dokumentach wyznaczających zasady polityki ekologicznej na szczeblu państwowym, wojewódzkim i powiatowym. Zasady te od stopnia ogólnego przechodzą do celów oraz zadań szczegółowych i to od zapisów w gminnych planach uzależnione są konkretne efekty ostatecznie decydujące o poprawie jakości środowiska, zachowania elementów przyrody nie zmienionych działalnością człowieka a tym samym podniesienia komfortu środowiskowego mieszkańców korzystających ze środowiska.

W Programie na początku opisane są uwarunkowania fizyczno – geograficzne wynikające z położenia Gminy w obrębie określonych jednostek fizyczno – geograficznych i wynikające z tego cechy klimatyczne, glebowe i przyrodnicze. Następnie omówiony jest stan środowiska w poszczególnych jego elementach na podstawie badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Mając na uwadze jakość środowiska oraz rozwój infrastruktury komunalnej i drogowej wybrane zostały cele strategiczne i szczegółowe wraz z kierunkami działań, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska lub przynajmniej zachowa dobrą jego jakość w miejscach niezmienionych działalnością człowieka. Integralną częścią tego rozdziału są tabele zadań, które powinny zostać zrealizowane w latach 2012-2016 oraz w perspektywie 2017-2020 wraz z kwotami koniecznymi do ich realizacji oraz planowanymi źródłami ich pokrycia. Jest to newralgiczna część programu, która ze względu na trudności w określeniu kwot możliwych do pozyskania ze źródeł zewnętrznych, w założeniach będzie korygowana przynajmniej w okresach 2 – letnich. Przedostatnią częścią programu jest przegląd źródeł finansowania. Przedstawione tu zostały źródła mające programowo lub „misyjnie” wpisane dofinansowywanie przedsięwzięć ekologicznych zarówno inwestycyjnych jak i pozainwestycyjnych. Omówione zostały również fundusze unijne z tym, że Program jest konstruowany w ostatnich latach programowania i raczej nie należy spodziewać się, że możliwe będzie uzyskanie dofinansowania zadań ekologicznych w większych kwotach. Tym niemniej fundusze te pod zapewne nieco innymi nazwami będą funkcjonowały w kolejnym okresie programowania i wówczas będzie możliwe uzyskanie wsparcia dla zadań ekologicznych realizowanych przez Gminę. Program kończy rozdział dotyczący zasad zarządzania i monitorowania oraz propozycja wskaźników monitorowania celów wyznaczonych w Programie. Ze względu na możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko zadań inwestycyjnych wskazanych do realizacji w Programie opracowano Prognozę oddziaływania POŚ na środowisko. Przeanalizowano poszczególne zadania pod kątem ich ewentualnego szkodliwego oddziaływania i stwierdzono, że zakres oddziaływania poszczególnych inwestycji na środowisko będzie krótkotrwały i odwracalny, pod warunkiem zachowania odpowiednich procedur w trakcie trwania inwestycji. Określono również, że działania inwestycyjne nie będą miały wpływu na obszary Natury 2000, a ich realizacja w ostatecznym efekcie doprowadzi do poprawy stanu środowiska, umożliwiając jednocześnie zrównoważony rozwój Gminy.”

4.8. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

4.8.1. Obowiązujące formy ochrony przyrody.

Na terenie gminy Złotów znajduje się wiele cennych przyrodniczo obszarów, dlatego też dla ich ochrony oraz dla zachowania mało zmienionych przez człowieka swoistych cech krajobrazu mających znaczenie dla zachowania unikatowych typów środowiska, utworzono na

terenie powiatu różne formy ochrony zgodne z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W ustawie przewidziano następujące formy ochrony przyrody: obszar chronionego krajobrazu, ponadto na terenie gminy ustanowione są rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu - według definicji zawartej w ustawie o ochronie przyrody (art. 26) *obszar chronionego krajobrazu jest terenem chronionym ze względu na: wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem, lub istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne.*

Obszary chronionego krajobrazu w gminie Złotów zajmują powierzchnię 4510 ha.

- **Obszar Chronionego Krajobrazu - Pojezierze Waleckie i Dolina Gwdy**, zajmujący północno – zachodnią część gminy;
- **Obszar Natura 2000 - Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie**, zajmujący południowo – wschodnią część gminy.
- **Krajeński Park Krajobrazowy** - częściowo obejmuje swoim zasięgiem Gminę Złotów

Rezerwaty przyrody - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (art. 13 ust. 1) podaje definicję: *„Rezerwat przyrody jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych”.*

- **„Czarci Staw”** – rezerwat torfowiskowy utworzony w 1990 roku, o powierzchni 4,91 ha, leży w obrębie wsi Międzybłocie i stanowi własność mienia komunalnego Gminy. Rezerwat obejmuje małe, zarastające jezioro oraz przylegające łąki i grunty rolne. Ochronie podlegają stanowiska rzadkich roślin reliktowych m.in. turzycy strunowej i torfowej oraz wątrobowców, porostów występujących na zarastającym torfowisku mszarnym. Flora rezerwatu składa się ze 135 gatunków roślin, w tym 38 gatunków mszaków. Z gatunków chronionych występują tu: rosiczka okrągłolistna i długolistna, bagno zwyczajne, storczyk krwisty.
- **„Uroczysko Jary”** – rezerwat typu krajobrazowego, utworzony w 1998 roku o powierzchni 86 ha, położony w obrębie wsi Górzna. Obejmuje fragment krajobrazu Pojezierza Krajeńskiego charakteryzujący się wyjątkową zmiennością siedlisk i zbiorowisk roślinnych (leśnych, bagiennych, jeziornych). Flora składa się z 193 gatunków roślin naczyniowych i 48 gatunków mszaków. Zespoły leśne to: lasy mieszane sosnowo-dębowe, grąd dębowo-grabowy, łąg wiązowo-jesionowy, łąg olszowo-jesionowy, ols bagienny i źródliskowy. Na łąkach i bagnach występują zespoły turzycowe, sitowie leśne. Na wodach trzech jezior występują fitocenozy szuwarów nadwodnych i roślinność podwodno-nawodna.

Użytki ekologiczne – art. 30 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody podaje definicję użytków ekologicznych: *„Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów (...), jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne*

„oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt, w tym miejsca ich sezonowego przebywania lub rozrodu.

- W granicach gminy Złotów za użytek ekologiczny uznano tereny o łącznej powierzchni 2,5 ha

Pomniki przyrody - jedna z najstarszych form ochrony wartości przyrodniczych. Według definicji zawartej w ustawie o ochronie przyrody: *”pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, a w szczególności sędziwych i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych i obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe, jaskinie”* Status pomnika przyrody może nadać wojewoda (rozporządzenie) lub rada gminy (uchwała).

Na terenie Gminy Złotów występują następujące pomniki przyrody:

- Przy drodze z Wąsosza do Czarnosieczna, 3 km na zachód, rośnie potężny dąb „Jan” o obwodzie 500 cm, liczący około 500 lat - uległ zniszczeniu
- Park Sławianowo – modrzew, obwód 225 cm; jesion obwód 250 cm; dąb czerwony obwód 270 cm; klon srebrzysty 320 cm,
- Park Buntowo – lipa drobnolistna obwód 475 cm,
- Park Dworski Skic – modrzew europejski obwód 234 cm,
- Park Dworski Buntowo – 2 szt. lipy drobnolistnej 440 i 450 cm; sosna wejmutka 300 cm (pozostał tylko pień)
- Wieś Pieczyn (Ludwikowo) – lipa drobnolistna 234 cm,
- Leśnictwo Nowy Dwór – dąb bezszypułkowy 450 cm.

4.9. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych.

- uwzględnianie zabytków archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych gminy
- uwzględnianie przez inwestorów wytycznych dotyczących ochrony dziedzictwa archeologicznego określonych w decyzjach i opiniach wojewódzkiego konserwatora zabytków

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;

- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. Sprawozdanie z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Złotów na lata 2014 – 2017”.¹

Ad 7.1) Gminna ewidencja zabytków.

- a) Gminna ewidencja zabytków nieruchomości opracowana została pod koniec grudnia 2012r. Aktualnie posiadamy pełną wymaganą dokumentację dotyczącą wszystkich posiadanych obiektów zabytkowych i objętych opieką konserwatorską, dodatkowo zweryfikowaną pod kątem stanu zachowania, stanu własnościowego i lokalizacji według oznaczeń ewidencji gruntów.
- b) Wykonano gminną ewidencję zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych, zgodnie z przekazanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków pismem do końca 2012 r. Sporządzono mapę dziedzictwa kulturowego gminy Złotów z naniesioną lokalizacją obiektów i obszarów chronionych oraz stref ochrony stanowisk archeologicznych, systematycznie uaktualnianą, na podstawie informacji uzyskiwanych od WWKZ.
- c) W trakcie realizacji gminnej ewidencji zabytków nieruchomości wykonanej do końca 2012 r. sporządzono również ewidencję zabytków małej architektury w formie zbioru kart adresowych zabytków w uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków. Określono stosunki własnościowe i ustalono szczegółową lokalizację z podaniem nr działek geodezyjnych.

Ad 7.2) Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

---

¹ sporządziła insp. Emilia Piechowska-Ciozda

- Rozpowszechniano informacje na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy, poprzez dystrybucję folderów promujących gminę, pocztówek i map gminy.
- Udostępniono podstawowe informacje na temat zabytków z terenu gminy na stronie internetowej Urzędu Gminy Złotów oraz zamieszczono „Program opieki nad zabytkami Gminy Złotów na lata 2014 – 2017” w biuletynie informacji publicznej Gminy Złotów po uchwaleniu przez Radę Gminy.
- Wykonano kilka tablic informacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków i umieszczonych w ewidencji zabytków, tj. w miejscowości Bługowo na budynku strażnicy, w miejscowości Krzywa Wieś przy cmentarzu ewangelickim z poł. XIX w. oraz kościele ewangelickim p.w. św. Małgorzaty z 1914 r.

Ad 7.3) Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzona jest w szkołach poprzez włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach.
- W ramach zajęć szkolnych organizowane są wyjazdy, wędrowki, wycieczki krajoznawcze po najciekawszych i najważniejszych miejscach pod względem historycznym w gminie i powiecie.

Ad 7.4) Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

- Nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Zbierane są od mieszkańców informacje na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów.
- Zasady udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale Nr XLV/460/14 Rady Gminy Złotów z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Ad 7.5) Prace przy zabytkowych cmentarzach (wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w gminnej ewidencji zabytków)

- Podjęto próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy na terenie gminy Złotów. Gmina wystąpiła do Starostwa Powiatowego w Złotowie z prośbą o przejęcie terenu nieczynnego cmentarza ewangelicko-augsburskiego z poł. XIX w. w Górznej. Mając prawo własności Gmina na podstawie projektu zagospodarowania i po uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

planuje zagospodarować teren zielenią urządzoną z elementami małej architektury przy zachowaniu istniejącego starodrzewia.

- Odbływały się prace bieżące przy niektórych zabytkowych cmentarzach na terenie gminy polegające głównie na pracach porządkowych tj. odkrzaczaniu i usuwaniu śmieci.
- W ramach zrealizowanego projektu polegającego na „Zagospodarowaniu brzegów jeziora Sławianowskiego” wykonano prace porządkowe na zabytkowym cmentarzu w Buntowie wraz z montażem tablicy informacyjnej przedstawiającej rys historyczny miejsca pochówku. Na cmentarzu ustawione zostały ławki, cmentarz stał się punktem do zwiedzania na trasie turystycznej.

Ad 7.6) Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych

- Zasady ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków są zamieszczane w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanych warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego.
- Respektowane są przez Gminę, jako inwestora zadań publicznych, wymogi dotyczące ochrony zabytków archeologicznych zawarte w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ad 7.7) Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 5.

Gmina Złotów nie będąc właścicielem obiektów architektury wpisanych do rejestru zabytków nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie możliwości wpływu na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy, jak również polityki gminy Złotów polegały w szczególności na wykonaniu dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Złotów (ewidencja gminna), określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków, jak również figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz wspieraniu i promowaniu poczynań związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia.

Obecnie Gmina Złotów jest właścicielem jednego obiektu zabytkowego wpisanego do rejestru zabytków tj. parku w Skicu. W 2013r. Gmina Złotów po otrzymaniu dotacji od Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś” wykonała zadanie polegające na rewitalizacji zabytkowego parku w Skicu. Na bieżąco od tego okresu prowadzone są w parku prace przy zaangażowaniu mieszkańców oraz środków funduszu sołeckiego w celu utrzymania go w jak najlepszym stanie oraz polegające na ciągłym upiększaniu i zwiększaniu jego oferty dydaktyczno-wypoczynkowej.

W zakresie opieki nad zabytkami uwarunkowania prawne określa ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wymieniona ustawa nakłada na właściciela obiektu zabytkowego utrzymanie go w należyтым stanie technicznym i do ponoszenia wynikłych z tego tytułu kosztów. Samorządy różnych szczebli oraz

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewódzcy konserwatorzy zabytków na sformalizowanych zasadach mogą udzielać pomocy w finansowaniu prac remontowych, restauracyjnych przy zabytku. Pomoc taka udzielana jest na wniosek zainteresowanego – właściciela obiektu. Istnieje zasada współdziałania różnych organów przy rozpatrywaniu wniosków w tym przedmiocie i przyznawaniu dotacji.

Warunki udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale Nr XLV/460/14 Rady Gminy Złotów z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W okresie obowiązywania „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017” z możliwości takiej skorzystały do tej pory:

- Parafia Rzymsko-Katolicka p. w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie - dotacja w wysokości 30 000,00 zł (słownie zł.: trzydzieści tysięcy 00/100) przyznana w 2014 r. z przeznaczeniem na pokrycie kosztów zadania: remont wieży kościelnej kościoła filialnego p.w. Chrystusa Króla w Kleszczynie, wpisanego do rejestru zabytków.
- Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Barbary w Radawnicy - dotacja w wysokości 15 000,00 zł (słownie zł: piętnaście tysięcy złotych 00/100) udzielona w 2016 r. przeznaczona na pokrycie kosztów zadania: naprawa zegara wieżowego i schodów drewnianych w kościele pomocniczym p.w. św. Stanisława Kostki w Radawnicy, wpisanego do rejestru zabytków.

Gmina nie ma możliwości pomocy finansowej na opiekę nad zabytkiem należącym do osoby fizycznej i nie wpisanych do rejestru. Z tych też względów utrudnione jest egzekwowanie wykonania określonych niezbędnych prac przy zabytku.

W toku procedur uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy studium uwarunkowań każdorazowo przeprowadza się uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, którego uwagi zostają uwzględnione w opracowaniach. W dokumentach planistycznych, a w szczególności w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej wyłączonej z lokalizacji nowej zabudowy wyznaczono strefy ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych oraz wprowadzono zapisy zapewniające prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych. W uchwalonym uchwałą Nr VIII/66/11 Rady Gminy Złotów z dnia 26 maja 2011r. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wyznaczono strefy ochrony historycznych założeń ruralistycznych ustalono obowiązujące dla nich wymogi dotyczące zagospodarowania przestrzennego. Studium zawiera również wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczone na rysunku Studium odpowiednim symbolem graficznym. Wprowadzono zapis, że „w granicach strefy ochrony konserwatorskiej działalność związana ze zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami, szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku, wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji”. Studium zawiera ponadto wskazania dotyczące postępowania względem obiektów zabytkowych, które muszą być ujęte w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Podsumowanie

Podsumowując realizację Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami należy stwierdzić, że cele programowe zostały w większości osiągnięte. Finansowanie zadań następowało w ramach wyodrębnionych na ten cel środków finansowych adekwatnie do zidentyfikowanych potrzeb. Wypracowano właściwe formy współdziałania różnych podmiotów przy ochronie zabytków. Podjęto cenne inicjatywy dotyczące wyeksponowaniu posiadanych obiektów i podjęto działania na rzecz uatrakcyjnienia ich pod względem turystycznym i edukacyjnym. Poprawił się również stan zachowania niektórych obiektów zabytkowych (kościółów wpisanych do rejestru zabytków), w szczególności dzięki przyznanej dotacją z budżetu gminy. Okres realizacji programu jeszcze się nie zakończył.

Gmina Złotów nie będąc właścicielem obiektów architektury wpisanych do rejestru zabytków oraz widniejących w ewidencji zabytków nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie możliwości wpływu na sposób ich użytkowania.

7. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

7.1. Gminna ewidencja zabytków

a) nieruchomości

- W roku 2012 opracowana została gminna ewidencja zabytków w formie zbioru kart adresowych dla wszystkich obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wykazie wojewódzkiego konserwatora zabytków z wyłączeniem obiektów nieistniejących. W roku 2018 Gminna Ewidencja Zabytków zostanie przyjęta odpowiednim Zarządzeniem Wójta Gminy Złotów. Weryfikacja i ciągła aktualizacja gminnej ewidencji zabytków.
- Systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną.
- Rozpoznanie i wprowadzanie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów.

b) archeologicznych

- W roku 2012 opracowana została gminna ewidencja zabytków archeologicznych w formie zbioru kart adresowych wraz z mapą z naniesionymi zabytkami archeologicznymi. W roku 2018 Gminna Ewidencja Zabytków Archeologicznych zostanie przyjęta odpowiednim Zarządzeniem Wójta Gminy Złotów.
- Uzupełnianie i weryfikowanie wykonanej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań oraz uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych Archeologicznego Zdjęcia Polski, na podstawie informacji otrzymanych od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.2. Gminny plan ochrony zabytków nieruchomości na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Plan opracowany został w roku 2007 na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r., Nr 212, poz. 2153). Plan ten nie był aktualizowany.

- coroczna aktualizacja w/w planu.

7.3. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

- rozpowszechnianie informacji na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy – na bieżąco, podczas opracowywania folderów promujących gminę, podczas wyjazdów i współpracy z innymi gminami i miastami
- wspieranie stowarzyszeń w opracowywaniu i publikacji materiałów dotyczących historii i zabytków miasta Złotowa
- udostępnienie niniejszego „Programu opieki nad zabytkami Gminy Złotów na lata 2018 – 2021” na stronie internetowej Urzędu Gminy Złotów po uchwaleniu przez Radę Gminy
- dla zwiększenia atrakcyjności zabytków dla potrzeb turystycznych i edukacyjnych zlecenie wykonania tablic informacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków – w ramach posiadanych przez Urząd Gminy środków finansowych.
- współpraca z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do tych obiektów a także na trasach turystyczno – rekreacyjnych – wspólnie z realizacją w/w tablic informacyjnych
- uwzględnienie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych gminy

7.4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę
- wdrażanie do zajęć szkolnych pojęć związanych z krajobrazem kulturowym gminy i regionu
- informowanie młodzieży szkolnej o zasobach krajobrazu kulturowego gminy, powiatu i województwa
- zorganizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych i najważniejszych miejscach w gminie i powiecie oraz przedstawienie im obiektów zabytkowych

7.5. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

- współdziałanie z Urzędem Ochrony Zabytków w sprawie informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty
- nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków poprzez:
  - rozpowszechnianie wśród nich informacji na temat zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej
  - zbieranie od nich informacji na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych
- określenie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków)

i figurujące w gminnej ewidencji zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje, ulgi podatkowe)

7.6. Prace przy zabytkowych cmentarzach (wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w gminnej ewidencji zabytków)

Podjęcie próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy na terenie gminy Złotów. Ustalenie w planach zagospodarowania przestrzennego docelowych funkcji cmentarzy poprzez wyszczególnienie, które (najlepiej zachowane z licznymi nagrobkami) pozostaną cmentarzami i objęte zostaną programem rewitalizacji na miarę możliwości finansowych gminy, a które stanowić będą tereny zieleni urządzonej bądź pozostałości po cmentarzach z zachowaniem starodrzewia i ewentualnym zgrupowaniem pozostałości nagrobków w jednym miejscu cmentarza w formie miejsca pamięci lub lapidarium. Co do cennych zachowanych nagrobków i pozostałych elementów cmentarzy przeprowadzić inwentaryzację fotograficzną i opisową we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Prace bieżące przy zabytkowych cmentarzach w latach 2018 – 2021 po uzgodnieniu z konserwatorem zabytków oraz właścicielami obiektów polegające na odkrzaczaniu, usuwaniu śmieci, wycinaniu samosiejek i porządkowaniu nagrobków. W ramach możliwości finansowych gminy i poszczególnych sołectw tworzenie ogrodzeń dla najlepiej zachowanych przestrzennie cmentarzy z dużą ilością zabytkowych nagrobków.

7.7. Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów wymogów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.8. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 5.

Gmina Złotów jest właścicielem jednego obiektu zabytkowego wpisanego do rejestru zabytków tj. parku w Skicu. Z uwagi na powyższe gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad pozostałymi zabytkami, a co za tym idzie wpływać na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy jak również polityki gminy Złotów polegają na:

- prowadzeniu edukacji na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy w zakresie informacji o zasobie zabytków i krajobrazu kulturowego regionu oraz możliwościach ich ochrony
- promowaniu wśród mieszkańców gminy i przybywających tu gości najcenniejszych zabytków
- wspieraniu przy współudziale Urzędu Ochrony Zabytków poczynań związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia

- określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków jak również figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Złotów (ewidencja gminna)
- Zasady udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale Nr XLV/460/14 Rady Gminy Złotów z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

W latach 2013 - 2015 przeprowadzono rewitalizację parku w Skicu. Obecnie oprócz bieżącego utrzymania nie przewiduje się innych prac na terenie zabytkowego parku.

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych.

Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty mające do czynienia z obiektami zabytkowymi, w tym także na mieszkańców tak by wywołać ich pożądane zachowanie prowadzące do realizacji zamierzonych celów.

Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Złotów wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, koordynacji, społeczne oraz instrumenty kontrolne.

Instrumenty prawne

- dokumenty wydawane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagadnień ochrony zabytków,
- wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków z terenu gminy, które powinny być objęte ochroną prawną.

Instrumenty finansowe

- dotacje,
- subwencje,
- dofinansowania,
- programy uwzględniające finansowanie z funduszy Unii Europejskiej,

Instrumenty koordynacji

- strategię rozwoju gminy,
- plany rozwoju lokalnego,
- programy prac konserwatorskich,

- programy ochrony środowiska,
- studia i analizy, koncepcje,
- plany rewitalizacji,

Instrumenty społeczne

- edukacja kulturowa,
- informacja,
- współpraca,
- współdziałanie z organizacjami społecznymi.

Instrumenty kontrolne

- utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy Złotów Zespołu Koordynującego pracami realizującymi poszczególne zadania wynikające z ustaleń niniejszego programu.

W skład zespołu wchodzi:

1. *Emilia Piechowska-Ciozda* – inspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i melioracji oraz sporządzania i nadzoru realizacji wniosków o dofinansowanie zadań ze środków krajowych, unijnych lub innych
  2. *Agnieszka Łuszczewska* – inspektor ds. budownictwa, zagospodarowania terenów i warunków zabudowy oraz realizacji projektów z zakresu pozyskiwania pomocowych środków finansowych z programów unijnych i krajowych
  3. *Marcin Ziółkowski* – podinspektor ds. zagospodarowania przestrzennego i promocji gminy
  4. *Marek Jarząbek* – inspektor ds. inwestycyjnych gminy.
- aktualizacja bazy danych ewidencji gminnej
  - monitoring stanu środowiska kulturowego.

9. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Wójt Gminy Złotów zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Gminy. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez Radę Gminy.

Do wykonania powyższego zadania utworzono Zespół Koordynujący monitorujący „Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2018 – 2021” poprzez analizę stopnia jego realizacji. Monitorowanie przebiegu realizacji programu będzie ważnym elementem jego wdrażania.

10. Wewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 81, art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Rada Gminy może udzielić dotacji na ochronę i konserwację zabytków. Zasady udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na

dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale Nr XLV/460/14 Rady Gminy Złotów z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

11. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Obowiązek dbania o stan zabytków *ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* nakłada na właścicieli i posiadaczy zabytków.

Wsparciem dla zadań z zakresu ochrony zabytków są zewnętrzne źródła dofinansowania udzielane zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami.

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego /www.mkidn.gov.pl/ w ramach programu operacyjnego „Ochrona Zabytków” – celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.
- Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków /poznan.wuoz.gov.pl/ – dotacje przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli, posiadaczy lub użytkowników zabytków
- Samorząd Województwa Wielkopolskiego /www.bip.umww.pl/ – budżet województwa wielkopolskiego przewiduje środki na pomoc finansową ukierunkowaną na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Są to dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych zarówno jednostkom sektora finansów publicznych jak również pozostałym jednostkom.
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Departament Wyznań religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Wydział Funduszu Kościelnego. /www.msw.gov.pl/ – dotacje udzielane wyłącznie na remonty i konserwacje zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym i to tylko na wykonywanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt. Z Funduszu nie finansuje się remontów i konserwacji obiektów towarzyszących, wyposażenia obiektów sakralnych oraz otoczenia świątyni, a także stałych elementów wystroju wnętrz.
- Starostwo Powiatowe w Złotowie – na podstawie Uchwały Nr IX/48/2011 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku znajdującym się na terenie Powiatu Złotowskiego wpisanym do rejestru zabytków.
- Ponadto istnieją możliwości zdobywania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na zadania inwestycyjne i społeczne do współfinansowania z funduszy krajowych i zagranicznych Unii Europejskiej.

Uwaga:

W/w źródła finansowania są wskazówką dla użytkowników obiektów zabytkowych i przedstawicieli władz samorządowych, w jakich instytucjach można pozyskiwać środki na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami.

UZASADNIENIE
do Uchwały Nr XLIV.450.2018 Rady Gminy Złotów
z dnia 30 sierpnia 2018 r.
w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów
na lata 2018-2021”

Gmina, zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994, 1000 i 1349), w zakresie zadań własnych realizuje sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Obowiązek sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami na okres 4 lat nakłada na Gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187, z 2018 r. poz. 10). Poprzedni Program obejmował okres lat 2014-2017.

Programy mają na celu, w szczególności: włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju; uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej; zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania; wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego; podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami; określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków; podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Pismem z dnia 29.06.2018 r. znak WWKZ.5120.6423.1.2018 Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu pozytywnie zaopiniował „Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2018 – 2021”.

Przyjęcie niniejszego programu nie tylko zachęci do działań ochronnych i edukacyjnych, ale także pozwoli właściwie zadbać o obiekty wymagające opieki. Z powyższych względów przyjęcie przedmiotowej uchwały uważa się za uzasadnione.